

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ

Παλλήνη, Ιούνιος 2014

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	4
1. Πρωτογενής Τομέας	5
1.1. Η σημασία του πρωτογενή τομέα στην Ελλάδα	5
1.2. Κατανομή – διάρθρωση γεωργικών εκτάσεων	5
1.3. Δεδομένα RICA για την Περιφέρεια Αττικής	6
1.4. Η πρωτογενής παραγωγή στην Ανατολική Αττική.....	10
1.4.1. Αμπελουργικός τομέας – Ελαιοκομικός τομέας.....	10
1.4.1.1. Αμπελουργικός τομέας	10
1.4.1.2. Ελαιοκομικός τομέας	11
1.4.1.3. Προβλήματα.....	12
1.4.1.4. Προτεινόμενες Δράσεις	12
1.4.1.5. Προτεινόμενα Μέτρα.....	13
1.4.2. Λοιπές καλλιέργειες.....	13
1.4.3. Μελισσοκομία.....	15
1.4.3.1. Η μελισσοκομία στην Ε.Ε.....	15
1.4.3.2. Η μελισσοκομία στην Ελλάδα	16
1.4.3.3. Η μελισσοκομία στην Ανατολική Αττική.....	17
<i>Κατανομή μελισσοκόμων, μελισσοσμηνών και παραγωγή μελιού .....</i>	<i>17</i>
<i>Πλεονεκτήματα μελισσοκομίας έναντι άλλων αγροτικών και</i>	<i></i>
<i>κτηνοτροφικών εργασιών .....</i>	<i>18</i>
1.4.3.4. Δυνατά και αδύνατα σημεία, ευκαιρίες και απειλές για τη	
μελισσοκομία στην Περιφερειακή Ενότητα της Ανατολικής Αττικής.....	19
1.4.3.5. Πραγματοποιηθείσες και προτεινόμενες δράσεις για την	
ανάπτυξη της μελισσοκομίας στην Περιφερειακή Ενότητα της Ανατολικής	
Αττικής	19
1.4.4. Κτηνοτροφία	21
1.4.4.1. Αριθμός ζώων και αριθμός εκμεταλλεύσεων στην Ελλάδα (2010-	
2012)	21
1.4.4.2. Αριθμός ζώων και αριθμός εκμεταλλεύσεων στην Ανατολική	
Αττική (2013).....	23
1.4.4.3. Άδειες εγκατάστασης κτηνοτροφικών μονάδων	26
1.4.4.3.1. Νομοθεσία.....	26
1.4.4.3.2. Αδειοδοτημένες κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις	26
1.4.4.4. Δυνατά και αδύνατα σημεία, ευκαιρίες και απειλές για την	
κτηνοτροφία στην Ανατολική Αττική	27
1.4.4.5. Προοπτικές ανάπτυξης της κτηνοτροφικής επιχειρηματικότητας	
στην Ανατολική Αττική	29
1.4.5. Προστασία υγείας των ζώων	31
1.4.5.1. Προστασία υγείας των ζώων (αιγοπρόβατα, βοοειδή, χοίροι,	
πτηνά, κλπ)	31
1.4.5.2. Καταπολέμηση ασθενειών μελισσών	33
1.4.5.3. Επιτόπιοι έλεγχοι σε εκμεταλλεύσεις βοοειδών, αιγοπροβάτων,	
χοίρων στα πλαίσια του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου	
(ΟΣΔΕ) και καταγραφής τους στην Κτηνιατρική Βάση Δεδομένων (ΚΒΔ)...	38
1.4.5.4. Εκπαιδευτικές δράσεις, ημερίδες, ενημερωτικές συγκεντρώσεις	
1.4.5.5. Προτάσεις	40

1.4.6. Προστασία των ζώων στις εκτροφές – ευζωία	41
1.4.6.1. Νομικό πλαίσιο	41
1.4.6.2. Έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν στον τομέα της προστασίας των ζώων στις εκτροφές και κατά τη μεταφορά τους.....	42
<i>Προστασία κατά τη μεταφορά ζώντων ζώων.....</i>	42
1.4.1.1. Ορθολογική χρήση φαρμακευτικών ουσιών στις εκτροφές παραγωγικών ζώων	43
Νομικό πλαίσιο	43
<i>Έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν στον τομέα της εμπορίας, διάθεσης και χρήσης κτηνιατρικών φαρμάκων στις εκτροφές παραγωγικών ζώων .....</i>	44
<i>Συμπεράσματα που προέκυψαν από τους ελέγχους: .....</i>	44
1.4.1.2. Προτεινόμενα μέτρα	45
1.4.1.3. Προτεινόμενες δράσεις	45
1.4.2. Επιδοτούμενα κοινοτικά προγράμματα	45
1.4.2.1. Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 Αλέξανδρος Μπαλτατζής.....	45
1.4.2.1.1. Άξονας 1	46
1.4.2.1.1.1. Μέτρο 1.1.2 «Εγκατάσταση νέων γεωργών».....	46
<i>Πραγματοποιηθείσες Δράσεις .....</i>	47
<i>Προτεινόμενες Δράσεις.....</i>	47
<i>Προτεινόμενα μέτρα .....</i>	47
1.4.2.1.1.2. Μέτρο 1.2.1: «Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων».....	47
<i>Προτεινόμενες Δράσεις.....</i>	48
<i>Προτεινόμενα μέτρα .....</i>	48
1.4.2.1.2. Άξονας 2	48
Σκοποί του προγράμματος της Βιολογικής Γεωργίας και Βιολογικής Κτηνοτροφίας.....	49
Εφαρμογή του προγράμματος στην Περιφερειακή Ενότητα Ανατολικής Αττικής	49
1.4.2.2. Προγραμματική Περίοδος 2014-2020.....	50
2. Δευτερογενής τομέας	53
2.1. Ποιοτικός έλεγχος.....	53
2.2. Οίνος	55
2.3. Εγκαταστάσεις τροφίμων ζωικής προέλευσης	56
2.3.1. Ευκαιρίες, δυνατότητες, προτάσεις	57
2.3.2. Υγειονομική κατάσταση εκτροφών αιγοπροβάτων & βοοειδών.....	59
2.3.3. Ευκαιρίες, δυνατότητες, προτάσεις	59
2.3.4. Νομικό Πλαίσιο	60
2.3.5. Πραγματοποιούμενοι Έλεγχοι	60
2.4 Φυτοϋγειονομικός Έλεγχος	61
2.5 Εμπορία φυτοπροστατευτικών προϊόντων, υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων	62
2.5.1 Προτεινόμενες δράσεις	63
2.5.2 Προτεινόμενα μέτρα	63
3. Πρόταση αναπτυξιακής πολιτικής της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ανατολική Αττική	64
3.1. Στόχος: η τοπική ανάπτυξη.....	64

3.2.	Μοχλός ανάπτυξης : η πόλη ως χώρος αστικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων.....	64
3.3.	Αττική Γη: Μωσαϊκό μικτών χρήσεων γης	65
3.4.	Εταιρική σχέση πόλης - υπαίθρου, αστικού χώρου - αγροτικού χώρου, οικιστικής ανάπτυξης - πρωτογενούς τομέα.....	66
3.5.	Δυναμική ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα ως απαραίτητη προϋπόθεση υλοποίησης των στρατηγικών στόχων χωροταξικής, πολεοδομικής και οικιστικής οργάνωσης της Ανατολικής Αττικής	66
3.6.	Αντί- επιλόγου	67
4.	Ομάδα εργασίας:.....	69

Εισαγωγή

Η Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής θέτει ως αρχή αλλά και ως προσανατολισμό της όχι μόνο την διεκπεραίωση των θεσμικά καθορισμένων αρμοδιοτήτων της αλλά και την ποιοτική παροχή υπηρεσιών.

Σύμφωνα με αυτήν την αντίληψη, εκπληρώνει την αποστολή της κατευθυνόμενη από την αρχή του σεβασμού και της εξυπηρέτησης του πολίτη και προσανατολίζει τις δράσεις της με γνώμονα τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας της προς όφελος των πολιτών.

Η Υπηρεσία έχει υιοθετήσει μια διαφοροποιημένη νοοτροπία και κουλτούρα με όραμα την εξωστρέφεια, διαφάνεια, ενημέρωση του πολίτη με χρήση καινοτόμων πρακτικών. Η κυριότερη κατεύθυνσή της είναι η συνεχής παρουσία της κοντά στον πολίτη-αγρότη-επιχειρηματία, που η ανασφάλεια του συνεχώς μεταβαλλόμενου οικονομικού περιβάλλοντος τον φέρνει σε απόγνωση. Δε γίνονται όλα αυτόματα, απαιτούνται θεσμικές παρεμβάσεις για απλούστευση των διαδικασιών, αλλαγή κουλτούρας των παραγωγών (ομάδες, στρατηγικές συμπράξεις), συνεργασία με τις Υπηρεσίες και τα Ερευνητικά Ιδρύματα, εξοικείωση με την τεχνολογία με σκοπό τη διάχυση της τεχνογνωσίας κλπ. Σημαντική παράμετρο προς την κατεύθυνση αυτή αποτελεί η εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού (παραγωγοί, νέοι, αγροτικοί σύλλογοι κλπ).

Το παρόν εγχειρίδιο εκπονήθηκε με κόπο και ευθύνη από την ομάδα εργασίας με τη συνεργασία όλων των συναδέλφων της Υπηρεσίας προκειμένου αφενός να συμπεριλάβει ασφαλή στοιχεία για την υφιστάμενη κατάσταση του πρωτογενούς (ΚΕΦ.1) και δευτερογενούς τομέα (ΚΕΦ.2) της Ανατολικής Αττικής και αφετέρου να προτείνει δράσεις και ευεργετικά μέτρα που απορρέουν από την εμπειρία και την άμεση επαφή με τον πολίτη.

Στο ΚΕΦ.3 αναπτύσσεται η πρόταση της Υπηρεσίας για την αναπτυξιακή πολιτική της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ανατολική Αττική, επισημαίνοντας κυρίως την εταιρική σχέση του αγροτικού και αστικού χώρου.

Εάν η Υπηρεσία μας διαθέτετε μεγαλύτερο αριθμό γεωτεχνικών, τεχνολόγων και διοικητικών υπαλλήλων θα μπορούσε να συντελέσει σε μεγαλύτερο βαθμό – πέρα από τις θεσμικές της αρμοδιότητες – στην καινοτόμο ανάπτυξη του αγροτικού χώρου και των συνιστωσών του στην ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ, γιατί το αξίζει λόγω της ιστορίας της, της γεωπολιτικής της θέσης και της ιδιαιτερότητας των κατοίκων της.

Ευχαριστούμε την Αντιπεριφερειάρχη Ανατολικής Αττικής Κα Χρυσάνθη Κισκήρα για την αμέριστη συμβολή της στο έργο της Υπηρεσίας μας και της αφιερώνουμε σαν ένδειξη αναγνώρισης του έργου της το παρόν εγχειρίδιο.

Η ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΚΑΠΕΤΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

1. Πρωτογενής Τομέας

1.1. Η σημασία του πρωτογενή τομέα στην Ελλάδα

Ο αγροτικός τομέας ανέκαθεν διατηρούσε – και εξακολουθεί να διατηρεί – σημαντική θέση στην Ελλάδα τόσο ως συστατικός παράγοντας της οικονομίας και της ανάπτυξης όσο και της κοινωνικής συνοχής σε εθνικό και πολύ περισσότερο σε περιφερειακό επίπεδο. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ο αγροτικός τομέας αποτελεί το 4% του ΑΕΠ για το 2009 έναντι 1,6% στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ το ποσοστό συμμετοχής στη συνολική απασχόληση φτάνει το 11,3% έναντι 4,7% κατά μέσο όρο στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Η Ελλάδα παρουσιάζει συγκριτικά πλεονεκτήματα στον αγροτικό τομέα, όπως η ποιότητα και η θρεπτική αξία των ελληνικών γεωργικών προϊόντων, λόγω των κατάλληλων εδαφικών και κλιματικών συνθηκών της χώρας, με αποτέλεσμα να υπάρχουν περιθώρια αύξησης της διακίνησης στην εσωτερική και διεθνή αγορά. Ωστόσο η υστέρηση του ελληνικού πρωτογενή τομέα σε όρους ανταγωνιστικότητας καταδεικνύει – πέρα από τη γενική μεταστροφή των οικονομιών στους κλάδους μεταποίησης και υπηρεσιών- την παρουσία διαρθρωτικών και άλλων προβλημάτων.

Το μικρό μέγεθος και η οικογενειακή μορφή των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (αντί της επιχειρηματικής ανάπτυξης), η μεγιστοποίηση των επιδοτήσεων ως στόχος της εκμετάλλευσης και η αδιαφορία για το κόστος παραγωγής και τα δίκτυα διανομής, η ηλικιακή διάρθρωση, το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των αγροτών καθώς και η ανισομερής κατανομή μεταξύ φυτικής και ζωικής παραγωγής (3:1 έναντι 1:1,5 στην ΕΕ) αποτελούν τους σημαντικότερους λόγους για τους οποίους η διαμόρφωση νέων συνθηκών τόσο στην εσωτερική όσο και στην παγκόσμια αγορά αγροτικών προϊόντων οδήγησε τα τελευταία χρόνια σε συρρίκνωση του ελληνικού πραγματικού αγροτικού εισοδήματος και αύξηση του ελλείμματος στο εμπορικό ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων (-17% ανά εργαζόμενο πλήρους απασχόλησης την περίοδο 2000-2009 έναντι +5% στην ΕΕ των 27).

1.2. Κατανομή – διάρθρωση γεωργικών εκτάσεων

Αναφορικά με τη διάρθρωση των εκμεταλλεύσεων στην Ελλάδα σύμφωνα με την Κοινοτική Τυπολογία, η Αττική κατέχει τον μεγαλύτερο αριθμό εκμεταλλεύσεων στους Τεχνικοοικονομικούς Προσανατολισμούς που αφορούν την κηπουρική (20), την αμπελουργία (31), τους διάφορους συνδυασμούς μόνιμων φυτειών (34), την ελαιοκομία (33), τα καρποφάγα ζώα (50), τα καρποφόρα δέντρα και τα εσπεριδοειδή (32).

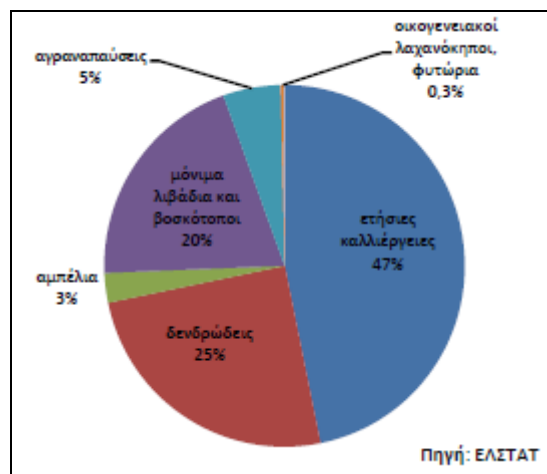
Παρακάτω παρουσιάζεται αναλυτικότερα η κατάσταση στην Ελλάδα και στην Περιφέρεια Αττικής.

Στην Ελλάδα

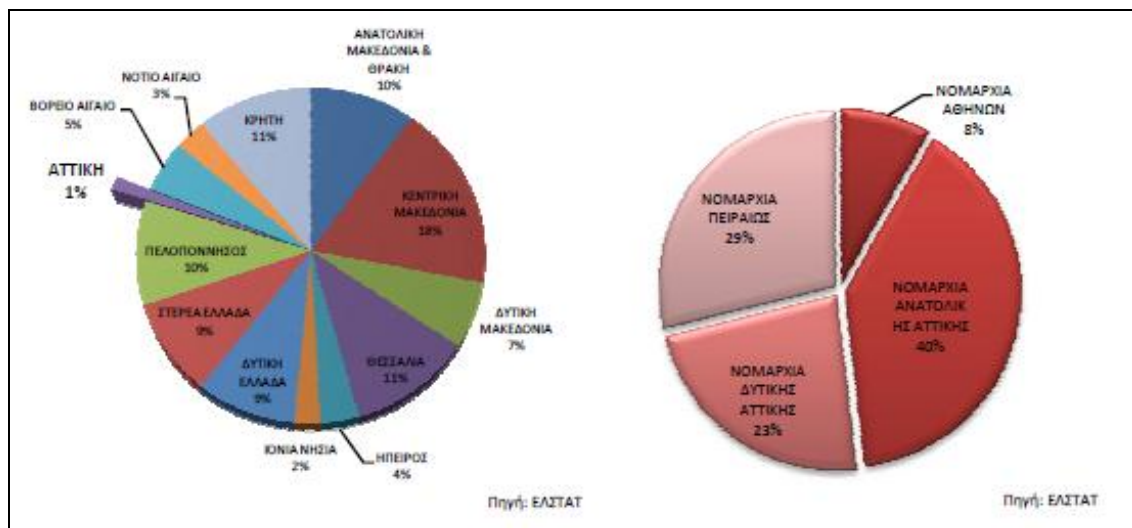
Αναφορικά με τη διάρθρωση των γεωργικών εκτάσεων στην Ελλάδα, από το σύνολο των γεωργικών εκτάσεων το 2007 (40.762 χιλ. στρ.- 854 χιλ. εκμεταλλεύσεις), το μεγαλύτερο ποσοστό αποτελούν οι ετήσιες καλλιέργειες (δημητριακά για καρπό, βιομηχανικά φυτά, κτηνοτροφικά φυτά, μπιστανικά και πατάτες), ακολουθούν οι δενδρώδεις καλλιέργειες (25% - ελαιώνες, οπωροφόρα, εσπεριδοειδή), τα μόνιμα λιβάδια και οι βοσκότοποι (20%), οι εκτάσεις που έχουν τεθεί σε αγρανάπαυση (5%), τα αμπέλια (3%) και τέλος οι οικογενειακοί λαχανόκηποι και τα φυτώρια.

Σημειώνεται ότι η διάρθρωση αυτή παραμένει σταθερή τα τελευταία χρόνια παρά τις σημαντικές εξελίξεις που λαμβάνουν χώρα.

Η κατάσταση αυτή απεικονίζεται στα παρακάτω διαγράμματα.

Διάγραμμα 1.2.1. Διάρθρωση εκτάσεων κατά κύρια χρήση εδάφους (2007)

Διάγραμμα 1.2.2. Κατανομή γεωργικών εκτάσεων ανά Περιφέρεια (2007)

Διάγραμμα 1.2.3. Κατανομή γεωργικών εκτάσεων στην Αττική ανά Νομαρχία (2007)

Στην Περιφέρεια Αττικής

Ειδικά για την Περιφέρεια Αττικής (Νομαρχίες Αθηνών, Ανατολικής Αττικής, Δυτικής Αττικής και Πειραιώς, 2007), το σύνολο των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων ανέρχεται σε 27.397 το 2007 και η έκταση σε 512.603,30 στρέμματα.

1.3. Δεδομένα RICA για την Περιφέρεια Αττικής

(Εισήγηση - Επιμέλεια: Ανδρέας Μπέκας)

Η Βάση Δεδομένων του ΔΙΓΕΛΠ (ΔΙΚΤΥΟ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣ-RICA) μας παρέχει στοιχεία που μπορούν με τις κατάλληλες τεχνικές να προσδιορίσουν τις χρηματοοικονομικές επιδόσεις των εκμεταλλεύσεων,

ώστε να διευκολυνθεί η εξαγωγή συμπερασμάτων που οδηγούν στη λήψη αποφάσεων για εφαρμογή στρατηγικών κατευθύνσεων στην Περιφέρεια.

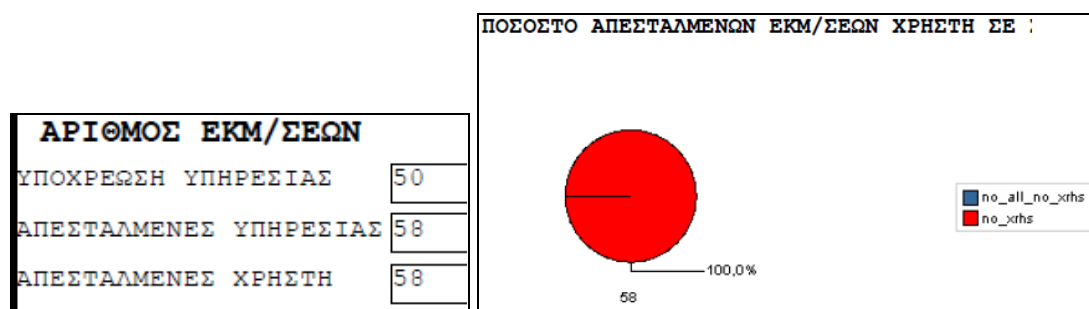
Σημαντικό πλεονέκτημα της βάσης δεδομένων είναι η συνεχής ενημέρωση / επικαιροποίησή της και η παροχή πρόσφατων στοιχείων και πληροφοριών, που αντανakλούν το τρέχον οικονομικό περιβάλλον.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται στοιχεία που αφορούν στο σχέδιο επιλογής και επιλογή δείγματος στην Περιφέρεια Αττικής την τελευταία 5ετία (2006-2010). Σημειώνεται ότι η Αττική έχει συγκριτικά το **μεγαλύτερο δείγμα** (βασικά ΤΟΠ).

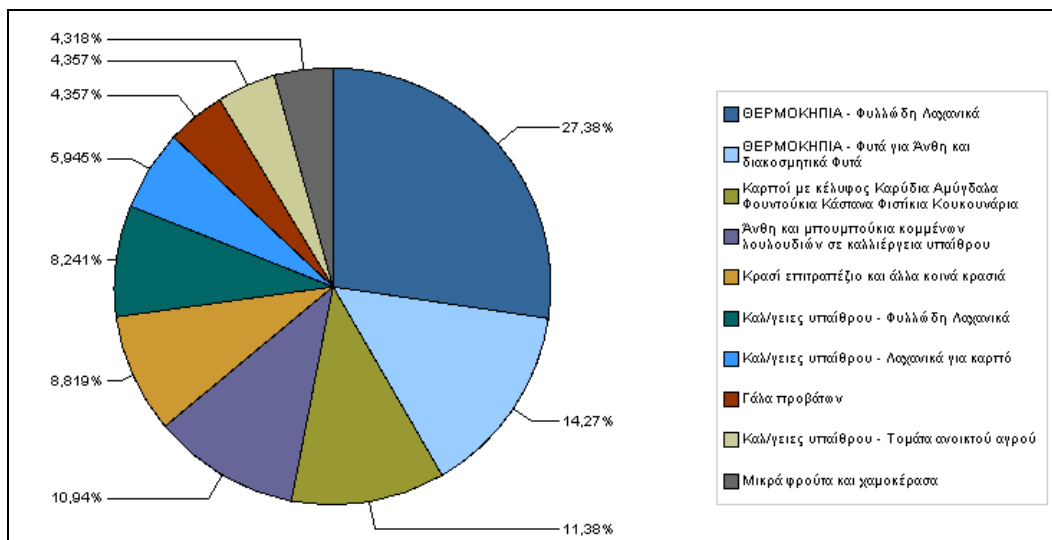
Κωδικός ΤΟΠ (τυπολογία 50)	Κωδικός ΤΟΠ (τυπολογία SGM)	Περιγραφή ΤΟΠ	Σχέδιο Επιλογής	Δείγμα RICA					Σύνολο Δείγμ. RICA
				2010	2009	2008	2007	2006	
15	13	Σιτηρά, Ελαιούχοι σπόροι και πρωτεϊνούχοι καρποί	0	1	1	3	1	3	9
16	14	Καλλιέργεια γενικού τύπου	1	8	11	6	8	8	41
20	20	Καλλιέργεια κηπευτικών	5	15	19	18	18	18	88
35	31	Αμπελουργία	0	6	6	9	7	10	38
36	32	Καρποφόρα δέντρα και εσπεριδοειδή	1	7	7	8	8	4	34
37	33	Ελαιοκομία	31	9	9	6	9	2	35
38	34	Συνδυασμοί μονίμων φυτειών	12	9	9	7	8	6	39
48	44	Προβατοειδή, αιγοειδή και άλλα χορτοφάγα	7	3	4	0	5	5	17
61	60	Πολυκαλλιέργεια	4	14	18	20	18	15	85
70	71	Συνδυασμός εκτροφών	0	0	0	0	1	1	2
843	8231	Μελισσοκομία	7	12	11	12	11	10	56
80	80	Συνδυασμοί Καλλιέργειών & Εκτροφών (εκτός μελισσοκομίας)		2	1	7	1	2	13
50	50	Καρποφάγα	0	0	2	3	3	3	11
ΣΥΝΟΛΟ			68	86	98	99	98	87	468

Πίνακας 1.3.1 Σχέδιο Επιλογής και επιλογή δείγματος για την Αττική ανά κύρια κατεύθυνση ΤΟΠ

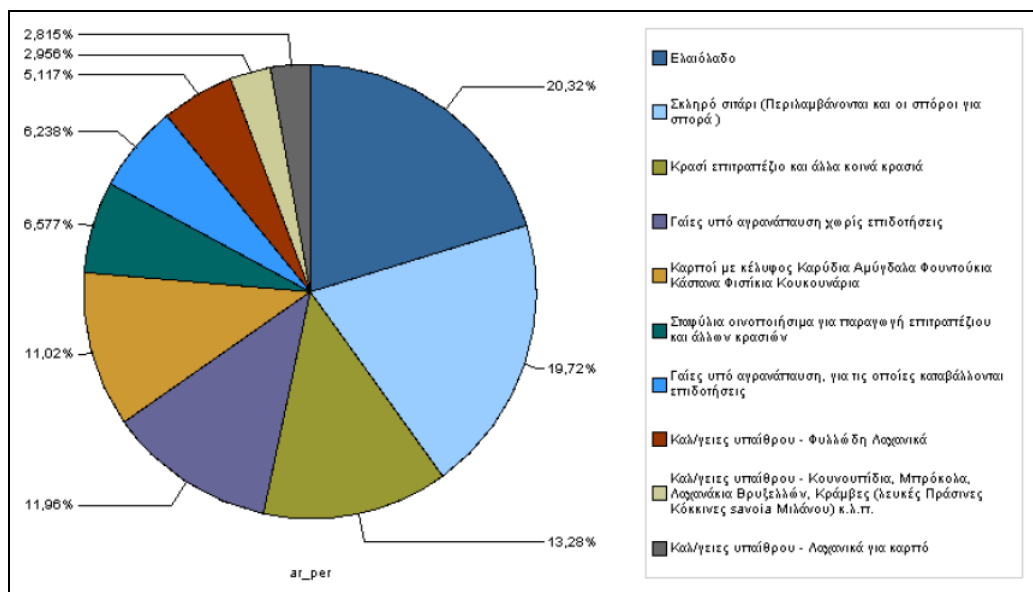
Η Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της Π.Ε. Ανατολικής Αττικής υποχρεούται να λαμβάνει Δείγμα (ΔΙΓΕΛΠ-ΔΙΚΤΥΟ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ) από 50 Γεωργικές Εκμεταλλεύσεις. Συγκεκριμένα, γίνεται πρωτογενής λήψη στοιχείων, ακολουθεί επεξεργασία και καταχώρηση στη βάση δεδομένων RICA του ΥΠ.Α.Α.Τ. Η Υπηρεσία μας έχει ενσωματώσει στο δείγμα 58 εκμεταλλεύσεις. Από τα user_stats των χρηστών του προγράμματος RICA για το έτος 2012, παρουσιάζονται τα κάτωθι αποτελέσματα δείγματος από 58 Γεωργικές Εκμεταλλεύσεις στα διοικητικά όρια της Π.Ε. ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ.

Διάγραμμα 1.3.1. Ποσοστιαία συμμετοχή προϊόντων (10 κυριότερα προϊόντα) στο συνολικό ακαθάριστο γεωργικό εισόδημα της Ανατολικής Αττικής (πηγή: RICA, 2013)

Διάγραμμα 1.3.2. Ποσοστιαία συμμετοχή προϊόντων (10 κυριότερα προϊόντα) στην Καλλιεργούμενη έκταση της Ανατολικής Αττικής (πηγή: RICA, 2013)

	ΠΡΟΪΟΝ	ΕΚΤΑΣΗ (ΣΤΡ.)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (ΚΓΡ)	ΑΚΑΘ.ΑΞΙΑ (ΕΥΡΩ)
121	Σκληρό σιτάρι	680	158500	35341
123	Κριθάρι	90	16500	4766
283	Ελαιόλαδο	682,5	23700	82750
293	Σταφύλια οινοποιήσιμα	227	163000	43940
295	Κρασί επιτραπέζιο και άλλα κοινά κρασιά	458	211920	219604
328	Λοιπά σανοδοτικά φυτά	10	10800	2200
335	Καλλιέργειες υπαίθρου- Κουνουπίδια, Μπρόκολα κλπ	102	186900	85830
336	Καλλιέργειες υπαίθρου-Φυλλώδη λαχανικά	176,5	127649	204960
337	Καλλιέργειες υπαίθρου-Τομάτα ανοικτού αγρού	55,5	160600	108305
338	Καλλιέργειες υπαίθρου-Λαχανικά για καρπό	97	193300	148065
339	Καλλιέργειες υπαίθρου-Λαχανικά για ρίζα, καρότο	50	103200	78800
340	Καλλιέργειες υπαίθρου-Λαχανικά) Λοβοφόρα (αρακάς, κλπ)	33	20600	25380
341	Καλλιέργειες υπαίθρου-Καρποί εποχιακών φυτών	11	42000	24300
342	Βολβοί Κρεμμύδια και κόνδυλοι για Άνθη	32	8100	18150
343	Άνθη και μπουμπούκια κομμένων λουλουδιών	51	3426	272450
351	Καρποί με κέλυφος-Καρύδια, Αμύγδαλα, κλπ.	375	65800	283240
352	Μικρά φρούτα και χαμοκέρασα	43	73300	107300
355	Μανταρίνια	1	500	500
356	Λεμόνια	1,5	600	600
363	Λοιπές Καλλιέργειες πατάτας για άμεση κατανάλωση	88	127300	65790
392	Αχλαδιά	7	3000	4500
536	Θερμοκήπια-Φυλλώδη Λαχανικά	56	562650	681375
537	Θερμοκήπια-Τομάτα υπό κάλυψη	18	70000	60250
538	Θερμοκήπια Λαχανικά για καρπό	7,5	21600	18920
542	Θερμοκήπια-Βολβοί Κρεμμύδια και Κόνδυλοι	1	42800	40000
543	Θερμοκήπια-Άνθη και μπουμπούκια κομμένων λουλουδιών	15,5	117609	76272
544	Θερμοκήπια-φυτά για Άνθη και Διακοσμητικά	9	39000	

Πίνακας 1.3.2. Συνολική καταγραφή προϊόντων δείγματος RICA Π.Ε. Ανατ. Αττικής (Πηγή: RICA, 2012)

	ΕΙΔΟΣ ΖΩΟΥ	ΚΕΦΑΛΙΑ	ΑΚΑΘ. ΑΞΙΑ (ΕΥΡΩ)
40	Προβατίνες αναπαραγωγής	138	6174
33	Κυψέλες μελισσών (μελισ/νών)	100	8000
41	Αμνοί λοιπά προβατοειδή	817	36791

Πίνακας 1.3.3. Συνολική καταγραφή ζώων δείγματος RICA Π.Ε. Ανατ. Αττικής (2012)

1.4. Η πρωτογενής παραγωγή στην Ανατολική Αττική

Στην Ανατολική Αττική σημαντικό κομμάτι της πρωτογενούς παραγωγής αποτελούν η αμπελουργία, η ελαιοκομία, η μελισσοκομία και η κτηνοτροφία, τομείς οι οποίοι αναπτύσσονται παρακάτω.

1.4.1. Αμπελουργικός τομέας – Ελαιοκομικός τομέας

(Εισήγηση – Επιμέλεια: Γεωργία Καστορίνη, Ειρήνη Μακρυγιάννη, Θωμάς Παπαδόπουλος)

1.4.1.1. Αμπελουργικός τομέας

Σύμφωνα με τα τηρούμενα στοιχεία της υπηρεσίας μας η έκταση με οινοποιήσιμες ποικιλίες αμπέλου στην Ανατολική Αττική είναι περίπου 49.000 στρέμματα. Επικρατέστερη ποικιλία είναι το Σαββατιανό που παραδοσιακά καλλιεργείται στην περιοχή μας, ενώ σε μικρότερες εκτάσεις καλλιεργούνται οι ποικιλίες Cabernet Sauvignon, Αγιωργίτικο, Ροδίτης, Ασύρτικο κ.α. Από την σταφυλική παραγωγή της περιοχής μας μπορεί, υπό προϋποθέσεις, να παραχθεί οίνος με Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη (ΠΓΕ) Αττική.

ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΜΠΕΛΩΝΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ 2010			
Στρεμ.	Αριθμ. Παραγωγών	Αριθμ. Τμχ	Παραγ. Σταφυλιών (kg)
49.453	4.875	19.157	20.704.227
Λευκ. Κρασιά (lt)	Κόκ. Κρασιά (lt)		
4.907.487	1.274.940		
Μέση έκταση ανά Αγροτεμάχιο:		2,58 στρεμ.	
Μέση έκταση ανά Παραγωγό:		10,1 στρεμ.	
Τα παραπάνω στοιχεία προκύπτουν από το Αμπελουργικό Μητρώο, εκτιμάται ότι τα πραγματικά στοιχεία παραγωγών και αγροτεμαχίων είναι κατά 15-20% παραπάνω από αυτά του μητρώου λόγω του ότι μεγάλος αριθμός παραγωγών είναι ερασιτέχνες και όχι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες .			

Η διαχείριση του Δυναμικού παραγωγής των οινοποιήσιμων ποικιλιών αμπέλου ορίζεται στα άρθρα 85-97 του Καν.(ΕΚ)479/2008 του Συμβουλίου, στα άρθρα 55-66 και 74-75 του Καν.(ΕΚ)555/2008 της Επιτροπής, καθώς και στην αρ. πρωτ. 286839/02-04-2009 ΚΥΑ των Υπ. Οικονομίας & Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων. Η ανωτέρω νομοθεσία αφορά στις κάτωθι δράσεις του Αμπελουργικού Τομέα:

- Τήρηση Αμπελουργικού Μητρώου
- Χορήγηση Δικαιωμάτων Αναφύτευσης Αμπελώνων –Μεταβίβαση
- Εθνικό Αποθεματικό
- Παράνομες Φυτεύσεις
- Υποβολή Δηλώσεων Συγκομιδής

Πρόγραμμα Αναδιάρθρωσης και Μετατροπής Αμπελουργικών Εκτάσεων στην Ελλάδα

(αρ. πρωτ. 3832/75322/18-06-2013 ΚΥΑ και αρ. πρωτ. 4330/92095/25-07-2013 ΥΑ)

Το πρόγραμμα Αναδιάρθρωσης Αμπελώνων στην Ανατολική Αττική εφαρμόζεται από την αμπελοοινική περίοδο 2001-2002 και θα συνεχιστεί μέχρι και την περίοδο 2017-2018.

Στόχος του εν λόγω προγράμματος είναι η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των αμπελουργικών εκμεταλλεύσεων μέσω :

- Της ποιοτικής αναβάθμισης του αμπελουργικού δυναμικού
- Της εγκατάστασης ποικιλιών αμπέλου με αυξημένο εμπορικό ενδιαφέρον
- Της εισαγωγής σύγχρονων καλλιεργητικών τεχνικών

Το πρόγραμμα καλύπτει τα παρακάτω μέτρα:

- Εκρίζωση και προετοιμασία εδάφους-αναφύτευση
- Φύτευση αμπελώνων βάσει δικαιώματος
- Επανεμβολιασμός
- Βελτίωση τεχνικών διαχείρισης(υποστύλωση)

Στα ανωτέρω μέτρα χορηγούνται οικονομικές ενισχύσεις οι οποίες καθορίζονται κατ' αποκοπή ανά μέτρο, σε ευρώ/στρέμμα.

1.4.1.2. Ελαιοκομικός τομέας

Υποχρέωση των παραγωγών είναι η καταγραφή των ελαιοτεμαχίων στη βάση του Συστήματος Γεωγραφικών Πληροφοριών Ελαιοκομικού Τομέα - Αμπελουργικού Μητρώου που τηρεί η υπηρεσία μας. Η τήρηση και επικαιροποίηση του ελαιοκομικού μητρώου είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την κατοχύρωση της ιδιότητας του ελαιοπαραγωγού.

ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΛΑΙΩΝΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ 2010					
Στρεμ.	Δένδρα	Αριθμ. Παραγωγών	Αριθμ. Τμχ	Παραγ. Λαδιού	Ελαιόκαρπος
133.175	1.369.220	9.856	10.885	733.000	4.828.000
Μέση έκταση ανά Αγροτεμάχιο:			3,27 στρεμ.		
Μέση έκταση ανά Παραγωγό:			13,5 στρεμ.		
Τα παραπάνω στοιχεία προκύπτουν από το Ελαιοκομικό Μητρώο, εκτιμάται ότι τα πραγματικά στοιχεία παραγωγών και αγροτεμαχίων είναι κατά 15-20% παραπάνω από αυτά του μητρώου λόγω του ότι μεγάλος αριθμός παραγωγών είναι ερασιτέχνες και όχι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες .					

1.4.1.3. Προβλήματα

Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, όλοι οι παραγωγοί που παραδίδουν τα σταφύλια τους, πρέπει να έχουν κωδικό Αμπελουργικού Μητρώου. Από αναφορές που έγιναν από τα οινοποιεία της περιοχής μας, συνεταιριστικά και ιδιωτικά, προκύπτει μεγάλος αριθμός ατόμων που δεν είναι εγγεγραμμένα στο αμπελουργικό μητρώο. Η μη ύπαρξη κωδικών δημιουργεί πρόβλημα στην παράδοση σταφυλιού στα οινοποιεία και στην υποβολή δηλώσεων συγκομιδής των παραγωγών και δηλώσεων παραγωγής των οινοποιείων.

Αντίστοιχο πρόβλημα παρατηρείται και στους ελαιοπαραγωγούς που δεν διαθέτουν ελαιοκομικό μητρώο. Η μη τήρηση ελαιοκομικού μητρώου οδηγεί στην μη ταυτοποίηση του προσκομιζόμενου ελαιοκάρπου με τον κάτοχο της ελαιοκομικής εκμετάλλευσης με αποτέλεσμα να παρατηρείται έντονα το φαινόμενο της κλοπής ελαιοκάρπου.

Η περιοχή της Ανατολικής Αττικής και ιδιαίτερα εκείνης των Μεσογείων κατά παράδοση ήταν αμπελουργική. Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που παρατηρείται στη περιοχή μας αποτελεί η εγκατάλειψη των αμπελουργικών εκτάσεων, με αποτέλεσμα να χάνονται δικαιώματα φύτευσης τόσο από την περιοχή όσο και συνολικά από την χώρα, αφού αν δεν ενημερωθεί η υπηρεσία μας ,δεν μπορούν να επιστραφούν στο Εθνικό αποθεματικό.

1.4.1.4. Προτεινόμενες Δράσεις

Στόχος της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Π.Ε. Ανατολικής Αττικής είναι:

- Η συνεργασία με τους κατά τόπους Δήμους καθώς και με τα συνεταιριστικά και ιδιωτικά οινοποιεία - ελαιοτριβεία.
- Η συνεχής ενημέρωση των παραγωγών, μέσω ενημερωτικών εγγράφων και ανακοινώσεων-αναρτήσεων σε Δήμους και στον τοπικό Τύπο, για τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την Εθνική και Κοινοτική νομοθεσία, για τις αλλαγές στην

νομοθεσία, για την τήρηση του αμπελουργικού-ελαιοκομικού μητρώου και για την εφαρμογή του προγράμματος Αναδιάρθρωσης Αμπελώνων.

- Η διοργάνωση συναντήσεων με τους παραγωγούς προκειμένου να επισημανθούν τα προβλήματά τους και να διαβιβαστούν στις Κεντρικές αρμόδιες αρχές (ΥΠ.Α.Α.Τ., Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε.) για την ταχύτερη επίλυσή τους.

1.4.1.5. Προτεινόμενα Μέτρα

Εναρμόνιση της βάσης του Συστήματος Γεωγραφικών Πληροφοριών Ελαιοκομικού – Τομέα-Αμπελουργικού Μητρώου που τηρεί η υπηρεσία μας με τη βάση της Ενιαίας Δήλωσης Εκμετάλλευσης που τηρεί ο Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε. Η ύπαρξη δύο διαφορετικών χαρτογραφικών για το ίδιο αμπελοτεμάχιο προκαλεί σύγχυση στους αμπελουργούς και δυσχεραίνει το έργο και των δύο υπηρεσιών.

Πρόσβαση σε στοιχεία άλλων υπηρεσιών (π.χ. Κτηματολόγιο, Ασφαλιστικούς Οργανισμούς) με σκοπό τη μείωση της γραφειοκρατίας που ταλαιπωρεί τους πολίτες.

Όσο αφορά το πρόγραμμα Αναδιάρθρωσης Αμπελώνων, η υπηρεσία μας προτείνει τη πιο έγκαιρη κατανομή των κονδυλίων από το ΥΠ.Α.Α.Τ. με αποτέλεσμα να μην καθυστερούν να εκδοθούν οι Αποφάσεις Έγκρισης Ένταξης, που δημιουργούν προβλήματα στο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των μέτρων (π.χ. εκριζώσεις σε περίοδο έντονων βροχοπτώσεων).

1.4.2. Λοιπές καλλιέργειες

(Εισήγηση - Επιμέλεια: Σοφία Μαστρογιάννη -Ανδρέας Μπέκας)

Στην Ανατολική Αττική, εκτός από τις ιδιαίτερες σημαντικές για την περιοχή μας καλλιέργειες της αμπέλου και της ελιάς που αναπτύχθηκαν στο κεφάλαιο 1.4.1, σημαντική θέση κατέχουν και οι καλλιέργειες που καταγράφονται στον ακόλουθο πίνακα.

ΕΙΔΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ	ΕΚΤΑΣΗ
Θερμοκήπια για άνθη	918 στρ.
Θερμοκήπια για κηπευτικά	1.623 στρ.
Κηπευτικά Υπαίθρου	29.474 στρ.
Φιστικιές	6.444 στρ.
Συκιές Νωπών	515 στρ.
Λοιπές Δενδροκαλλιέργειες	500 στρ.
Σίτος σκληρός	17.524 στρ.
Κριθάρι	2.287 στρ.

Πίνακας 1.4.1. Εκτιμώμενα στοιχεία ΔΑΟΚ Π.Ε. Ανατολικής Αττικής για το 2011 (Πηγή: Υ.Π.Α.Α.Τ, ΕΛΣΤΑΤ, RICA, ΔΑΟΚ)

Το επιστημονικό προσωπικό που στελεχώνει την Υπηρεσία μας, γνωρίζοντας τις ιδιαιτερότητες της περιοχής και με την εμπειρία που διαθέτει βρίσκεται συνεχώς δίπλα στους παραγωγούς, παρέχοντάς τους υποστηρικτικές συμβουλές και κατευθύνσεις για υφιστάμενες και νέες προωθούμενες καλλιέργειες (άλλη γεωργία).

Στα πλαίσια των ανωτέρω, η Υπηρεσία μας διοργάνωσε με ιδιαίτερη επιτυχία ημερίδα με θέμα «*Προωθούμενες Καλλιέργειες στην Π.Ε. Ανατολικής Αττικής*», στην οποία παρευρέθηκαν πλήθος ενδιαφερομένων και ιδιαίτερα νέων.

1.4.3. Μελισσοκομία

(Εισήγηση - Επιμέλεια: Ανδρέας Μπέκας)

«Τέσσερα χρόνια ζωής για το ανθρώπινο είδος σε περίπτωση που εξαφανιστούν οι μέλισσες» είχε υπολογίσει ο Albert Einstein το 1940, αναδεικνύοντας την μελισσοκομία σε μια δραστηριότητα απόλυτα συνδεδεμένη με την ισορροπία του πλανήτη Γη.

Οι μέλισσες βοηθούν στη γονιμοποίηση του 60-70% των φυτικών ειδών. Οι μέλισσες, συμπεριλαμβανομένων των άγριων ειδών, είναι ο σημαντικότερος επικονιαστής 250 χιλ. φυτικών ειδών. Η συμβολή των επικονιαστών στην αγροτική οικονομία της Ευρώπης αποτιμάται στα 22 δισ. Ευρώ. Εκτιμάται ότι το 1/3 περίπου της ανθρώπινης διατροφής εξαρτάται από την επικονίαση που επιτελούν οι μέλισσες.

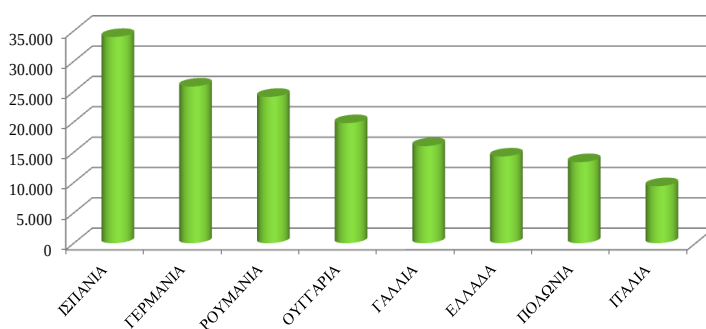
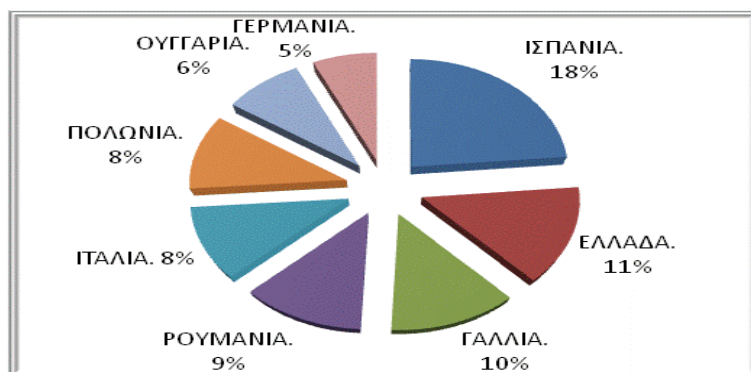
1.4.3.1. Η μελισσοκομία στην Ε.Ε.

Η μελισσοκομία παίζει σημαντικό ρόλο στην Ευρωπαϊκή γεωργία. Μελισσοκόμοι στην ΕΕ υπολογίζονται σε μισό εκατομμύριο, από τους οποίους το 97% δεν είναι επαγγελματίες και κατέχουν το 60% του μελισσοκομικού κεφαλαίου. Η συνολική υποδομή σε κυψέλες υπολογίζεται σε 14 εκατομμύρια.

Στην Ελλάδα παράγεται το 8,5% της παραγωγής της Ε.Ε. Η Ελλάδα κατέχει την δεύτερη θέση της ΕΕ με βάση τον αριθμό των κυψελών. Επίσης, η Ελλάδα βρίσκεται στην 6η θέση ευρωπαϊκά με βάση την παραγωγή μελιού, κατέχοντας το 10,9% των κυψελών, όπως απεικονίζεται στα παρακάτω διαγράμματα.

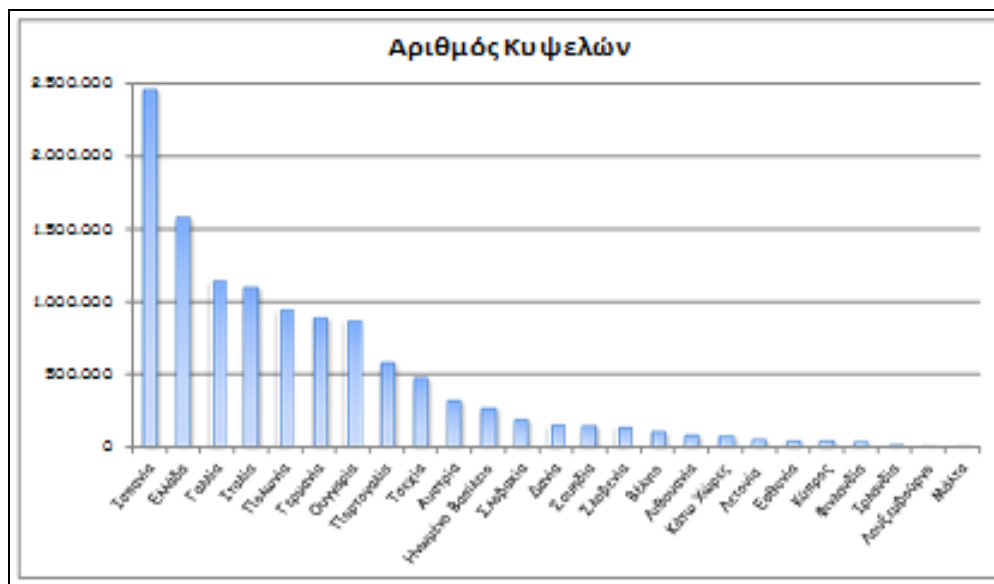

Η θέση μας στην Ε.Ε.

2

Διάγραμμα 1.4.1. Παραγωγή μελιού στην Ε.Ε. (Πηγή: Κέντρο Μελισσοκομίας ΠΑΣΕΓΕΣ)

Διάγραμμα 1.4.2. Αριθμός κυψελών στην Ε.Ε. (Πηγή: Κέντρο Μελισσοκομίας ΠΑΣΕΓΕΣ)

1.4.3.2. Η μελισσοκομία στην Ελλάδα

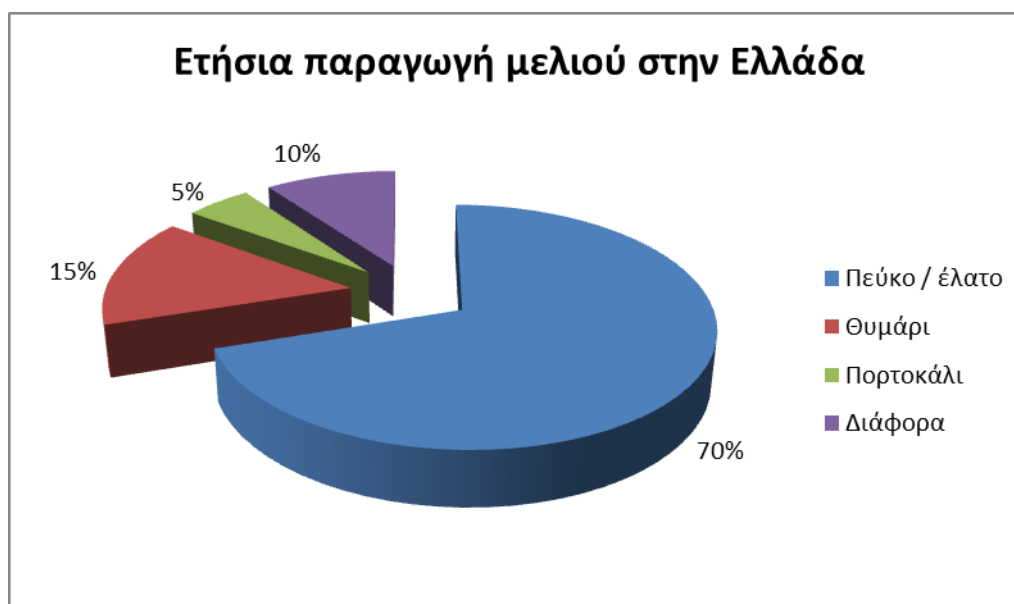
Στην Ελλάδα παράγονται περίπου 15.000-17.000 τόνοι μέλι ετησίως. Το 60-65% της παραγωγής είναι μέλι κωνοφόρων και το υπόλοιπο 30-35% είναι διάφορα ανθόμελα. Στην Ελλάδα υπάρχουν περίπου 20.000 μελισσοκόμοι που κατέχουν 1,5 εκατομμύρια κυψέλες, οπότε η μέση εκμετάλλευση έχει μέγεθος 77 κυψέλες. Η μέση κατανάλωση

ανέρχεται στο 1,6-1,7 χλγ/κεφαλή. Μολονότι το ελληνικό μέλι καλύπτει το 90% των εγχώριων αναγκών, η Ελλάδα είναι ελλειπής στα υπόλοιπα προϊόντα μελισσας, με διαρκώς αυξανόμενη ζήτηση.

Ενδεικτικό της ιδιαίτερης θέσης που καταλαμβάνει το ελληνικό μέλι είναι ότι το 90% των μελιών που κυκλοφορούν στην παγκόσμια αγορά είναι μονοανθοφορικής παραγωγής, ενώ το ελληνικό μέλι είναι από φυσικού του 100% πολυανθοφορικό από όπου προκύπτει και η μεγάλη διαφορά στην ποιότητά του. Επίσης στην Ελλάδα υπάρχουν είδη μελιού (γεύσεις) που δεν υπάρχουν σε άλλες χώρες, όπως το θυμάρι, η ερείκη το έλατο και το πεύκο.

Ένας λόγος που η μελισσοκομία είναι βιώσιμη είναι το γεγονός ότι το 70% της ετήσιας παραγωγής πωλείται στη λιανική απευθείας από τον παραγωγό. Κέρδος της τάξης των 23,3 ευρώ /κυψέλη κατά μέσο όρο και Γεωργικό Εισόδημα μελισσοκόμου στα 52,7ευρώ /κυψέλη υπολογίζεται για τη χώρα μας.

Μεγάλες προοπτικές ανάπτυξης κυρίως στον τομέα των εξαγωγών δημιουργούνται για την εγχώρια μελισσοκομία που σημαίνει υψηλότερη προστιθέμενη αξία λόγω της τυποποίησης.

Διάγραμμα 1.4.3. Ετήσια παραγωγή μελιού στην Ελλάδα

1.4.3.3. Η μελισσοκομία στην Ανατολική Αττική

Κατανομή μελισσοκόμων, μελισσοσμηνών και παραγωγή μελιού

Στην Ανατολική Αττική είναι καταγεγραμμένοι 673 μελισσοκόμοι, με συνολικό αριθμό κυψελών 27.000. Η μέση παραγωγή μελιού για τη νομαδική μελισσοκομία ανέρχεται στα 20-25 κιλά ανά κυψέλη και για τη σταθερή μελισσοκομία στα 10 κιλά ανά κυψέλη. Η μέση συνολική ετήσια παραγωγή μελιού για την Ανατολική Αττική είναι περίπου 502.630 κιλά μέλι.

Πηγή: ΠΑΣΕΓΕΣ

Διάγραμμα 1.4.4. Παραγωγή μελιού στην Ανατ. Αττική (Πηγή ΔΑΟΚ ΠΕ Ανατολικής Αττικής)

Πλεονεκτήματα μελισσοκομίας έναντι άλλων αγροτικών και κτηνοτροφικών εργασιών

Η ανάπτυξη της μελισσοκομίας και το αυξημένο ενδιαφέρον των πολιτών οφείλεται στα κάτωθι:

- Ακόμα και η ερασιτεχνική μελισσοκομία (10-20 κυψέλες) καλύπτει άνετα τις ετήσιες ανάγκες για μέλι-γύρη-βασιλικό πολτό μιας τετραμελούς οικογένειας.
- Δε χρειάζεται ιδιόκτητη έκταση
- Όλα τα προϊόντα μέλισσας είναι απολύτως φυσικά - ιδιαίτερης θρεπτικής ή/και φαρμακευτικής αξίας
- Εκτός του μελιού, παράγονται βασιλικός πολτός, κερί, γύρη, δηλητήριο και πρόπολη
- Όλα τα προϊόντα αυτά διατηρούνται για πάνω από 1 έτος αναλλοίωτα, χωρίς δαπανηρές συνθήκες αποθήκευσης και χωρίς πρόσθετα συντηρητικά ή επεξεργασία
- Αυξανόμενη ζήτηση σε μελισσοσμήνη-βασίλισσες από νέους μελισσοκόμους

1.4.3.4. Δυνατά και αδύνατα σημεία, ευκαιρίες και απειλές για τη μελισσοκομία στην Περιφερειακή Ενότητα της Ανατολικής Αττικής

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
- Υψηλή ποιότητα προϊόντων (μέλι Υμηττού-Αττικής)- Παγκόσμια αναγνωρισιμότητα. - Επιστημονική και τεχνική στήριξη υψηλού επιπέδου-μελισσοκομικά κέντρα . - Ικανού επιπέδου τεχνογνωσία των μελισσοκόμων. - Μελισσοκομική χλωρίδα –Πολυανθοφορικό μέλι. - Αυξανόμενη τάση των καταναλωτών για υγιεινή διατροφή - μεγάλες προοπτικές στην αγορά. - Αυξανόμενη δημιουργία συλλογικών οργάνων (Μελισσοκομικοί Σύνλλογοι.)	- Διακίνηση φθηνών αμφιβόλου ποιότητας εισαγόμενων προϊόντων. - Ελλείψεις, υποδομών και Marketing. - Ανεπαρκής πολιτική προώθησης του μελιού στη διεθνή αγορά. - Υψηλό κόστος παραγωγή λόγω απαιτητήτων μετακινήσεων.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
- Η επαγγελματική μελισσοκομία (50-200 κυψέλες) μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό πρόσθετο εισόδημα για μία οικογένεια - Αύξηση της κατανάλωσης του μελιού μέσα από την προβολή ενός προτύπου υγιεινής διατροφής. - Δράσεις για την αύξηση των εξαγωγών και κατάκτηση νέων αγορών. - Συστηματική παραγωγή και άλλων προϊόντων κυψέλης. - Υποστήριξη της επιχειρηματικότητας των νέων μελισσοκόμων. - Βελτίωση της τυποποίησης, συσκευασίας - Επενδύσεις εκσυγχρονισμού των μελισσοκομικών εκμεταλλεύσεων. - Προώθηση της πιστοποίησης. - Ενίσχυση της μελισσοκομικής χλωρίδας.	- Διακίνηση φθηνών αμφιβόλου ποιότητας εισαγόμενων προϊόντων. - Δηλητηριάσεις μελισσών από ανεξέλεγκτους ψεκασμούς των καλλιεργειών με χημικά φυτοφάρμακα. - Εσωστρέφεια .

1.4.3.5. Πραγματοποιηθείσες και προτεινόμενες δράσεις για την ανάπτυξη της μελισσοκομίας στην Περιφερειακή Ενότητα της Ανατολικής Αττικής

Η Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της Περιφερειακής Ενότητας της Ανατολικής Αττικής, έχοντας την επιστημονική κατάρτιση και τη σημαντική στήριξη από το ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ, την ΠΑΣΕΓΕΣ, το ΕΘΙΑΓΕ και το ΥΠΑΑΤ, προωθεί με κάθε πρόσφορο μέσο την ανάπτυξη της

τεχνογνωσίας των μελισσοκόμων πραγματοποιώντας Ημερίδες - Ενημερωτικές συναντήσεις - Εκπαιδεύσεις κλπ, προκειμένου η παραγωγή των τοπικών μελισσοκομικών προϊόντων να διακρίνεται για την υψηλή ποιότητα – ταυτοποίηση και ασφάλεια.

Μεγάλη επιτυχία σημείωσε η ημερίδα με θέμα «Μελισσοκομία – Προωθούμενη επαγγελματική δραστηριότητα με εξαγωγικό ορίζοντα», που διοργάνωσε η ΔΑΟΚ ΠΕ Ανατολικής Αττικής, με ομιλητές καθηγητές Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων, εκπρόσωπο του ΥΠΑΑΤ, ερευνητή από το ΕΘΙΑΓΕ, τον Πρόεδρο της ΟΜΣΕ και εκπροσώπους από το Κέντρο Μελισσοκομίας της ΠΑΣΕΓΕΣ, γεωπόνος ιδιωτικής εταιρείας, μελισσοκόμους – συσκευαστές και τυποποιητές. Η συμμετοχή ξεπέρασε τους 300 ενδιαφερόμενους μελισσοκόμους. Η ημερίδα καλύφθηκε δημοσιογραφικά από γνωστή εφημερίδα του αγροτικού χώρου.

Ενδεικτικά επισυνάπτεται το πρόγραμμα της ημερίδας.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ	
30-10-2013	
17.00-17.30	Προσέλευση, Έναρξη ημερίδας, Χαιρετισμοί. ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΚΙΣΚΗΡΑ, ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΑΙΜΙΛΙΑ ΡΟΔΗ, ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΓΕΝΙΚΗΣ Δ/ΝΣΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ.
1η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	
17.30-17.45	ΘΕΜΑ: Η ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ - ΕΦΑΡΜΟΖΟΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΔΡΑΣΕΙΣ Εισηγητής: Δρ. ΜΑΡΙΟΣ ΤΖΙΤΣΙΝΑΚΗΣ (MSc, PhD) Γεωπόνος - Ζωοτέκνης, Δικαστογράφος, Προϊστάμενος του Τμήματος Βοσκοτόπων & Τεχνικών Λειμώνων του ΥΠΑΑΤ, Συνεργάτης του Υπουργού ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ σε θέματα Κτηνοτροφίας - Μελισσοκομίας - Σηροτροφίας.
17.45-18.15	ΘΕΜΑ: ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑΥΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑΣ. Εισηγητής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΑΠΘ, Δ/ΝΤΗΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΗΡΟΤΡΟΦΙΑΣ ΑΠΘ.
18.15-18.30	ΘΕΜΑ: ΑΞΟΝΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑΣ. Εισηγητής: ΘΡΕΪΣΕΡΙΚΗ ΓΚΟΥΛΙΑΔΗ, ΓΕΩΠΟΝΟΣ ΕΠΟΠΤΡΙΑ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑΣ ΠΑΣΕΓΕΣ.
18.30-18.40	ΘΕΜΑ: ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΑΟΚ ΠΕ ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ. Εισηγητής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΠΕΚΑΣ, ΤΕΧΝ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ ΔΑΟΚ ΠΕ ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ.
18.40-18.50	ΘΕΜΑ: ΠΙΛΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΑΠΟΛΕΙΩΝ ΣΤΙΣ ΑΠΟΙΚΙΕΣ ΤΩΝ ΜΕΛΙΣΣΩΝ Εισηγητής: ΕΙΡΗΝΗ ΤΣΑΛΟΥ, ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΣ ΔΑΟΚ Π.Ε. ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ.
19.00-19.15	ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΝΟΙΚΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ.
19.15-19.30	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ.
19.30-19.45	2η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
19.30-19.45	ΘΕΜΑ: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΕΛΙΣΣΟΣΜΗΝΩΝ - ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΑΝΘΟΦΟΡΙΩΝ Εισηγητής: ΣΟΦΙΑ ΓΟΥΝΑΡΗ, Dr ΓΕΩΠΟΝΟΣ ΕΡΕΥΝΗΤΡΙΑ, ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ, ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.
19.45-20.00	ΘΕΜΑ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ & ΕΞΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ Εισηγητής: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΣΤΕΡΓΙΟΥΛΟΣ, Δ/ΝΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ & ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΣΤΡΟΤΕΡΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ(Ο.Π.Ε.)
20.00-20.15	ΘΕΜΑ: ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ - ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ Εισηγητής: ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ, ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΣ ΠΕ ΔΑΟΚ Π.Ε. ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ.
20.15-20.30	ΘΕΜΑ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑ: ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΕΣ Εισηγητής: ΣΠΥΡΟΣ ΣΚΑΡΕΑΣ, ΓΕΩΠΟΝΟΣ ΜSc ΤΜΗΜΑ ΑΓΡΩΝ ΠΡΩΤΗΣ ΥΛΗΣ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΙΤΤΑΣ, ΔΕΒΒΕ ΑΤΤΙΚΗ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ.
20.30-20.45	ΘΕΜΑ: ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑΣ-ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ Εισηγητής: ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΣΙΑΝΟΣ, ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΟΣ
20.45-21.00	ΘΕΜΑ: ΑΙΣΙΟΔΟΣΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΞΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ Εισηγητής: ΙΣΙΔΩΡΟΣ ΤΣΙΜΙΝΗΣ, ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΟΣ - ΤΥΠΟΠΟΙΗΤΗΣ ΜΕΛΙΟΥ
21.00-21.15	ΑΝΟΙΚΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ.
ΠΕΡΑΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ.	

Στόχος της Υπηρεσίας μας είναι:

- I. Η διατήρηση και ενίσχυση της αρμονικής συνεργασίας της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής με διάφορους φορείς ΠΑΣΕΓΕΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ, ΥΠΑΑΤ κλπ, με στόχο την

πληροφόρηση και τεχνική βοήθεια των Μελισσοκόμων της Περιφερειακής Ενότητας της Ανατολικής Αττικής.

- II. Η συμβολή στην εφαρμογή του πιλοτικού προγράμματος διερεύνησης των ασθενειών των αποικιών των μελισσοσμηνών του ΥΠΑΑΤ παρά την δραματική μείωση των κτηνιάτρων της υπηρεσίας.

1.4.4. Κτηνοτροφία

(Εισήγηση – Επιμέλεια: Μαρία Γεωργιτσανάκου, Μαρία Στεφανοπούλου)

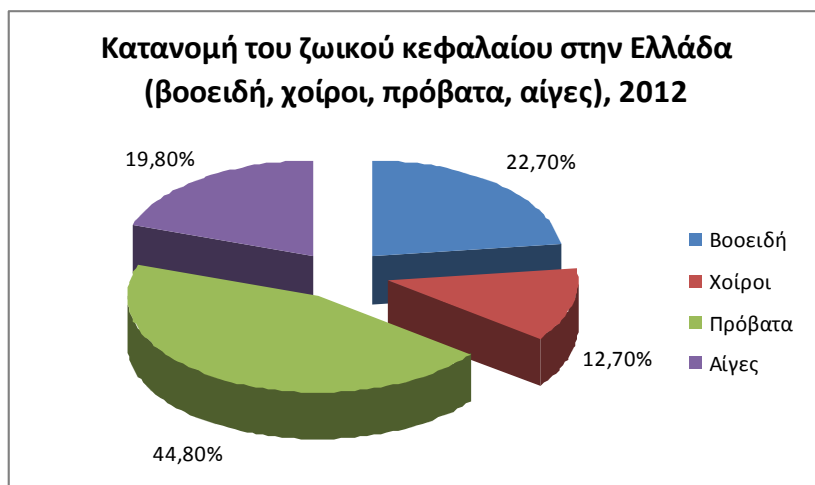
1.4.4.1. Αριθμός ζώων και αριθμός εκμεταλλεύσεων στην Ελλάδα (2010-2012)

Το σύνολο του ζωικού κεφαλαίου της χώρας να ανέρχεται στις 2.139.247 ζωικές μονάδες (ΖΜ) για το 2012 και κατανέμεται ως εξής:

- 484.711 ΖΜ αντιστοιχούν στα βοοειδή,
- 272.012 ΖΜ στους χοίρους,
- 958.672 ΖΜ στα πρόβατα
- 423.852 ΖΜ στις αίγες

	Μεταβολή (%)						2011/2010	2012/2011
	2010	(%)	2011	(%)	2012	(%)		
Βοοειδή	485.485	22,2	485.758	22,4	484.711	22,7	0,1	-0,2
Χοίροι	276.456	12,6	274.346	12,7	272.012	12,7	-0,8	-0,9
Πρόβατα	979.105	44,8	978.099	45,1	958.672	44,8	-0,1	-2,0
Αίγες	446.203	20,4	429.586	19,8	423.852	19,8	-3,7	-1,3
Σύνολο	2.187.249	100,0	2.167.789	100,0	2.139.247	100,0	-0,9	-1,3

Πηγή: προσωρινά στοιχεία της μελέτης που δημοσίευσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (2013)

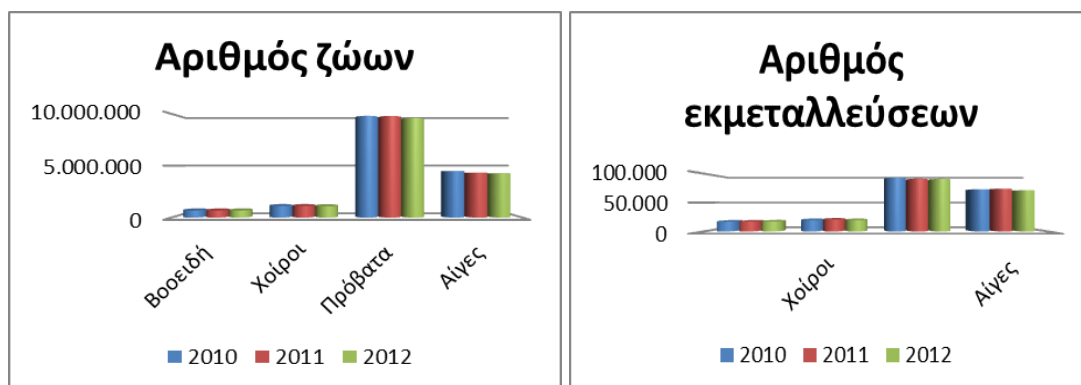

Πηγή: προσωρινά στοιχεία της μελέτης που δημοσίευσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (2013)

Το χρονικό διάστημα 2010-2012, παρατηρούνται οι ακόλουθες μεταβολές ως προς τον αριθμό των ζώων, καθώς και των εκμεταλλεύσεων (ΕΣΥΕ):

	Μεταβολή (%)				
	2010	2011	2012	2011/2010	2012/2011
Αριθμός ζώων					
Βοοειδή	685.157	680.749	684.824	-0,6	0,6
Χοίροι	1.118.686	1.119.742	1.099.342	0,1	-1,8
Πρόβατα	9.791.046	9.780.986	9.586.719	-0,1	-2,0
Αίγες	4.462.034	4.295.864	4.238.515	-3,7	-1,3
Αριθμός εκμεταλλεύσεων					
Βοοειδή	17.047	17.170	17.241	0,7	0,4
Χοίροι	19.795	20.750	19.724	4,8	-4,9
Πρόβατα	92.899	91.030	90.911	-2,0	-0,1
Αίγες	72.945	73.938	71.373	1,4	-3,5
Αριθμός ζώων ανά εκμετάλλευση					
Βοοειδή	40,2	39,6	39,7	-1,4	0,2
Χοίροι	56,5	54,0	55,7	-4,5	3,3
Πρόβατα	105,4	107,4	105,5	1,9	-1,9
Αίγες	61,2	58,1	59,4	-5,0	2,2

Πηγή: προσωρινά στοιχεία της μελέτης που δημοσίευσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (2013)

Πηγή: προσωρινά στοιχεία της μελέτης που δημοσίευσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (2013)

Πηγή: προσωρινά στοιχεία της μελέτης που δημοσίευσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (2013)

Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία, παρατηρείται:

- μείωση της τάξης του 1,3% από το 2011 για το σύνολο του ζωικού κεφαλαίου
- μείωση στον αριθμό αιγοπροβάτων και χοιρινών
- ελαφρά αύξηση στον αριθμό των βοοειδών

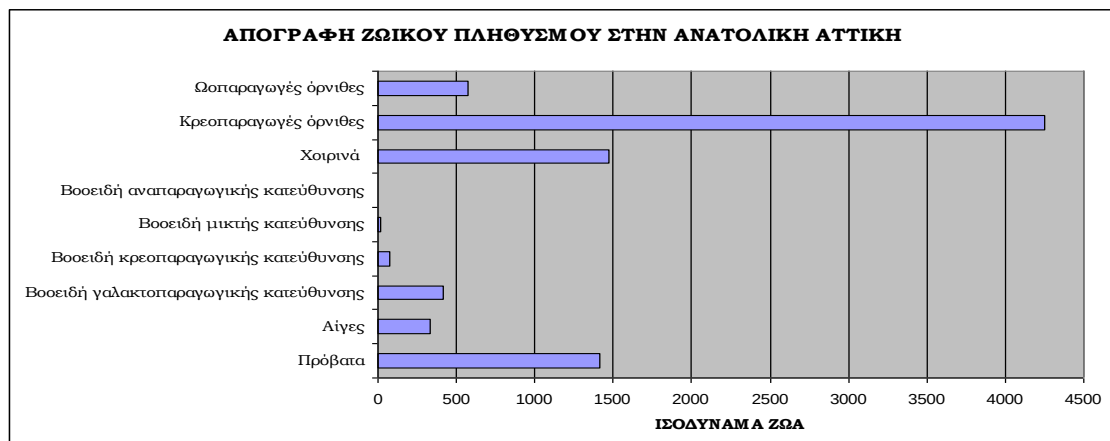
1.4.4.2. Αριθμός ζώων και αριθμός εκμεταλλεύσεων στην Ανατολική Αττική (2013)

Το σύνολο του ζωικού κεφαλαίου για αιγοπρόβατα, χοίρους και βοοειδή στην Ανατολική Αττική ανέρχεται στις 88.252 ζωικές μονάδες (ΖΜ) για το 2013 και κατανέμεται ως εξής:

- 586 ΖΜ αντιστοιχούν στα βοοειδή,
- 11.803 ΖΜ στους χοίρους,
- 70.868 ΖΜ στα πρόβατα
- 16.798 ΖΜ στις αίγες

Επιπλέον, στην Ανατολική Αττική η δυναμικότητα των θαλάμων εκτροφής ορνίθων κρεοπαραγωγής και ωοπαραγωγής ανέρχεται στις 1.149.833 θέσεις και κατανέμεται ως εξής: 1.063.200 αντιστοιχούν σε κρεοπαραγωγές όρνιθες και 86.633 αντιστοιχούν σε ωοπαραγωγές όρνιθες.

Στους πίνακες και τα διαγράμματα που ακολουθούν, παρουσιάζεται το είδος και ο αριθμός των ζώων που διατηρούνται στην περιοχή αρμοδιότητας των Αγροτικών Κτηνιατρείων (Α.Κ.) Αχαρνών, Λαυρεωτικής, Βορείου Αττικής και Μεσογαίας.

Πηγή: Αρχείο ΔΑΟΚ ΠΕΑΑ (2013)

Αριθμός ζώων					
Περιοχή αρμοδιότητας	Α.Κ. Αχαρνών	Α.Κ. Λαυρεωτικής	Α.Κ. Βορείου Αττικής	Α.Κ. Μεσογαίας	Σύνολο
	Μενίδι, Κρυονέρι, Άνοιξη, Δροσιά, Ροδόπολη, Σταμάτα, Διόνυσος	Κορωπί, Μαρκόπουλο, Βάρη-Βούλα-Βουλιαγμένη, Καλύβια, Κουβαράς, Κερατέα, Λαύριο, Άγιος Κων/νος, Παλαιά Φώκαια, Ανάβυσσος, Σαρωνίδα	Ωρωπός, Χαλκούτσι, Συκάμιнос, Νέα Παλάτια, Σκάλα Ωρωπού, Μαρκόπουλο, Μαλακάσσα, Αυλώνα, Πολυδένδρι, Αφίδνες, Καπανδρίτι, Κάλαμος, Γραμματικό, Βαρνάβας, Μαραθώνας	Παλλήνη, Πικέρμι, Ραφήνα, Νέα Μάκρη Γέρακας, Σπάτα-Αρτέμιδα, Γλυκά Νερά, Παιανία	
Πρόβατα	4.183	30.434	24.655	11.596	70.868
Αίγες	1.139	3.074	9.935	2.650	16.798
Βοοειδή γαλακτοπαραγωγικής κατεύθυνσης	4	134	240	39	417
Βοοειδή κρεοπαραγωγικής κατεύθυνσης	0	25	25	104	154
Βοοειδή μικτής κατεύθυνσης	0	4	10	1	15
Βοοειδή αναπαραγωγικής κατεύθυνσης	0	0	0	0	0
Χοιρινά	11.803				
Κρεοπαραγωγές όρνιθες	1.063.200				
Ωοπαραγωγές όρνιθες	86.633				
Σαλιγκάρια	100.000 tn/έτος				

Πηγή: Αρχείο ΔΑΟΚ ΠΕΑΑ (2013)

Στους πίνακες και τα διαγράμματα που ακολουθούν, παρουσιάζεται ο αριθμός των πτηνο-κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων ανά είδος ζώου που δραστηριοποιούνται στην περιοχή αρμοδιότητας των Αγροτικών Κτηνιατρείων (Α.Κ.) Αχαρνών, Λαυρεωτικής, Βορείου Αττικής και Μεσογαίας.

Αριθμός εκμεταλλεύσεων					
Περιοχή αρμοδιότητας	Α.Κ. Αχαρνών Μενίδι, Κρυονέρι, Άνοιξη, Δροσιά, Ροδόπολη, Σταμάτα, Διόνυσος	Α.Κ. Λαυρεωτικής Κορωπί, Μαρκόπουλο, Βάρη-Βούλα- Βουλιαγμένη, Καλύβια, Κουβαράς, Κερατέα, Λαύριο, Άγιος Κων/νος, Παλαιά Φώκαια, Ανάβυσσος, Σαρωνίδα	Α.Κ. Βορείου Αττικής Ωρωπός, Χαλκούτσι, Συκάμιнос, Νέα Παλάτια, Σκάλα Ωρωπού, Μαρκόπουλο, Μαλακάσσα, Αυλώνα, Πολυδένδρι, Αφίδνες, Καπανδρίτι, Κάλαμος, Γραμματικό, Βαρνάβας, Μαραθώνας	Α.Κ. Μεσογαίας Παλλήνη, Πικέρμι, Ραφήνα, Νέα Μάκρη Γέρακας, Σπάτα- Αρτέμιδα, Γλυκά Νερά, Παιανία	Σύνολο
Πρόβατα	21	40	151	46	258
Αίγες	5	10	58	10	83
Αιγοπρόβατα	29	220	128	67	527
Βοοειδή (γαλακτοπαραγωγικής και/ή κρεοπαραγωγικής κατεύθυνσης)					25
Χοιρινά					51
Κρεοπαραγωγές όρνιθες					34
Ωοτόκες όρνιθες					5
Κουνέλια					4
Σαλιγκάρια					6

Πηγή: Αρχείο ΔΑΟΚ ΠΕΑΑ (2013)

Πηγή: Αρχείο ΔΑΟΚ ΠΕΑΑ (2013)

1.4.4.3. Άδειες εγκατάστασης κτηνοτροφικών μονάδων

1.4.4.3.1. Νομοθεσία

Η αδειοδότηση των κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων στηρίζεται στην εφαρμογή του Νόμου 4056/2012 (ΦΕΚ Α'52), όπως τροποποιήθηκε από το Νόμο 4235/2014 (ΦΕΚ Α'32).

Βασικός άξονας της φιλοσοφίας του νόμου είναι ότι δημιουργείται «Υπηρεσία μιας στάσης» στις κατά τόπους Περιφερειακές Υπηρεσίες της χώρας, η οποία αποτελεί και το μοναδικό σημείο επαφής των κτηνοτρόφων με το Δημόσιο, απλοποιώντας και διευκολύνοντας τις προγενέστερες πολύπλοκες και χρονοβόρες διαδικασίες. Συγκεκριμένα, με την κατάθεση αίτησης και υπεύθυνης δήλωσης από τον κτηνοτρόφο χορηγείται μέσα σε τρεις ημέρες προσωρινή άδεια εγκατάστασης, η οποία έχει θέση άδειας εγκατάστασης μέχρι την έκδοση της οριστικής. Μέσα σε χρονικό διάστημα που κυμαίνεται από 1-3 μήνες, ανάλογα με την κατηγορία που κατατάσσεται η εγκατάσταση, η Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της οικείας περιφερειακής ενότητας θα πρέπει να έχει ολοκληρώσει τους διοικητικούς και επιτόπιους ελέγχους, μετά από εισήγηση της Επιτροπής Σταυλισμού της οικείας Περιφερειακής Ενότητας, ώστε να εκδώσει την οριστική άδεια. Ο υπεύθυνος λειτουργίας κάθε κτηνοτροφικής εγκατάστασης, στο ανωτέρω χρονικό διάστημα πρέπει να έχει συγκεντρώσει και προσκομίσει στην αδειοδοτούσα Αρχή όλα τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη λειτουργία της, όπως προσδιορίζεται από τη συναφή και παράλληλη νομοθεσία.

Ο νέος Νόμος 4262/2014 (ΦΕΚ Α'114) προβλέπει περεταίρω απλούστευση των διαδικασιών αδειοδότησης, καθώς οι προηγούμενες ρυθμίσεις δεν μπόρεσαν να ξεπεράσουν τις δυσκολίες αδειοδότησης των κτηνοτροφικών μονάδων, με αποτέλεσμα να συσσωρεύονται αιτήσεις αδειοδότησης που δε μπορούν να ολοκληρωθούν και καταγγελίες πολιτών για κτηνοτροφικές επιχειρήσεις που λειτουργούσαν και λειτουργούν σε περιοχές με μόνιμες ή εξοχικές κατοικίες. Η εφαρμογή του νέου νόμου αναμένεται να διευκολύνει τη γρηγορότερη και αποτελεσματικότερη αδειοδότηση των κτηνοτροφικών μονάδων. Σε αναμονή των εφαρμοστικών εγκυκλίων τηρούνται επιφυλάξεις ως προς τη δυνατότητα ανεύρεσης λύσεων για τα ιδιαίτερα προβλήματα (χωροταξικά, πολεοδομικά, ιδιοκτησιακά, βοσκοτόπια, κλπ) εγκατάστασης κτηνοτροφικών μονάδων στην Ανατολική Αττική καθώς αν δε λυθούν πολλές υφιστάμενες μονάδες, θα οδηγηθούν σε κλείσιμο με δυσμενείς συνέπειες για την τοπική οικονομία και κοινωνία ιδιαίτερα σε μια περίοδο κρίσης όπου η τόνωση της οικονομίας και της απασχόλησης θεωρείται προτεραιότητα.

1.4.4.3.2. Αδειοδοτημένες κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις

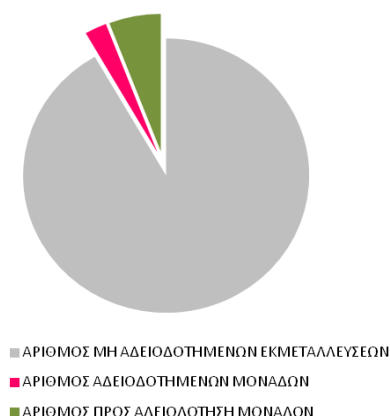
Μέχρι σήμερα από την Υπηρεσία μας έχουν εκδοθεί 26 άδειες λειτουργίας / εγκατάστασης κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων (βάσει των Ν. 3698/2008 και Ν. 4056/2012). Ωστόσο ο αριθμός των αδειοδοτημένων μονάδων ενδέχεται να είναι μεγαλύτερος, καθώς στο αρχείο μας δεν τηρούνται άδειες λειτουργίας κτηνοτροφικών μονάδων που έχουν εκδοθεί από Αρχές διαφορετικές από τη δική μας (Αστυνομικά Τμήματα, Δήμοι, κλπ).

Συνεχώς αυξανόμενο είναι το ενδιαφέρον για αδειοδότηση υφιστάμενων και νέων κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων. Ήδη έχουν κατατεθεί στην Υπηρεσία μας 64 φάκελοι αδειοδότησης, οι οποίοι έλαβαν προσωρινή άδεια εγκατάστασης και είναι υπό αξιολόγηση. Δεκάδες είναι τα αιτήματα νέων και υφιστάμενων κτηνοτρόφων, οι οποίοι είναι σε διαδικασία συλλογής δικαιολογητικών για να καταθέσουν αίτηση στην Υπηρεσία μας.

Σε ένα σύνολο 1.100 περίπου εκμεταλλεύσεων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή αρμοδιότητάς μας, διαπιστώνεται:

- Μικρός αριθμός αιτήσεων για χορήγηση άδειας εγκατάστασης. Στο διάγραμμα αποτυπώνεται ο αριθμός των αδειοδοτημένων και προς αδειοδότηση μονάδων στο σύνολο των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων
- Μικρός αριθμός έκδοσης αδειών εγκατάστασης. Στο σύνολο των 70 αιτημάτων για χορήγηση άδειας εγκατάστασης, 43 φάκελοι εκκρεμούν προς αδειοδότηση, παρά την προσπάθεια απλοποίησης της διαδικασίας αδειοδότησης με το Ν. 4056/2012.

Κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις στην Ανατολική Αττική

Πηγή: Αρχείο ΔΑΟΚ ΠΕΕΑ (2013)

Ο κυριότερος λόγος είναι η αυξημένη γραφειοκρατία, που προκύπτει από τη δυσκολία συγκέντρωσης των απαραίτητων δικαιολογητικών για τη νόμιμη χωροθέτηση των κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων ακόμα και στις περιοχές που η ζώνη χρήσης επιτρέπει κτηνοτροφική δραστηριότητα.

1.4.4.4. Δυνατά και αδύνατα σημεία, ευκαιρίες και απειλές για την κτηνοτροφία στην Ανατολική Αττική

Από τα παραπάνω φαίνεται ότι η κτηνοτροφία στην Ανατολική Αττική διατηρείται παρά τις διαφορετικές κατευθύνσεις ανάπτυξης που είχαν δοθεί στο παρελθόν (οικιστική ανάπτυξη) και παρουσιάζει περιθώρια ανάπτυξης ώστε να παραμένει ένας δυναμικός κλάδος του πρωτογενούς τομέα.

Στην ανάλυση που ακολουθεί παρουσιάζονται τα δυνατά και αδύνατα σημεία του κλάδου, προκειμένου να προσδιοριστούν οι ευκαιρίες και οι απειλές της κτηνοτροφικής ανάπτυξης στην Περιφέρειά μας.

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
1. Μεγάλος αριθμός ζωικού κεφαλαίου 2. Σημαντικός αριθμός πτηνο-κτηνοτροφικών επιχειρήσεων 3. Άμεση, εύκολη και οικονομική πρόσβαση σε μεγάλο καταναλωτικό κοινό (χονδρικό και λιανικό εμπόριο, κρεαταγορά, βιομηχανίες/ βιοτεχνίες επεξεργασίας ζωικών προϊόντων) 4. Φιλοξενία μετακινούμενων κτηνοτρόφων. 5. Επιστημονική και τεχνική στήριξη υψηλού επιπέδου (ΑΕΙ και ΑΤΕΙ).	1. Χωροταξικοί και πολεοδομικοί περιορισμοί για την αδειοδότηση των κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων (μείωση ζωνών κτηνοτροφικής χρήσης, απαγορευτικός συντελεστής κάλυψης για τα κτηνοτροφικά κτίσματα) 2. Αδυναμία ανάπτυξης εκτατικής μορφής κτηνοτροφία λόγω έλλειψης χαρακτηρισμένων βοσκοτόπων. 3. Υψηλό κόστος παραγωγής (μικρός κλήρος για την ιδιοπαραγωγή ζωοτροφών, αυξημένη αξία γης για αγορά ή ενοικίαση, έλλειψη σφαγείων, ιδιώτες σύμβουλοι)

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
1. Διατήρηση και αύξηση του ζωικού κεφαλαίου 2. Εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων πτηνο-κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων και ανάπτυξη μιας νέας εναλλακτικής μορφής κτηνοτροφίας 3. Ένταξη αγροτικής γης στην αστική ανάπτυξη 4. Δημιουργία κτηνοτροφικών πάρκων – Ανάπτυξη πολυλειτουργικών αγροκτημάτων 5. Δημιουργία ομάδων κτηνοτρόφων και ένταξή τους σε διεπαγγελματικές οργανώσεις 6. Υποστήριξη της επιχειρηματικότητας των νέων κτηνοτρόφων 7. Χρηματοδότηση μέσω ευρωπαϊκών και εθνικών προγραμμάτων (νέο ΕΣΠΑ)	1. Αλλαγή κουλτούρας ως προς την υιοθέτηση ενός νέου εναλλακτικού τρόπου διατήρησης ζώων και παραγωγής κτηνοτροφικών προϊόντων 2. Επέκταση του αστικού ιστού εις βάρος του αγροτικού χώρου και των δραστηριοτήτων του πρωτογενούς τομέα, συμπεριλαμβανομένης της κτηνοτροφίας 3. Αστάθμητοι οικονομικοί και θεσμικοί παράγοντες (κόστος παραγωγής, νομοθεσία, φορολογία, κλπ)

1.4.4.5. Προοπτικές ανάπτυξης της κτηνοτροφικής επιχειρηματικότητας στην Ανατολική Αττική

Στα πλαίσια των προτεραιοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αγροτική ανάπτυξη (2014-2020), η Υπηρεσία μας μέχρι τώρα έχει πραγματοποιήσει και συνεχίζει να πραγματοποιεί ενημερώσεις σε κτηνοτρόφους της Ανατολικής Αττικής, με στόχο την τόνωση της κτηνοτροφικής επιχειρηματικότητας, τη μεταφορά γνώσεων και καινοτομίας και τη διευκόλυνση αδειοδότησης υφιστάμενων και νέων μονάδων.

Έχοντας λάβει υπόψη όλα τα παραπάνω, γίνεται σαφές ότι η κτηνοτροφία στην Ανατολική Αττική θα πρέπει να διατηρηθεί και να αναπτυχθεί σε δυο κατευθύνσεις παράλληλα.

Α. Ανάπτυξη βιώσιμων κτηνοτροφικών κλάδων

Η μια κατεύθυνση είναι η ανάπτυξη εντατικής και εκτατικής μορφής μονάδων παραγωγής των βιώσιμων κτηνοτροφικών κλάδων (αιγοπροβατοτροφία, πτηνοτροφία, σαλιγκαροτροφία) που θα εξασφαλίζουν ανταγωνιστικά και ποιότητας προϊόντα εκμεταλλευόμενες το χαμηλό κόστος μετακίνησης και πρόσβασης στην αγορά.

Η αιγοπροβατοτροφία και η πτηνοτροφία αποτελούν δυναμικούς κτηνοτροφικούς κλάδους στην Ανατολική Αττική, που μπορεί να ενισχύσουν την τοπική οικονομία, λόγω του συγκριτικού πλεονεκτήματος παραγωγής υψηλής ποιότητας παραγόμενου κρέατος (εκτατικό σύστημα εκτροφής, εγχώριες φυλές) σε συνδυασμό με την εγγύτητα και εύκολη προσβασιμότητα σε μεγάλες αγορές. Στον κλάδο της **αιγοπροβατοτροφίας** σήμερα υπολογίζεται η διατήρηση 100.000 ζωικών μονάδων και απασχολούνται 800 περίπου οικογένειες. Η οικονομική σημασία του κλάδου

διευρύνεται ιδιαίτερα και από την χρησιμοποίηση του γάλακτος στην παραγωγή τοπικών γαλακτοκομικών προϊόντων ενισχύοντας το δευτερογενή τομέα της τοπικής οικονομίας. Ο κλάδος της **πτηνοτροφίας** εμφανίζει τη μεγαλύτερη καθετοποίηση και υπολογίζεται ότι η δυναμικότητα των θαλάμων ορνίθων ανέρχεται στις 1.500.000 περίπου θέσεις και διατηρούνται 40 πτηνοτροφικές επιχειρήσεις μεγάλης κλίμακας και οικογενειακού τύπου. Η **σαλιγκαροτροφία**, αν και ακόμα βρίσκεται στα πρώτα στάδια ανάπτυξης και καλύπτει μικρές ποσότητες παραγόμενου προϊόντος, έχει δυνατότητες ανάπτυξης, καθώς το ενδιαφέρον των επιχειρηματιών είναι μεγάλο και θα ξεπεραστούν οι περιορισμοί / δυσκολίες αδειοδότησης των εγκαταστάσεων από τις πρόσφατες τροποποιήσεις της νομοθεσίας.

B. Ανάπτυξη νέας εναλλακτικής κτηνοτροφικής επιχειρηματικότητας

Η άλλη κατεύθυνση είναι η ανάπτυξη μικρών μονάδων, όπως μικτές, επισκέψιμες, πολυλειτουργικές και οικοτεχνικές μονάδες που η εκτροφή και η διατήρηση των ζώων αποτελεί μέρος μιας συνολικότερης/ ευρύτερης επιχειρηματικής δράσης.

Ως **μικτές μονάδες επισκέψιμων χώρων** περιγράφονται οι επιχειρήσεις που διατηρούν μικρό αριθμό ζώων από διαφορετικά είδη (χήνες, πάπιες, ινδιάνους, άλογα, γαϊδούρια, κλπ) προκειμένου να φέρουν σε επαφή ένα συγκεκριμένο κοινό (κυρίως παιδιά και μαθητές) μέσα από βιωματικές δραστηριότητες με τον πρωτογενή τομέα (οικόσιτα ζώα και προϊόντα αυτών) και το οικοσύστημα, να ευαισθητοποιήσουν γύρω από τα θέματα της προστασίας του περιβάλλοντος και της αυτόχθονης χλωρίδας και πανίδας ως αντίδοτο του σύγχρονου τρόπου ζωής. Επιπλέον, **πολυλειτουργικά** είναι τα αγροκτήματα που λειτουργούν με έμφαση στις τοπικές παραγωγικές δυνατότητες της Περιοχής μας, με σκοπό τη γνωριμία και την επιστροφή στον τρόπο λειτουργίας της ελληνικής παραδοσιακής οικογένειας, τη γνωριμία με παραδοσιακά επαγγέλματα, ντόπιες καλλιεργητικές μεθόδους παραγωγής και παραγωγικές διαδικασίες που σπανίζουν ή έχουν εκλείψει σε ένα ευρύτερο πλαίσιο γνωριμίας με τα πολιτισμικά στοιχεία της Ανατολικής Αττικής μέσα από την οργάνωση επισκέψεων σε ιστορικά, αρχαιολογικά, τουριστικά και λοιπά τοπικά αξιοθέατα και συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες αναψυχής, προϋποθέσεις που πληρούνται στην Ανατολική Αττική. Τέλος, οι **οικοτεχνικές επιχειρήσεις** περιλαμβάνουν κτηνοτροφικές επιχειρήσεις όπου παράλληλα γίνεται επεξεργασία ή μεταποίηση ζωικών προϊόντων, όπως τυροκομεία και αλλαντοποιεία, αποκλειστικά ίδιας παραγωγής από τον κτηνοτρόφο και την οικογένειά του στο χώρο της αγροτικής εκμετάλλευσης. Τα μεταποιημένα προϊόντα που παράγονται προορίζονται για άμεση διάθεση από τον οικοτέχνη στους χώρους του ή σε περιοδικές τοπικές διοργανώσεις (εμποροπανηγύρεις, δημοτικές εκδηλώσεις) ή σε τοπικές λαϊκές αγορές ή σε αγορές παραγωγών (farmers' markets) ή σε επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου και μαζικής εστίασης της τοπικής αγοράς.

Η πρόταση αυτή επιβεβαιώνεται από το αυξημένο ενδιαφέρον νέων επιχειρηματιών να αναπτύξουν ένα διαφορετικό μοντέλο ανάπτυξης για μια εναλλακτικής μορφή κτηνοτροφία, τομέας ιδιαίτερα σημαντικός για την Ανατολική Αττική, καθώς η αξία της γης και οι πολεοδομικοί περιορισμοί δεν ευνοούν εκτατικής και εντατικής μορφής συμβατική κτηνοτροφία. Σημειώνεται ότι η προοπτική αυτή θα μπορούσε να συμβάλλει στην ενίσχυση της τοπικής απασχόλησης, καθώς οι περισσότεροι ενδιαφερόμενοι επιχειρηματίες είναι νέοι σε ηλικία και προέρχονται από επαγγελματικούς χώρους ή τομείς απασχόλησης διαφορετικούς από την συμβατική κτηνοτροφία.

Παρόλο που η κτηνοτροφία συμβάλλει καθοριστικά στην περιφερειακή αγροτική ανάπτυξη και στη διατήρηση του κοινωνικού ιστού στην ύπαιθρο, το ποσοστό

απασχόλησης στη ζωική παραγωγή στη χώρα μας εξακολουθεί να κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα.

1.4.5. Προστασία υγείας των ζώων

(Εισήγηση – Επιμέλεια: Φωτεινή Πιπεροπούλου, Ειρήνη Τσάλου)

1.4.5.1. Προστασία υγείας των ζώων (αιγοπρόβατα, βοοειδή, χοίροι, πτηνά, κλπ)

Η υπηρεσία μας είναι αρμόδια για:

- **Την εκπόνηση και πραγματοποίηση προγραμμάτων πρόληψης, ελέγχου και εκρίζωσης ζωνοδόσων και ζωοανθρωπονόσων**

Στο πλαίσιο ελαχιστοποίησης των κινδύνων και της διασφάλισης της Ποιότητας, Υγιεινής και Ασφάλειας της πρώτης ύλης για την παραγωγή τροφίμων καθώς επίσης και της προστασίας του ζωικού κεφαλαίου, πραγματοποιούνται προγράμματα καταπολέμησης ζωνοδόσων και ζωοανθρωπονόσων. Ειδικότερα ορισμένα από τα προγράμματα αυτά είναι:

- **Πρόγραμμα ελέγχου και εκρίζωσης τα βρουκέλλωσης των αιγών και των προβάτων (Μελιταίος Πυρετός)**

Η εφαρμογή του συγκεκριμένου προγράμματος έχει ιδιαίτερη βαρύτητα τόσο για την εξυγίανση του ζωικού κεφαλαίου όσο και για τον κίνδυνο κυρώσεων στη χώρα μας με τη μορφή δυσφήμισης της Φέτας ή ακόμα και ταξιδιωτικής οδηγίας για την αποφυγή κατανάλωσης γαλακτοκομικών προϊόντων. Τα στοιχεία εφαρμογής του προγράμματος για το έτος 2013 από την υπηρεσία μας είναι:

Εκμεταλλεύσεις	Αριθμός ζώων	Εκμεταλλεύσεις που έγινε εμβολιασμός	Ζώα που εμβολιάστηκαν	Αιμοληψίες	
				Εκτροφές	Αριθμός ζώων
769 ενεργές	87857	197	9504	50	909

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι από το συνολικό ζωικό πληθυσμό της Περιφερειακής Ενότητάς μας, το 70% των αιγοπροβάτων είναι εμβολιακά καλυμμένο όσον αφορά το Μελιταίο Πυρετό.

Από τις αιμοληψίες που πραγματοποιήθηκαν από την υπηρεσία μας προέκυψαν 154 θετικά ζώα σε 8 εκμεταλλεύσεις. Για τις εκμεταλλεύσεις αυτές εκδόθηκαν αποφάσεις λήψης υγειονομικών μέτρων, τα ζώα σφάγηκαν σε εγκεκριμένα σφαγεία σύμφωνα με τη νομοθεσία και οι κάτοχοι των ζώων αποζημιώθηκαν από την υπηρεσία μας για τα συγκεκριμένα ζώα σύμφωνα με την 741/2013 ΚΥΑ

- **Πρόγραμμα επιτήρησης, ελέγχου και εξάλειψης των Μεταδοτικών Σπογγωδών Εγκεφαλοπαθειών (ΜΣΕ) στα μικρά μηρυκαστικά.**

Πραγματοποιείται δειγματοληψία σε ενήλικα αιγοπρόβατα στο σφαγείο της περιοχής μας καθώς επίσης και δειγματοληψία από νεκρά ενήλικα ζώα. Για το έτος 2013 πραγματοποιήθηκαν 66 δειγματοληψίες στο σφαγείο της περιοχής μας

- **Πρόγραμμα επιτήρησης, ελέγχου και εξάλειψης της Σπογγώδους Εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών (ΣΕΒ).**

Πραγματοποιήθηκαν 7 δειγματοληψίες για εξέταση ΣΕΒ από νεκρά ζώα.

- **Προγράμματα εξυγίανσης Φυματίωσης, Βρουκέλλωσης, Ενζωοτικής Λεύκωσης Βοοειδών.**

Για το έτος 2013 πραγματοποιήθηκε φυματινισμός και αιμοληψίες σε ποσοστό 87,5% των ενεργών εκμεταλλεύσεων Βοοειδών και σε ποσοστό 88,5% ζώων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα προκειμένου να διασφαλιστεί η προστασία τόσο του καταναλωτή όσο και του ζωικού κεφαλαίου. Για τη σφαγή των προσβεβλημένων από φυματίωση βοοειδών εκδόθηκαν 5 αποφάσεις σφαγής για 56 βοοειδή ενώ για τα βρουκελλικά βοοειδή εκδόθηκαν 4 αποφάσεις σφαγής 36 βοοειδών. Τα προσβεβλημένα ζώα σφάγηκαν σε εγκεκριμένα σφαγεία σύμφωνα με τη νομοθεσία και οι κάτοχοί τους αποζημιώθηκαν από την υπηρεσία μας σύμφωνα με την 741/2013 ΚΥΑ. Δεν υπήρξαν ζώα προσβεβλημένα από Ενζωοτική Λεύκωση κατά το έτος 2013. Εκδόθηκαν 2 αποφάσεις για την άρση των υγειονομικών μέτρων σε εκμεταλλεύσεις βοοειδών.

- **Πρόγραμμα προϊόντας πνευμονίας των αιγοπροβάτων**

Πραγματοποιήθηκαν εξετάσεις και εκδόθηκαν 4 αποφάσεις λήψης υγειονομικών μέτρων.

- **Πρόγραμμα επιτήρησης γρίπης των χοίρων.**
- **Πρόγραμμα επιτήρησης γρίπης των πτηνών.**
- **Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στις όρνιθες ωοπαραγωγής, αναπαραγωγής και σε ορνίθια κρεοπαραγωγής.**

Στην περιοχή αρμοδιότητάς μας δραστηριοποιούνται 12 εκμεταλλεύσεις με αντίστοιχα σμήνη με όρνιθες αναπαραγωγής δυναμικότητας περίπου 112.000, 28

εκμεταλλεύσεις με αντίστοιχα σμήνη με όρνιθες ωοπαραγωγής δυναμικότητας περίπου 89.000 και 27 επιχειρήσεις με 337 σμήνη ορνιθίων κρεοπαραγωγής .

- ***Πρόγραμμα ενεργητικής επιτήρησης για τον Ιό του Δυτικού Νείλου στα Ιπποειδή.***

Διενεργήθηκε το 100% των στόχων που τέθηκαν από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για την Περιφερειακή Ενότητα Ανατολικής Αττικής για τη διερεύνηση της ασθένειας στα Ιπποειδή της περιοχής μας (αιμοληψίες, επιζωοτιολογικές έρευνες).

- ***Παθητικό πρόγραμμα επιτήρησης και καταπολέμησης της λύσσας προκειμένου να εντοπισθούν πιθανές θετικές εστίες πριν την εκδήλωση της νόσου και να αποτρέψουμε την εξάπλωση της.***

Ταυτόχρονα διοργανώθηκε ενημερωτική συγκέντρωση των εκπροσώπων των Δήμων Ανατολικής Αττικής με στόχο την ανάπτυξη της συνεργασίας στα πλαίσια αντιμετώπισης της λύσσας ενώ πραγματοποιήθηκε και ενημέρωση μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για την προστασία από τη λύσσα από την υπεύθυνη για το πρόγραμμα κτηνίατρο της υπηρεσίας μας .

Για το συντονισμό της αντιμετώπισης των παραπάνω νοσημάτων σε ανθρώπους και ζώα υπήρξε συνεργασία με τις αρμόδιες Κεντρικές Υπηρεσίες και Υγειονομικές Αρχές .

1.4.5.2. Καταπολέμηση ασθενειών μελισσών

Τα τελευταία χρόνια απασχολεί σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο το πρόβλημα των αυξημένων απωλειών στις αποικίες μελισσών στο βόρειο ημισφαίριο:

- 2003: σε Ευρώπη και ΗΠΑ καταγράφονται αυξημένες απώλειες.
- 2006-2007: Διαταραχή - Σύνδρομο κατάρρευσης των αποικιών και εξαφάνισης των μελισσών (Colony Collapse Disorder, CCD) ΗΠΑ και Καναδά.
- Για 5 χρόνια σε ΗΠΑ και Καναδά 30-35% απώλειες μελισσοκομικού κεφαλαίου το χρόνο.

- Μείωση πληθυσμού και άγριων μελισσών. Στις Η.Π.Α. έχουν σχεδόν εξαφανιστεί.

Αίτια που πιθανολογούνται ότι ευθύνονται για την εμφάνιση του συνδρόμου της κατάρρευσης των αποικιών:

- Βιολογικοί παράγοντες
- Φυτοφάρμακα (παρασιτοκτόνα, εντομοκτόνα, ζιζανιοκτόνα)
- Χημικά θεραπευτικά μέσα (φάρμακα) – εγκεκριμένα και μη
- Μείωση φυτικής βιοποικιλότητας
- Κλιματικές αλλαγές
- Γενετικά τροποποιημένες καλλιέργειες
- Κακοί μελισσοκομικοί χειρισμοί
- Μη ισορροπημένη διατροφή
- Ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία
- Ατμοσφαιρική ρύπανση

Συνέπειες από το σύνδρομο κατάρρευσης των αποικιών και εξαφάνισης των μελισσών:

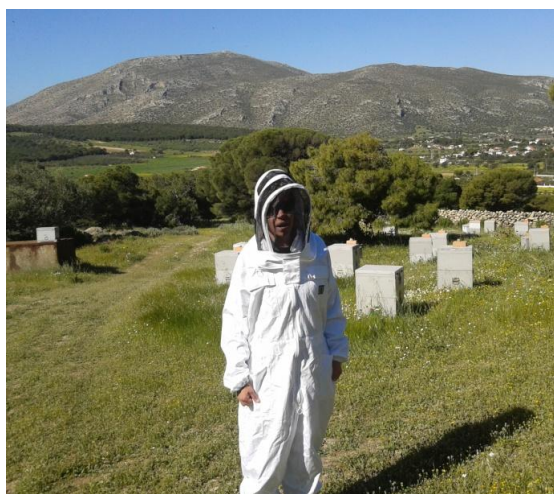
- Μείωση της παραγωγής μελιού και των προϊόντων μελισσοκομίας
- Μείωση του εισοδήματος
- Προβλήματα στην επικοινωνία με οικονομικές, ανθρωπιστικές και οικολογικές επιπτώσεις

Σκοπός του **Πιλοτικού Προγράμματος Επιτήρησης των Απωλειών των Μελισσών** είναι:

- Εκτίμηση του ποσοστού θνησιμότητας διαχείμασης (overwintering mortality),
- Εκτίμηση του ποσοστού θνησιμότητας μεσοπεριόδου (mid-season mortality),
- Εκτίμηση του βαθμού παρασίτωσης από το άκαρι *Varroa destructor* πριν τη διαχείμαση (συστηματικά δείγματα),
- Εκτίμηση του επιπολασμού των κυριότερων ασθενειών της μέλισσας (βαρροϊκή ακαρίαση, νοζεμίαση, αμερικάνικη σηψιγονία, ευρωπαϊκή σηψιγονία και χρόνια παράλυση) πριν τη διαχείμαση, μετά τη διαχείμαση και κατά τη διάρκεια της παραγωγικής περιόδου (συμπτωματικά δείγματα),
- Ταυτοποίηση των ιών των παραμορφωμένων φτερών (DWV) και οξείας παράλυσης των μελισσών (ABPV) ως παραγόντων πρόκλησης θνησιμότητας διαχείμασης (συστηματικά δείγματα),
- Εξασφάλιση άμεσης και έγκαιρης κινητοποίησης στην περίπτωση ανίχνευσης των δύο εξωτικών αρθροπόδων (*Aethina tumida*, *Tropilaelaps* spp.) (συμπτωματικά δείγματα),
- Καταγραφή μελισσοκομείων υψηλού κινδύνου όσον αφορά την πιθανότητα εμφάνισης των δύο εξωτικών αρθροπόδων

Σημειώνεται ότι το ανωτέρω πρόγραμμα ήταν η πρώτη μεγάλη πανευρωπαϊκή επιδημιολογική μελέτη (με την ονομασία EPILOBEE) που εφαρμόστηκε πιλοτικά σε 17 χώρες της Ε.Ε, με εναρμονισμένο επιστημονικό πρωτόκολλο βασισμένο σε κοινές κατευθυντήριες γραμμές του Κοινοτικού Εργαστηρίου Αναφοράς για την υγεία των μελισσών. Εφαρμόστηκε με επιτυχία και στην Ανατολική Αττική κατά τα έτη 2012-2013 και 2013-2014 (φωτογραφίες 1,2,3 από το αρχείο της υπηρεσίας μας).

Τα επίσημα αποτελέσματα που αφορούν την περίοδο Σεπτέμβριος 2012- Ιούλιος 2013, παρουσιάζονται αναλυτικά στην ιστοσελίδα:

http://ec.europa.eu/food/animals/live_animals/bees/docs/bee-report_en.pdf

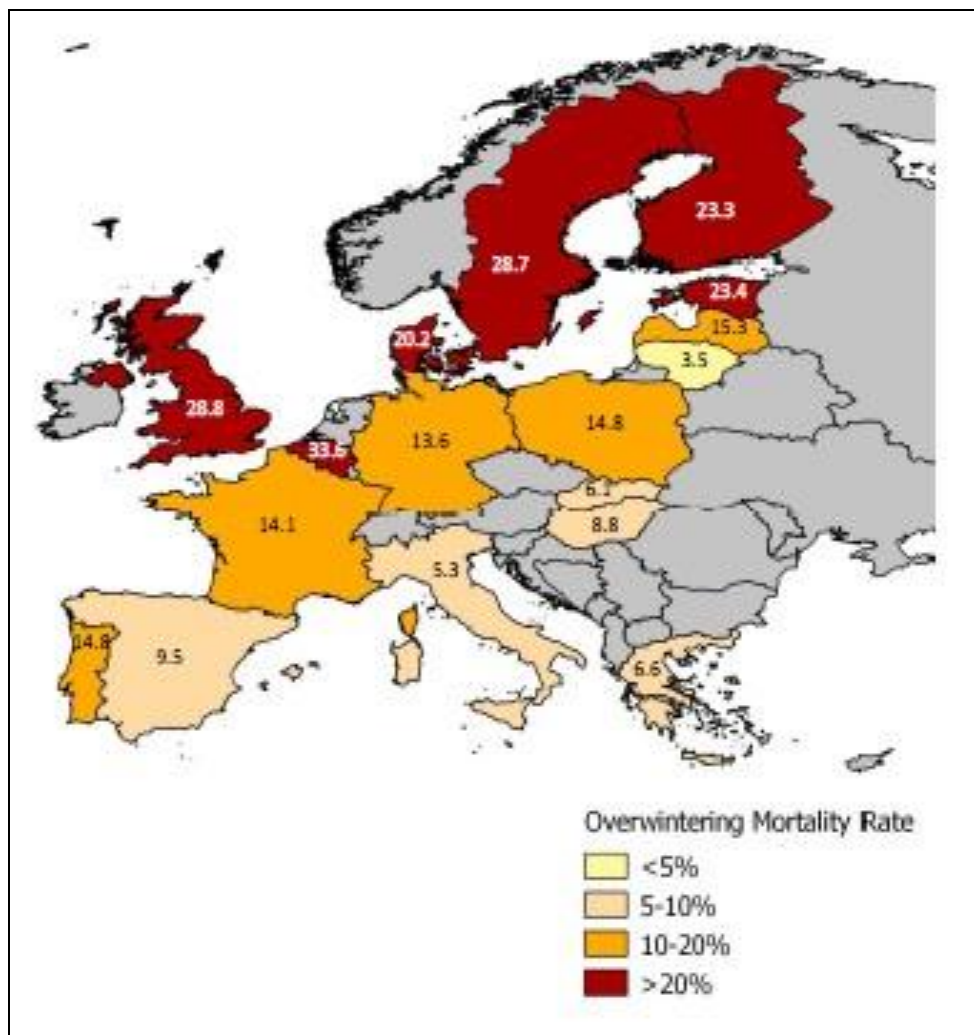
Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι καταρχήν, τα ποσοστά θνησιμότητας των αποικιών διαφέρουν κατά πολύ από το ένα κράτος μέλος στο άλλο (εικόνα 1) ενώ παρουσιάζονται και τοπικές διαφορές. Επιπλέον διαπιστώθηκε ότι η διασπορά των ασθενειών με βάση την κλινική παρατήρηση από τους επιθεωρητές ήταν πολύ μικρή, για τις περισσότερες από τις ασθένειες που μελετήθηκαν, ενώ η Αμερικάνικη Σηψιγονία και η βαρροϊκή ακαρίαση διαπιστώθηκε στα περισσότερα κράτη μέλη (εικόνα 2). Τέλος τα στοιχεία αυτά θα αποτελέσουν τη βάση για περαιτέρω στατιστική επεξεργασία και σύνδεση των απωλειών στις αποικίες των μελισσών με κάποιους προδιαθετικούς παράγοντες, όπως ασθένειες, χρησιμοποιούμενα φάρμακα για θεραπείες, μελισσοκομικοί χειρισμοί κλπ.

Στην Ελλάδα για το 2012-2013 στα επιθεωρούμενα μελισσοκομεία:

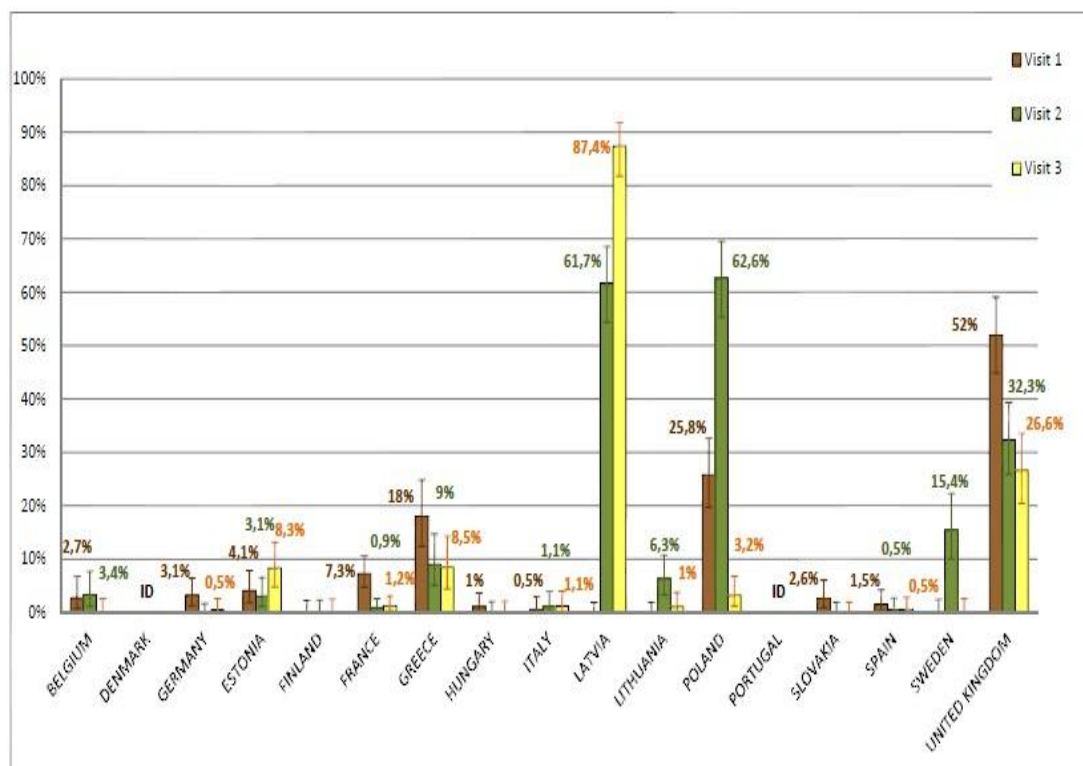
- η θνησιμότητα διαχείμασης κυμάνθηκε από 4.6% έως 8.7% και η εποχική θνησιμότητα μεσοπεριόδου από 1,1% έως 4%.
- ο κλινικός επιπολασμός της Αμερικάνικης Σηψιγονίας, κυμάνθηκε από 2,5% στην πρώτη επίσκεψη, έως 4,5% στη δεύτερη επίσκεψη,
- δεν καταγράφηκε κανένα κρούσμα Ευρωπαϊκής Σηψιγονίας.
- ο επιπολασμός της βαρροϊκής ακαρίασης κυμάνθηκε από 8,5% (τρίτη επίσκεψη) έως 18% (πρώτη επίσκεψη).

- τα ποσοστά προσβολής από Νοζεμίαση, κυμάνθηκαν από 1,4% (τρίτη επίσκεψη) έως 3,1% πρώτη επίσκεψη,
- δεν καταγράφηκε κανένα επιβεβαιωμένο κρούσμα χρόνιας παράλυσης

Εικόνα 1: Θνησιμότητα διαχείμασης 2012-2013 (Πηγή: EPILOBEE)

Εικόνα 2: Κλινική παρουσία – εξάπλωση της βαρόασης στα επιθεωρούμενα μελισσοκομεία κατά την περίοδο 2012-2013 (Πηγή: EPILOBEE)

Σε ότι αφορά τις προτεινόμενες δράσεις, λαμβάνοντας υπόψη ότι:

- το μελίσσι ως οργανισμός είναι πολύ ευαίσθητο σε ότι του προκαλεί ανοσοκαταστολή, με αποτέλεσμα την εκδήλωση των νοσημάτων και
- δεν υπάρχουν εγκεκριμένα μελισσοκομικά σκευάσματα για τη θεραπεία κάποιων ασθενειών (πχ νοζεμίαση, σηψιγονία κλπ)

θα πρέπει να δοθεί έμφαση στις προληπτικές δράσεις – σωστούς μελισσοκομικούς χειρισμούς που ενισχύουν την άμυνα του σμήνους και περιορίζουν σε σημαντικό βαθμό την πιθανότητα εμφάνισης νόσων (πχ πάτοι με διχτυωτά πλέγματα και απομάκρυνση του κηφηνόγονου για την πρόληψη της προσβολής από βαρρόα που προδιαθέτει για πάρα πολλά νοσήματα, εξυγίανση μέσω μεταφοράς σμήνους κλπ)

Επίσης, θα πρέπει να γίνει ενημέρωση αφενός των πολιτών για τη σπουδαιότητα των μελισσών και τα προβλήματα που δημιουργούν σε αυτές οι ανεξέλεγκτοι και συνεχείς ψεκασμοί και αφετέρου των καταστημάτων εμπορίας φυτοπροστατευτικών προϊόντων, για λογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων και κυρίως με εγκεκριμένα σκευάσματα για κάθε είδος καλλιέργειας. Κάτι που είναι πάγιο αίτημα των μελισσοκόμων της περιοχής.

Σκόπιμο είναι να προωθηθεί η φύτευση μελισσοκομικών φυτών τόσο στις αυλές όσο και σε δημόσιους χώρους, όπως πάρκα, πλατείες και νησίδες δρόμων για να δημιουργήσουμε ένα φιλικότερο περιβάλλον τόσο για τις μέλισσες, όσο και για τους λοιπούς επικονιαστές.

Σε κεντρικό επίπεδο, για λόγους επιδημιολογικούς θα πρέπει να οργανωθεί ένα σύστημα όπου θα καταγράφονται με τρόπο λειτουργικό και εύχρηστο οι μετακινήσεις

των μελισσοκόμων. Θα πρέπει να γνωρίζουμε ποιά, πόσα και που βρίσκονται τα μελισσοσμήνη, έτσι σε περίπτωση νοσήματος θα μπορέσουμε να ελέγξουμε το νόσημα αποτελεσματικά, θέτοντας ζώνες απομόνωσης, περιορισμό μετακινήσεων και κάνοντας εξυγίανση. Ιδανικά, είναι σκόπιμο τα μελισσοκομεία να απεικονίζονται σε χάρτη (ορατό για λόγους διασφάλισης μόνο από την κεντρική αρχή). Κάτι τέτοιο θα μπορούσε κάλλιστα να γίνει με την εφαρμογή ενός ηλεκτρονικού προγράμματος καταγραφής όπου ο κάθε μελισσοκόμος μαζί με το βιβλιάριο του θα παίρνει και έναν κωδικό πρόσβασης στο σύστημα και θα έχει την υποχρέωση να δηλώνει τις μετακινήσεις του και να υπάρχει η δυνατότητα να ενημερώνεται άμεσα αν υπάρχει απαγόρευση μετακίνησης στην περιοχή (κόκκινες ζώνες). Στην καταχώρηση της μετακίνησης θα μπορούσε να εξυπηρετείται ο μελισσοκόμος από το συνεταιρισμό, το μελισσοκομικό κέντρο το ΚΕΠ κλπ.

1.4.5.3. Επιτόπιοι έλεγχοι σε εκμεταλλεύσεις βοοειδών, αιγοπροβάτων, χοίρων στα πλαίσια του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (ΟΣΔΕ) και καταγραφής τους στην Κτηνιατρική Βάση Δεδομένων (ΚΒΔ)

Στα πλαίσια ορθής εφαρμογής προγραμμάτων εξυγίανσης του ζωικού κεφαλαίου, ταυτοποίησης των ζώων κάθε εκμετάλλευσης και ιχνηλασιμότητας του τελικού προϊόντος (κρέας, γάλα κλπ.) εφαρμόζεται το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΟΣΔΕ) στις εκμεταλλεύσεις αιγοπροβάτων, βοοειδών και χοίρων. Βάση του προγράμματος ΟΣΔΕ είναι υποχρεωτική η ατομική σήμανση και καταγραφή των ζώων κάθε εκμετάλλευσης και η καταχώρησή τους στην Κτηνιατρική Βάση Δεδομένων (ΚΒΔ). Έτσι, η υπηρεσία, με τους ελέγχους που πραγματοποιεί, μπορεί να γνωρίζει την πορεία των ζώων από τη γέννησή τους (από το σταύλο) μέχρι το τελικό προϊόν που θα φτάσει στον καταναλωτή (στο πιάτο).

Σύμφωνα με τη νομοθεσία θα πρέπει ετησίως να πραγματοποιούνται έλεγχοι σε ποσοστό τουλάχιστον 10% στις εκμεταλλεύσεις βοοειδών και τουλάχιστον 5% στις εκμεταλλεύσεις αιγοπροβάτων. Πραγματοποιήθηκαν έλεγχοι σε ποσοστό 5,2% στις ενεργές εκμεταλλεύσεις αιγοπροβάτων και 29,6% στις ενεργές εκμεταλλεύσεις βοοειδών(2013).

Θα πρέπει να σημειωθεί επίσης ότι καταχωρήθηκαν 45 νέοι κωδικοί εγκαταστάσεων πτηνοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων.

- *Χορήγηση αδειών από κτηνιατρικής πλευράς για την εισαγωγή ζώντων ζώων- πτηνών.*
- *Χορήγηση αδειών εισαγωγής από τρίτες χώρες ζώντων υδροβίων ζώων*

Το 2013 χορηγήθηκαν 80 άδειες εισαγωγής υδροβίων ζώων

- *Χορήγηση πιστοποιητικών υγείας και προέλευσης μεταφοράς ζώων στο εσωτερικό.*

Χορηγήθηκαν 763 πιστοποιητικά υγείας ζώων στο εσωτερικό

- *Χορήγηση πιστοποιητικών για τις μετακινήσεις κάθε είδους ζώντων ζώων και πουλερικών στο εξωτερικό.*

Χορηγήθηκαν 378 πιστοποιητικά για τις μετακινήσεις ζώντων ζώων στο εξωτερικό.

- ***Ενημέρωση και παρακολούθηση του ενδοκοινοτικού εμπορίου των ζώων μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος TRACES σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας***

Το ηλεκτρονικό σύστημα TRACES αφορά την παρακολούθηση διακίνησης ζώων (παραγωγικών και μη) από την αναχώρησή τους έως και την άφιξή τους στον τόπο προορισμού εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης με αντίστοιχη ηλεκτρονική ενημέρωση των κατά τόπους αρμόδιων υπηρεσιών των κρατών μελών. Η ενημέρωση και παρακολούθηση του ενδοκοινοτικού εμπορίου ζώων μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος TRACES για την ΠΕ Ανατ. Αττικής πραγματοποιήθηκε με 153 πιστοποιητικά TRACES (2013).

- ***Χορήγηση υγειονομικών πιστοποιητικών ζώων προς σφαγή (άδειες διακίνησης)***

Χορηγήθηκαν 797 πιστοποιητικά για τη σφαγή ζώων εκτροφών της περιοχής ευθύνης μας σε εγκεκριμένα σφαγεία.

- ***Διερεύνηση καταγγελιών***

Πραγματοποιήθηκαν 37 διερευνήσεις καταγγελιών που αφορούσαν το σε περιπτώσεις παράβασης της νομοθεσίας σχετικά με την υγεία των ζώων

- ***Θεώρηση Μητρώων Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων***

Για το έτος 2013 θεωρήθηκαν συνολικά 725 μητρώα κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων στα πλαίσια υποχρέωσης των κτηνοτρόφων να υποβάλλουν ενημέρωση – απογραφή του ζωικού κεφαλαίου μέχρι τις 15 Δεκεμβρίου του έτους καθώς επίσης και καταχωρήσεις νέων εκμεταλλεύσεων

1.4.5.4. Εκπαιδευτικές δράσεις, ημερίδες, ενημερωτικές συγκεντρώσεις

Στα πλαίσια ενημέρωσης των κτηνοτρόφων αιγοπροβάτων της Ανατολικής Αττικής πραγματοποιήθηκαν ημερίδες στις Αχαρνές, στον Αυλώνα, στον Μαραθώνα και στα Σπάτα όπου ενημερώθηκαν αναλυτικά για τα νέα μητρώα εκμεταλλεύσεων, τον τρόπο συμπλήρωσής τους και την υποχρέωσή τους για εμβολιασμό των ζώων με REV-1, την υποχρέωση και τους τρόπους σήμανσης των αιγοπροβάτων, τις ενέργειες σχετικά με τη λύσσα και την τρομώδη νόσο των αιγοπροβάτων καθώς επίσης και για θέματα αρμοδιότητας των Τμημάτων ΚΔΥ, ΚΑΦΕ και Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής της υπηρεσίας μας

Από τις ημερίδες αυτές συζητήθηκαν και καταγράφηκαν τα κάτωθι προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κτηνοτρόφοι αιγοπροβάτων στην Ανατολική Αττική:

1. Υψηλό κόστος αγοράς ηλεκτρονικών ενωτίων – βόλων.
2. Υψηλό κόστος καταγραφής και εμβολιασμού κατά της λύσσας των ποιμενικών σκύλων από ιδιώτες κτηνίατρους
3. Απώλειες ζώων από αδέσποτα σε Δήμους που δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να εφαρμόσουν το πρόγραμμα περισυλλογής και διαχείρισης των αδέσποτων ζώων σύμφωνα με το Ν. 4039/2012.
4. Δεδομένου ότι οι κτηνίατροι – δημόσιοι υπάλληλοι δεν συνταγογραφούν (ΥΑ 314738/2009) αυξάνεται το κόστος παραγωγής λόγω επιβάρυνσης με έξοδα κτηνιατρικής περίθαλψης από ιδιώτες.
5. Υψηλό κόστος για τη μεταφορά των ζώων προς σφαγή καθότι η περιοχή διαθέτει ένα μόνο ιδιωτικό σφαγείο αιγοπροβάτων και χοιροειδών.

6. Υψηλό κόστος για τη μεταφορά των νεκρών ζώων και συνολικά της διαχείρισής τους.
7. Δεν έχει γίνει ορισμός βοσκοτόπων ή λειμώνων (φυσικών ή τεχνητών) προκειμένου να καλυφθούν οι διατροφικές ανάγκες των ζώων.
8. Πολλοί δήμοι δεν έχουν καθορίσει χρήσεις γης για κτηνοτροφική και γεωργική ανάπτυξη.
9. Σε ό,τι αφορά την εφαρμογή του Ν. 4056/2012 σχετικά με τις αδειοδοτήσεις των σταυλικών εγκαταστάσεων προκύπτει ότι ικανός αριθμός παλαιών εγκαταστάσεων της περιοχής δεν πληροί τις προϋποθέσεις αδειοδότησης (π.χ. εγκαταστάσεις σε μη παραχωρημένους από Αγροτικούς Συνεταιρισμούς χώρους, δασικές ή μη χαρακτηρισμένες περιοχές κλπ)
10. Επιθυμία των κτηνοτρόφων της περιοχής Αχαρνών για δημιουργία Κτηνοτροφικού Πάρκου.
11. Η Αττική δεν συμπεριλαμβάνεται στα επιδοτούμενα αναπτυξιακά προγράμματα.

Όλα τα ανωτέρω προβλήματα διαβιβάστηκαν εγγράφως στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων .

- Ημερίδα με θέμα «Μελισσοκομία Προωθούμενη Επαγγελματική Δραστηριότητα με Εξαγωγικό Ορίζοντα» με ανάπτυξη αντίστοιχης θεματολογίας με αναφορά :
- α) στο πιλοτικό πρόγραμμα επιτήρησης των απωλειών στις αποικίες των μελισσών
- β) στις ασθένειες των μελισσών.
- Ενημερωτική συγκέντρωση των εκπροσώπων των Δήμων με στόχο την ανάπτυξη της συνεργασίας στα πλαίσια αντιμετώπισης της λύσσας.
- Ενημέρωση μαθητών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της περιοχής ευθύνης μας με θέμα «Αγαπώ τα ζώα προστατεύομαι από τη λύσσα»

1.4.5.5. Προτάσεις

- Θεωρούμε σκόπιμο, σε συνδυασμό με την αιμοληψία που διενεργείται για την εφαρμογή του προγράμματος ελέγχου και εκκρίωσης της Βρουκέλλωσης (Μελιταίος Πυρετός) των Αιγών και των Προβάτων, να προβούμε και στο γονοτυπικό έλεγχο των αρνητικών στο μελιταίο αρσενικών ζώων των κοπαδιών της περιοχής δικαιοδοσίας μας για την διαπίστωση ανθεκτικών στην Τρομώδη Νόσο γεννητόρων. Αυτό θα μας δώσει τη δυνατότητα , με βάση τα εργαστηριακά αποτελέσματα, να παρέχουμε συμβουλευτική υποστήριξη στους κτηνοτρόφους για την επιλογή των ανθεκτικών στην Τρομώδη Νόσο ζώων και την απομάκρυνση των ευαίσθητων ζώων από το κοπάδι τους. Οπότε αφενός θα δημιουργηθεί μια δεξαμενή ανθεκτικών ζώων από τα οποία σταδιακά σε βάθος χρόνου θα προκύψουν ανθεκτικά στη νόσο κοπάδια, αφετέρου μπορεί να προκύψουν οικονομικά οφέλη για τους κτηνοτρόφους από την εμπορία ζώων ανθεκτικών γονοτύπων για αναπαραγωγή, σε μια εποχή που η κρίση μαστίζει και τον κλάδο της κτηνοτροφίας. Η συγκεκριμένη πρόταση έχει αποσταλεί με έγγραφό μας στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και αναμένουμε απάντηση και περαιτέρω οδηγίες.
- Συνεργασία ΥΠ.Α.Α.Τ, Περιφέρειας και ιδιωτών-στα πλαίσια ένταξης σε επιδοτούμενα προγράμματα μέσω Αναπτυξιακού Νόμου ή Επιχειρησιακών

Προγραμμάτων(πρώην Ε.Σ.Π.Α) - προκειμένου να εφαρμοσθεί πρόγραμμα διαχείρισης των νεκρών ζώων (Ζωικών υποπροϊόντων) που προκύπτουν στις εκτροφές της περιοχής μας (απώλειες ,λοιμώδη νοσήματα κλπ), με στόχο την προστασία της δημόσιας υγείας του Περιβάλλοντος και της υγείας των ζώων.

1.4.6. Προστασία των ζώων στις εκτροφές – ευζωία

(Εισήγηση – Επιμέλεια: Αθηνά Αγγελοπούλου)

Με τον όρο ευζωία νοούνται οι συνθήκες και τα ενδεδειγμένα μέτρα που λαμβάνονται σε επίπεδο εκτροφής ώστε να εξασφαλίζεται η καλή διαβίωση των ζώων χωρίς περιττό πόνο, ταλαιπωρία ή βλάβη.

Η ευζωία των ζώων αποτελεί ένα θέμα που δεσπόζει στις συζητήσεις της κοινής γνώμης είτε πρόκειται για καταναλωτές είτε εκτροφείς.

Οι πρώτοι συχνά πιέζουν (μέσω φιλοζωικών σωματείων ή άλλων οργανώσεων) για βελτιώσεις στην ευζωία των ζώων που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ζωικών προϊόντων, ασκώντας κριτική στη «βιομηχανοποίηση» της εκτροφής και καταγγέλλοντας τη διατήρηση των ζώων σε «μη φιλικό» προς το είδος περιβάλλον και τους υψηλούς ρυθμούς παραγωγής.

Παράλληλα, όλο και περισσότεροι παραγωγοί αναζητούν τρόπους να ανταποκρίνονται σε προδιαγραφές που συνδέονται με την ευζωία των ζώων ώστε τα προϊόντα τους να κυκλοφορούν στην αγορά ως «προϊόντα που παράγονται με φιλικό τρόπο προς τα ζώα». Άλλωστε επιστημονικές μελέτες έχουν αποδείξει ότι η τήρηση κανόνων ευζωίας σε επίπεδο εκτροφής(welfare) συνδέεται με ασφαλέστερα και ποιοτικά αναβαθμισμένα προϊόντα.

1.4.6.1. Νομικό πλαίσιο

Το ισχύον νομικό πλαίσιο που διέπει τους κανόνες ευζωίας των ζώων στις εκτροφές σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο είναι:

- 2006/778/EK Απόφαση της Επιτροπής «σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για τη συλλογή πληροφοριών κατά τις επιθεωρήσεις εγκαταστάσεων παραγωγής- κτηνοτροφικών μονάδων»
- Π.Δ 215/2003 «Κανόνες που διέπουν την προστασία των χοίρων σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 91/630/ΕΟΚ όπως τροποποιήθηκε με τις Οδηγίες 2001/93/ΕΚ του Συμβουλίου και 2001/93/ΕΚ της επιτροπής.

- Π.Δ 216/2003 «Περί στοιχειωδών απαιτήσεων για την προστασία των ωοπαραγωγών ορνίθων» σε συμμόρφωση προς τις Οδηγίες 1999/74/EK του Συμβουλίου και 2002/4/EK της Επιτροπής
- Π.Δ 179/1998 «για την προστασία των μόσχων στις εκτροφές, σε συμμόρφωση με τις Οδηγίες 91/629/ΕΟΚ, 97/2/EK και την Απόφαση 97/182/ΕΟΚ»
- Π.Δ 374/2001 «για την προστασία των ζώων στις εκτροφές, σε συμμόρφωση με την Οδηγία 98/58/EK και την Απόφαση 2000/50/EK»
- ΚΥΑ 283329/2010 «Καθορισμός ελάχιστων κανόνων για την προστασία των κοτόπουλων που εκτρέφονται για την παραγωγή κρέατος, σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 2007/43/EK του Συμβουλίου»

1.4.6.2. Έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν στον τομέα της προστασίας των ζώων στις εκτροφές και κατά τη μεταφορά τους

Το 2013 ελέγχθηκαν: εκτροφές παχυνόμενων μόσχων, εκτροφές χοίρων, εκτροφές ωοτόκων ορνίθων, εκτροφές κοτόπουλων κρεοπαραγωγής.

Για το 2014 για το α' τετράμηνο έχουν πραγματοποιηθεί έλεγχοι σε εκτροφές κοτόπουλων κρεοπαραγωγής.

Προστασία κατά τη μεταφορά ζώντων ζώων

Στην περιοχή ευθύνη μας είναι καταγεγραμμένοι 16 εγκεκριμένοι μεταφορείς (τύπου 1, τύπου 2 και 12 ωρών). Το νομικό πλαίσιο που διέπει την μεταφορά των ζώντων ζώων είναι:

- Καν 1/2005 «Για την προστασία των ζώων κατά την μεταφορά και συναφείς δραστηριότητες και για την τροποποίηση των οδηγιών 64/432EE και 93/199 και του Κανονισμού 1255/1997».
- Κ.Υ.Α 314754/2009 «Λήψη των αναγκαίων συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή των Κανονισμών 1255/97 και 1/2005».

Προϋπόθεση για την έγκριση των μεταφορέων τύπου 1, τύπου 2 και 12 ωρών είναι η κατοχή πιστοποιητικού επαγγελματικής ικανότητας οδηγών και συνοδηγών οχημάτων μεταφοράς ζώων, το οποίο λαμβάνεται μετά από παρακολούθηση σεμιναρίου από το ΥΠ.Α.Α.Τ.

Ειδική εξαίρεση αποτελούν:

- Οι κτηνοτρόφοι που μεταφέρουν τα ζώα τους με τα δικά τους αγροτικά αυτοκίνητα σε απόσταση έως 50 χλμ από την εκμετάλλευσή τους.
- Οι μεταφορείς που διενεργούν μετακινήσεις σε απόσταση κάτω των 65 χλμ.

Για τη χορήγηση βεβαιώσεων καταλληλότητας των παραπάνω περιπτώσεων δεν είναι απαραίτητη η κατοχή πιστοποιητικού επαγγελματικής επάρκειας από το ΥΠ.Α.Α.Τ.

1.4.1.1. Ορθολογική χρήση φαρμακευτικών ουσιών στις εκτροφές παραγωγικών ζώων

Η ανεξέλεγκτη και αλόγιστη χρήση κτηνιατρικών φαρμακευτικών ουσιών στις εκτροφές παραγωγικών ζώων και η συνακόλουθη παρουσία καταλοίπων στα τρόφιμα ζωικής προέλευσης θέτουν σε μεγάλο κίνδυνο τη δημόσια υγεία. Τα κατάλοιπα που περνούν μέσω της τροφικής αλυσίδας στον τελικό καταναλωτή ευνοούν την ανάπτυξη ανθεκτικών μικροοργανισμών, την εμφάνιση τερατογενέσεων, καρκινογενέσεων κ.λ.π.

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία τα κτηνιατρικά φάρμακα που προορίζονται για ζώα (θηλαστικά, πτηνά, ψάρια και μέλισσες) από τα οποία παράγονται τρόφιμα για κατανάλωση από τον άνθρωπο, φέρουν αριθμό έγκρισης του ΕΟΦ και χορηγούνται μόνο με κτηνιατρική συνταγή. Όλες οι εκτροφές παραγωγικών ζώων πρέπει να τηρούν Μητρώα Φαρμακευτικής Αγωγής στα οποία καταγράφεται οποιαδήποτε φαρμακευτική αγωγή χορηγείται στα ζώα. Παράλληλα, από το τμήμα ΚΔΥ εκπονείται το Εθνικό Πρόγραμμα Ελέγχου Καταλοίπων στα πλαίσια του οποίου γίνονται δειγματοληψίες σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης για την ανίχνευση παρουσίας καταλοίπων.

Νομικό πλαίσιο

Το ισχύον νομικό πλαίσιο που διέπει την κυκλοφορία, εμπορία, διάθεση και χρήση κτηνιατρικών φαρμάκων.

- Ν. 2538/1997 «Τροποποίηση της κείμενης νομοθεσίας για τα γεωργικά και κτηνιατρικά φάρμακα, ρύθμιση χρεών συνεταιριστικών οργανώσεων και άλλες διατάξεις»
- Ν. 3698/2008 «Ρυθμίσεις θεμάτων κτηνοτροφίας και άλλες διατάξεις»
- Π.Δ 259/1998 «Περί απαγορεύσεως της χρησιμοποίησης ορισμένων ουσιών με ορμονική ή θυρεοστατική δράση και των β-αγωνιστών στη ζωική παραγωγή για κερδοσκοπικούς λόγους και περί λήψεως μέτρων ελέγχου για ορισμένες ουσίες και τα κατάλοιπα τους σε ζώντα ζώα και στα προϊόντα τους»
- ΚΥΑ 282371/2006 «Εναρμόνιση της Ελληνικής νομοθεσίας προς την αντίστοιχη κοινοτική στον τομέα της παραγωγής και της κυκλοφορίας κτηνιατρικών φαρμάκων, σε συμμόρφωση με τις Οδηγίες 2001/82/ΕΚ και 2004/28/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί κοινοτικού κώδικα για τα κτηνιατρικά φάρμακα»
- ΥΑ 314738/2009 «Τρόπος έκδοσης κτηνιατρικής συνταγής»

Έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν στον τομέα της εμπορίας, διάθεσης και χρήσης κτηνιατρικών φαρμάκων στις εκτροφές παραγωγικών ζώων

Το **2013** πραγματοποιήθηκαν:

- έλεγχοι σε καταστήματα λιανικής πώλησης κτηνιατρικών φαρμάκων
- καταχωρήσεις-γνωστοποιήσεις πώλησης κτηνιατρικών φαρμάκων από φαρμακεία πώλησης ανθρώπινων φαρμάκων
- έλεγχοι Μητρώων Φαρμακευτικής Αγωγής Εκμεταλλεύσεων.
- θεωρήσεις συνταγολογίων Κτηνιατρικών Φαρμάκων

Το **2014 για το α' τετράμηνο** έχουν πραγματοποιηθεί :

- έλεγχοι σε καταστήματα λιανικής πώλησης κτηνιατρικών φαρμάκων
- καταχωρήσεις-γνωστοποιήσεις πώλησης κτηνιατρικών φαρμάκων από φαρμακεία πώλησης ανθρώπινων φαρμάκων
- έλεγχοι Μητρώων Φαρμακευτικής Αγωγής Εκμεταλλεύσεων
- θεωρήσεις συνταγολογίων Κτηνιατρικών Φαρμάκων

Συμπεράσματα που προέκυψαν από τους ελέγχους:

Όσον αφορά την ευζωία των ζώων:

- Απαιτείται εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων για τις περισσότερες από τις ήδη υπάρχουσες εκτροφές οι οποίες είναι πεπαλαιωμένες και κατασκευασμένες με παλαιού τύπου πρότυπα.
- Η οικονομική κρίση των τελευταίων ετών καθιστά εξαιρετικά δυσχερή τη συμμόρφωση των εγκαταστάσεων σύμφωνα με τα σύγχρονα πρότυπα και τις απαιτήσεις της κοινοτικής και εθνικής νομοθεσίας.
- Ασάφειες της νομοθεσίας
- Ελλιπής ενημέρωση των κτηνοτρόφων για τα οφέλη που προκύπτουν (αύξηση αποδοτικότητας-ποιοτική αναβάθμιση προϊόντων) από τη εξασφάλιση των κανόνων ευζωίας στις κτηνο-πτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις.
- Ελλιπής κατάρτιση κτηνοτρόφων και προσωπικού που ασχολείται με τα ζώα σχετικά με τους στοιχειώδεις κανόνες ευζωίας.
- Υποστελέχωση υπηρεσίας σε επιστημονικό κτηνιατρικό προσωπικό.

Όσον αφορά στον τομέα εμπορίας, διάθεσης και χρήσης κτηνιατρικών φαρμάκων στις εκμεταλλεύσεις παραγωγικών ζώων:

- Σε σφαγείο άλλου Νομού στα πλαίσια του Εθνικού Προγράμματος Ελέγχου Καταλοίπων διαπιστώθηκε η παρουσία καταλοίπων απαγορευμένων ουσιών σε δείγματα κρέατος πουλερικών που προέρχονταν από εκτροφή της Περιφερειακής Ενότητας Ανατολικής Αττικής. Η υπηρεσία (συνεργασία Τμημάτων ΚΔΥ-ΚΑΦΕ-ΥΖ) προέβη σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες (συνεργασία με ΥΠΑΑΤ και ΔΑΚΠ της Περιφέρειας Αττικής) προκειμένου η μονάδα να τεθεί σε απομόνωση και να διασφαλιστεί η δημόσια υγεία.
- Έλλειψη ιδιωτών κτηνιάτρων που ασχολούνται με τα παραγωγικά ζώα και έχουν δικαίωμα συνταγογράφησης κτηνιατρικών φαρμάκων,

- Υποστελέχωση υπηρεσίας σε επιστημονικό κτηνιατρικό προσωπικό με αποτέλεσμα τον πλημμελή έλεγχο σε όλα τα στάδια διακίνησης-εμπορίας-χρήσης κτηνιατρικών φαρμάκων
- Ελλιπής ενημέρωση κτηνοτρόφων σχετικά με τις συνέπειες της αλόγιστης χρήσης κτηνιατρικών φαρμάκων, τη μη τήρηση των χρόνων αναμονής και την αναγκαιότητα της ύπαρξης κτηνιατρικής συνταγής.

1.4.1.2. Προτεινόμενα μέτρα

Αξιοποίηση Προγραμμάτων Επιδοτήσεων μέσω Αναπτυξιακού Νόμου ή Ευρωπαϊκής Ένωσης με στόχο:

- 1) Τον εκσυγχρονισμό των πτηνο-κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων και τη συμμόρφωσή τους σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.
- 2) Τη διαρκή επιμόρφωση των κτηνοτρόφων σε θέματα ευζωίας και ορθολογικής χρήσης κτηνιατρικών φαρμάκων.
- 3) Συνεργασία αρμόδιων υπηρεσιών ΥΠΑΑΤ, ΔΑΟΚ Περιφερειών, Νομικές Υπηρεσίες με στόχο τον ενιαίο τρόπο ερμηνείας και εφαρμογής της νομοθεσίας.
- 4) Επιτάχυνση των διαδικασιών εκ μέρους του ΥΠΑΑΤ για την εφαρμογή του θεσμού του κτηνιάτρου εκτροφής
- 5) Στελέχωση των αρμόδιων υπηρεσιών με στόχο την αύξηση και την εντατικοποίηση των ελέγχων.
- 6) Διοργάνωση από το ΥΠ.Α.Α.Τ ανά τακτά χρονικά διαστήματα σεμιναρίων για την επαγγελματική κατάρτιση οδηγών-συνοδών οχημάτων μεταφοράς ζώων, σε περισσότερα μέρη της Ελλάδας ώστε να μειωθεί το κόστος εκπαίδευσης από τους ενδιαφερόμενους.

1.4.1.3. Προτεινόμενες δράσεις

- Δημιουργία ηλεκτρονικής βάσης ανίχνευσης εκπαιδευτικών αναγκών των ασχολούμενων με τον πρωτογενή τομέα.
- Διοργάνωση ενημερωτικών ημερίδων σε συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες και επιστημονικά ιδρύματα με στόχο την ενημέρωση και την εκπαίδευση κτηνοτρόφων και ιδιωτών κτηνιάτρων.

1.4.2. Επιδοτούμενα κοινοτικά προγράμματα

(Εισήγηση – Επιμέλεια: Σοφία Μαστρογιάννη, Μαρία Γεωργιτσανάκου, Ανδρέας Μπέκας, Θωμάς Παπαδόπουλος)

1.4.2.1. Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 Αλέξανδρος Μπαλτατζής

Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΑΑ) 2007-2013 καθορίζει τις προτεραιότητες της Ελλάδας για την περίοδο 2007-2013, σύμφωνα με το άρθρο 11 του Κανονισμού (ΕΚ) 1698/2005 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), στον οποίο ορίζεται ότι η εθνική στρατηγική αγροτικής ανάπτυξης θα εφαρμοστεί μέσω του

Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2007-2013 ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΠΑΛΤΑΤΖΗΣ.

Η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης 2007-2013 για την Ελλάδα εστιάζεται σε τρεις βασικούς άξονες:

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας
- Βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας

συνεπικουρούμενους από ένα τέταρτο οριζόντιο άξονα LEADER, που βασίζεται στην εμπειρία που αποκτήθηκε από τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες Leader των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων.

1.4.2.1.1. Άξονας 1

«Διατήρηση και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας, της δασοκομίας και του αγροδιατροφικού τομέα»

Οι παρεμβάσεις του Άξονα στοχεύουν κυρίως στην αναστροφή της ηλικιακής διάρθρωσης και του μικρού μεγέθους των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, στην αναδιάρθρωση και ανάπτυξη των επιχειρηματικών δομών μέσω της προώθησης του τεχνολογικού εξοπλισμού και της καινοτομίας, στην αναβάθμιση και βελτίωση των υποδομών του πρωτογενή τομέα και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού για την προσαρμογή του στις νέες απαιτήσεις

Από τα Μέτρα του Άξονα 1, στην Υπηρεσία μας υλοποιούνται τα Μέτρα 112 «Εγκατάσταση νέων γεωργών» και 121 «Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων».

1.4.2.1.1.1. Μέτρο 1.1.2 «Εγκατάσταση νέων γεωργών»

Στόχος του μέτρου είναι η πληθυσμιακή αναζωογόνηση της υπαίθρου με την εγκατάσταση νέων γεωργών μέσω της παροχής κινήτρων προκειμένου να διευκολυνθεί η αρχική τους εγκατάσταση και η διαρθρωτική προσαρμογή των εκμεταλλεύσεων τους με την υποβολή επιχειρηματικού σχεδίου.

Στα πλαίσια του Προγράμματος Αλέξανδρος Μπαλτατζής Δ' ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (Π.Α.Α 2007-2013) έχει προκηρυχθεί η 2η Πρόσκληση αιτήσεων ενίσχυσης έτους 2014 » ΝΕΟΙ ΓΕΩΡΓΟΙ (ΜΕΤΡΟ 1.1.2)

Στην Υπηρεσία μας έχουν κατατεθεί 13 φάκελοι υποψηφιότητας Νέων Γεωργών, βάση της 2ης Προκήρυξης του αντίστοιχου Μέτρου, οι οποίοι έχουν αξιολογηθεί από υπαλλήλους της Υπηρεσίας μας και διαβιβάστηκαν στην Διεύθυνση Αγροτικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής(Δ.Α.Υ). Η Δ.Α.Υ γνωμοδοτεί και ο Γ. Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης εκδίδει την απόφαση έγκρισης πράξης ή απόρριψης.

Η Υπηρεσία μας με την Επιτροπή Επαλήθευσης – Πιστοποίησης της ορθής Εκτέλεσης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου του μέτρου 1.1.2 Εγκατάσταση Νέων Γεωργών είναι υπεύθυνη:

- για την παραλαβή των φακέλων υποψηφιότητας, την πρώτη αξιολόγηση και την εισήγηση στη ΔΑΥ.
- για την παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης των επιχειρηματικών σχεδίων των δικαιούχων
- για την παρακολούθηση της τήρησης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν οι δικαιούχοι.
- για την πιστοποίηση των προς πληρωμή ανωτέρω δικαιούχων.

Πραγματοποιηθείσες Δράσεις

Συνεχής ενημερώσεις με συγκεντρώσεις παραγωγών σε αρμονική συνεργασία με Δήμους - Αγροτικούς Συνεταιρισμούς - Συλλόγους στις περιοχές εφαρμογής του Μέτρου, με επισκέψεις σε εκμεταλλεύσεις, καθώς και αδιάλειπτη πληροφόρηση μέσω Δελτίων Τύπου από το Γραφείο Αντιπεριφερειάρχη Π.Ε. ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ και δημοσίευση στον τοπικό τύπο.

Προτεινόμενες Δράσεις

Συνεχής ενημέρωση παραγωγών με επισκέψεις σε εκμεταλλεύσεις ,καθώς και διοργάνωση ημερίδων.

Προτεινόμενα μέτρα

Το Υ.Π.Α.Α.Τ θα πρέπει να άρει τον χιλιομετρικό περιορισμό των 40 χιλιομέτρων όσον αφορά στην Περιφέρεια Αττικής, ώστε να μπορούν να ενταχθούν και άλλες περιοχές που παρουσιάζουν έντονη γεωργική δραστηριότητα π.χ. Μεσόγεια όπου υπάρχουν θεσμοθετημένες με Π.Δ. χρήσεις γης (ΖΟΕ- Γεωργική γη) κλπ.

Η χρηματοδοτική ενίσχυση για την Περιφέρεια Αττικής δεν επαρκεί .

1.4.2.1.1.2. Μέτρο 1.2.1: «Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων»

Στόχος του μέτρου είναι ο εκσυγχρονισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και η βελτίωση της συνολικής τους επίδοσης, μέσω της καλύτερης χρήσης των συντελεστών παραγωγής συμπεριλαμβανομένης της εισαγωγής νέων τεχνολογιών - καινοτομιών, με στόχο τη στροφή προς την ποιότητα, τα βιολογικά προϊόντα και τη διαφοροποίηση της εκμετάλλευσης σε τομείς όπως τα μη edwδima (non-food) και ενεργειακά φυτά και βελτιώνοντας το καθεστώς των γεωργικών εκμεταλλεύσεων όσον αφορά το περιβάλλον, την εργασιακή ασφάλεια, την υγιεινή και την καλή διαβίωση των ζώων

Σύμφωνα με τα τηρούμενα στοιχεία της Υπηρεσίας μας, έχουν υποβληθεί (23) Επενδυτικά σχέδια βελτίωσης φυτικής παραγωγής και (1) ζωικής παραγωγής την περίοδο 2007-2013 στα πλαίσια του Προγράμματος Αλέξανδρος Μπαλτατζής «Εκσυγχρονισμός Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων». Τα σχέδια βελτίωσης αξιολογήθηκαν από υπαλλήλους μας, η γνωμοδότηση έγινε από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση και η τελική έγκριση από το ΥΠΑΑΤ. Το ποσό οικονομικής ενίσχυσης ανέρχεται σε 40%.

- Η Υπηρεσία μας με την Επιτροπή Παρακολούθησης – Παραλαβής - Καταβολής της Αναλογούσας Δημόσιας Οικονομικής Ενίσχυσης των Επενδύσεων είναι υπεύθυνη: Στη διασφάλιση των προς συγχρηματοδότηση

(ενίσχυση) παραστατικών δαπανών (αποφυγή διπλής χρηματοδότησης) που συνοδεύουν τις αιτήσεις πληρωμής του δικαιούχων.

- Στην παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης των Επενδυτικών σχεδίων Βελτίωσης των δικαιούχων
- Στην παραλαβή του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου των επενδύσεων.
- Στην πιστοποίηση της ολοκλήρωσης της υλοποίησης των Επενδυτικών Σχεδίων Βελτίωσης των δικαιούχων σύμφωνα με τα οριζόμενα στις ατομικές αποφάσεις έγκρισής τους.

Προτεινόμενες Δράσεις

Συνεχής ενημέρωση παραγωγών με επισκέψεις σε εκμεταλλεύσεις ,καθώς και διοργάνωση ημερίδων.

Προτεινόμενα μέτρα

- Εναρμόνιση του ύψους της οικονομικής ενίσχυσης με όμορους νομούς (Βοιωτία, Εύβοια).
- Ενημέρωση των μελετητών από τη Διαχειριστική αρχή του ΥΠ.Α.Α.Τ σχετικά με τη διαδικασία υποβολής των φακέλων αιτημάτων πληρωμών.

1.4.2.1.2. Άξονας 2

«Προστασία του περιβάλλοντος και αειφόρος διαχείριση των φυσικών πόρων»

Οι παρεμβάσεις του Άξονα 2 στοχεύουν κυρίως στην προστασία του εδάφους και των υδατικών πόρων, στην άμβλυνση των επιπτώσεων των κλιματικών μεταβολών, στην προστασία της βιοποικιλότητας, στην προστασία και διατήρηση του αγροτικού τοπίου και στη βελτίωση της οικολογικής σταθερότητας των δασών.

Από τα Μέτρα του Άξονα 2, στην Υπηρεσία μας υλοποιείται το Μέτρο 214 «Γεωργό-περιβαλλοντικές ενισχύσεις».

Το μέτρο αυτό στηρίζει μεθόδους γεωργικής παραγωγής που αποσκοπούν κατά κύριο λόγο στην προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και του γεωργικού τοπίου και περιλαμβάνει τις εξής δράσεις:

- Βιολογική γεωργία
- Βιολογική κτηνοτροφία
- Εκτατικοποίηση κτηνοτροφίας
- Προστασία των ευαίσθητων στα νιτρικά περιοχών
- Προστασία υδροτοπικών συστημάτων
- Σύστημα ολοκληρωμένης διαχείρισης στην παραγωγή προϊόντων που δεν προορίζονται για τη διατροφή του ανθρώπου
- Διατήρηση απειλούμενων αυτόχθονων φυλών αγροτικών ζώων
- Διατήρηση εκτατικών καλλιεργειών που κινδυνεύουν από γενετική διάβρωση
- Προώθηση γεωργικών πρακτικών για την προστασία της άγριας ζωής
- Διατήρηση γενετικών πόρων στην κτηνοτροφία

- Προστασία Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου
- Μακροχρόνια παύση της εκμετάλλευσης γεωργικών γαιών
- Προστασία παραδοσιακού Ελαιώνα Άμφισσας
- Διατήρηση αμπελοκομικής πρακτικής στον αμπελώνα Ν. Θήρας

Από τις δράσεις του Μέτρου 214 (Γεωργό-περιβαλλοντικές ενισχύσεις), στην Υπηρεσία μας έχουν υποβληθεί αιτήσεις για τη δράση της Βιολογικής Γεωργίας και της Βιολογικής Κτηνοτροφίας.

Σκοποί του προγράμματος της Βιολογικής Γεωργίας και Βιολογικής Κτηνοτροφίας

- Η προστασία των φυσικών πόρων (έδαφος, νερό, αέρα)
- Η διατήρηση της βιοποικιλότητας
- Η προσφορά εγγυήσεων στους καταναλωτές για ασφαλή προϊόντα
- Η αειφόρος αγροτική ανάπτυξη

Η Βιολογική παραγωγή αποτελεί μία ολιστική προσέγγιση αειφόρου αγροτικής ανάπτυξης αφού συμβάλλει:

1. Στην ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών (προστιθέμενη αξία)
2. Προσφέρει εγγυήσεις στους καταναλωτές λόγω των μειωμένων ενεργειακών απαιτήσεων του συστήματος (λιπάσματα - φυτοπροστατευτικά)
3. Συμβάλλει στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων σε όλους τους τομείς προτεραιότητας. Ειδικότερα:
  - 3.1. Στην προστασία του εδάφους μέσω αύξησης οργανικής ουσίας και μείωσης ρύπων
  - 3.2. Στην προστασία των νερών μέσω μείωσης ρύπων
  - 3.3. Στη βελτίωση του ισοζυγίου των αερίων θερμοκηπίου μέσω αύξησης της οργανικής ουσίας των εδαφών και της μείωσης των εκπομπών N₂O και CH₄
  - 3.4. Στη βελτίωση της βιοποικιλότητας μέσω μείωσης ρύπων και αύξησης οργανικής ουσίας

Εφαρμογή του προγράμματος στην Περιφερειακή Ενότητα Ανατολικής Αττικής

Σύμφωνα με τα τηρούμενα στοιχεία της Υπηρεσίας μας έχουν υποβληθεί δεκαέξι (16) αιτήσεις για τις δράσεις 1.1 «Βιολογική Γεωργία» και 1.2 «Βιολογική Κτηνοτροφία» του μέτρου 2.1.4, από τις οποίες εγκρίθηκαν οι δεκατρείς (13).

Από αυτές τις αιτήσεις, οι δώδεκα (12) αφορούν νέα πενταετία και η μία (1) αφορά διετή παράταση. Το συνολικό ποσό που θα εκταμιευθεί κατά την διάρκεια της πενταετίας, φθάνει στο ύψος των διακοσίων τριών χιλιάδων και εφτακοσίων πενήντα τεσσάρων ευρώ (203.754 ευρώ).

Οι υπεύθυνοι για το πρόγραμμα υπάλληλοι της υπηρεσίας μας που συγκροτούν τις επιτροπές Παραλαβής, Ελέγχου και Καταχώρησης των δικαιούχων του προγράμματος στην εφαρμογή των Αγροπεριβαλλοντικών μέτρων του ΟΠΕΚΕΠΕ,

βρίσκονται στο πλευρό των Αγροτών για τη σωστή ενημέρωσή τους και την απρόσκοπτη λειτουργία του προγράμματος.

1.4.2.2. Προγραμματική Περίοδος 2014-2020

Όπως αναλύθηκε ανωτέρω, η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης 2007-2013 για την Ελλάδα εστιάστηκε σε τρεις βασικούς άξονες:

- βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας
- βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου
- βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας.

Στη νέα Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 δίνεται έμφαση στις προτεραιότητες της Ένωσης για την αγροτική ανάπτυξη:

1. Μεταφορά γνώσεων και καινοτομία
2. Ανταγωνιστικότητα όλων των τύπων γεωργίας και βιωσιμότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων
3. Οργάνωση της αλυσίδας τροφίμων και διαχείριση κινδύνων
4. Αποκατάσταση, διατήρηση και ενίσχυση των οικοσυστημάτων
5. Αποδοτικότητα των πόρων και αλλαγή προς μια οικονομία με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή
6. Κοινωνική ένταξη, μείωση της φτώχειας και οικονομική ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών

Πολλά από τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου θα διατηρηθούν και θα ενισχυθούν με γνώμονα τις νέες προτεραιότητες.

Στον κάτωθι πίνακα απεικονίζεται η αντιστοίχιση των μέτρων της ΠΠ 2007-2013 με την ΠΠ 2014-2020

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2014-2020		ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2007-2013	
Άρθρο Κανονισμού για την αγροτική ανάπτυξη μετά το 2013	Τίτλος Νέου Μέτρου	Μέτρο	Τίτλος Υφιστάμενου Μέτρου ΠΑΑ 2007-2013
Άρθρο 15	Δράσεις μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης	111	Δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης και ενημέρωσης
Άρθρο 16	Συμβουλευτικές υπηρεσίες, υπηρεσίες διαχείρισης γεωργικής εκμετάλλευσης και υπηρεσίες αντικατάστασης στην εκμετάλλευση	114,115+NEO	Χρήση υπηρεσιών παροχής γεωργικών συμβουλών στην εκμετάλλευση και παροχή δασοκομικών συμβουλών
Άρθρο 17	Συστήματα ποιότητας γεωργικών προϊόντων και τροφίμων	132, 133	Συμμετοχή γεωργών σε συστήματα για την ποιότητα τροφίμων, Δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης
Άρθρο 18	Επενδύσεις σε υλικά στοιχεία του ενεργητικού	121	Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων
Άρθρο 18	Επενδύσεις σε υλικά στοιχεία του ενεργητικού	123Α	Αύξηση της αξίας των γεωργικών προϊόντων
Άρθρο 18	Επενδύσεις σε υλικά στοιχεία του ενεργητικού	125	Βελτίωση και ανάπτυξη της υποδομής που σχετίζεται με την ανάπτυξη και

			προσαρμογή της γεωργίας και δασοκομίας
Άρθρο 18	Επενδύσεις σε υλικά στοιχεία του ενεργητικού	216	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις
Άρθρο 19	Αποκατάσταση του γεωργικού παραγωγικού δυναμικού που επλήγη από φυσικές καταστροφές και ανάληψη κατάλληλων προληπτικών δράσεων	126	Αποκατάσταση του γεωργικού παραγωγικού δυναμικού που επλήγη από φυσικές καταστροφές και εισαγωγή των κατάλληλων δράσεων πρόληψης
Άρθρο 20	Ανάπτυξη γεωργικών εκμεταλλεύσεων και επιχειρήσεων	112+NEO	Εγκατάσταση νέων γεωργών
Άρθρο 20	Ανάπτυξη γεωργικών εκμεταλλεύσεων και επιχειρήσεων	311	Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες
Άρθρο 20	Ανάπτυξη γεωργικών εκμεταλλεύσεων και επιχειρήσεων	312	Στήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης πολύ μικρών επιχειρήσεων
Άρθρο 20	Ανάπτυξη γεωργικών εκμεταλλεύσεων και επιχειρήσεων	313	Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων
Άρθρο 21	Βασικές υπηρεσίες και ανάπτυξη χωριών σε αγροτικές περιοχές	321	Βασικές υπηρεσίες για την οικονομία και τον αγροτικό πληθυσμό
Άρθρο 21	Βασικές υπηρεσίες και ανάπτυξη χωριών σε αγροτικές περιοχές	322	Ανακαίνιση και ανάπτυξη των χωριών
Άρθρο 21	Βασικές υπηρεσίες και ανάπτυξη χωριών σε αγροτικές περιοχές	323	Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς
Άρθρο 22	Επενδύσεις στην ανάπτυξη δασικών περιοχών και στη βελτίωση της βιωσιμότητας των δασών (Άρθρο 23, 24,25,26,27 σε ιδιώτες)		
Άρθρο 23	Δάσωση και δημιουργία δασικών εκτάσεων	221,223	Πρώτη δάσωση γεωργικών γαιών, το M223 δεν εφαρμόστηκε
Άρθρο 24	Καθιέρωση γεωργοδασοκομικών συστημάτων	222	Δεν εφαρμόστηκε το αντίστοιχο μέτρο
Άρθρο 25	Πρόληψη και αποκατάσταση ζημιών σε δάση εξαιτίας δασικών πυρκαγιών, φυσικών καταστροφών και καταστροφικών συμβάντων	226	Αποκατάσταση του δασοκομικού δυναμικού και εισαγωγή δράσεων πρόληψης
Άρθρο 26	Επενδύσεις για τη βελτίωση της ανθεκτικότητας και της περιβαλλοντικής αξίας των δασικών οικοσυστημάτων	227	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις
Άρθρο 27	Επενδύσεις σε νέες δασοκομικές τεχνολογίες και στη μεταποίηση και εμπορία δασοκομικών προϊόντων	123B	Αύξηση της αξίας των δασοκομικών προϊόντων
Άρθρο 28	Σύσταση Ομάδων Παραγωγών	NEO	
Άρθρο 29	Ενισχύσεις για τη γεωργία, το περιβάλλον και το κλίμα	214	Γεωργικοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις
Άρθρο 30	Βιολογική γεωργία	214 Δ1.1, Δ1.2	Γεωργικοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις
Άρθρο 31	Natura 2000 και ενισχύσεις βάσει της οδηγίας πλαισίου για τα ύδατα	213	Ενισχύσεις Natura 2000 και ενισχύσεις που συνδέονται με την οδηγία 2000/60/EK
Άρθρο 31	Natura 2000 και ενισχύσεις βάσει της οδηγίας πλαισίου για τα ύδατα	224 για Δάση	Ενισχύσεις Natura 2000
Άρθρο 32-33	Ενισχύσεις σε περιοχές που αντιμετωπίζουν φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα	211,212	Ενισχύσεις στους γεωργούς ορεινών περιοχών για φυσικά μειονεκτήματα και περιοχών με μειονεκτήματα εκτός των ορεινών
Άρθρο 34	Καλή διαβίωση των ζώων	215	Δεν εφαρμόστηκε το αντίστοιχο μέτρο

Άρθρο 35	Δασοπεριβαλλοντικές και κλιματικές υπηρεσίες και διατήρηση των δασών	225	Δεν εφαρμόστηκε το αντίστοιχο μέτρο
Άρθρο 36	Συνεργασία	124+NEO	Δεν εφαρμόστηκε το αντίστοιχο μέτρο
Άρθρο 37-40	Εργαλεία Διαχείρισης Κινδύνου	NEO	
Άρθρο 42-45	LEADER	Άξονας 4	LEADER
Άρθρο 51	Χρηματοδότηση Τεχνικής Βοήθειας	Τεχνική Βοήθεια	Τεχνική Βοήθεια
Άρθρο 61-63	Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας για τη Γεωργική Παραγωγικότητα και Βιωσιμότητα	NEO	

Στον κάτωθι πίνακα περιγράφονται οι προτάσεις της Δ/σης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της Περιφερειακής Ενότητας Ανατολικής Αττικής για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020

Άρθρο νέου Κανονισμού	Προτεινόμενη Δράση (Τίτλος και σύντομη περιγραφή)	Λογική Παρέμβασης της Προτεινόμενης Δράσης
άρθρο 15	Επιμόρφωση - εκπαίδευση του προσωπικού που θα ασχοληθεί με τα προγράμματα με ημερίδες-εσπερίδες, σεμινάρια, εργαστήρια (μελισσοκομικά, σε τομείς φυτικής ζωικής παραγωγής, μεταποίηση, προστασία των ζώων, βιολογικά)	Σωστή ενημέρωση ενδιαφερομένων, βελτίωση χρόνου εξυπηρέτησης
άρθρο 15	Επιμόρφωση - εκπαίδευση του παραγωγών που θα ενταχθούν στα προγράμματα με ημερίδες-εσπερίδες, σεμινάρια, εργαστήρια (μελισσοκομικά, σε τομείς φυτικής ζωικής παραγωγής, μεταποίηση, προστασία των ζώων, βιολογικά, τεχνολογίας-πληροφορίας-επικοινωνίας κλπ)	Κατάρτιση, ανάπτυξη δεξιοτήτων, εξειδίκευση, βελτίωση παραγόμενων προϊόντων, εκσυγχρονισμός της νοοτροπίας, γνώση καινοτόμων δράσεων
άρθρο 15	Δράσεις επίδειξης σε παραγωγούς που θα ενταχθούν στα προγράμματα	Βελτίωση δεξιοτήτων, ανταλλαγή γνώσεων σε καινοτόμες δράσεις
άρθρο 15	Αγροτικό εκπαιδευτικό πάρκο- κήπος. Κέντρο διάδοσης και διάχυσης της ενημέρωσης στους νέους αγρότες για ορθή γεωργική και κτηνοτροφική πρακτική και αξιοποίηση καινοτομιών και τεχνολογικών εξελίξεων στον αγροτικό τομέα (γεωργία-κτηνοτροφία)	Διάδοση και διάχυσης της ενημέρωσης στους νέους αγρότες για ορθή γεωργική και κτηνοτροφική πρακτική και αξιοποίηση καινοτομιών και τεχνολογικών εξελίξεων στον αγροτικό τομέα (γεωργία-κτηνοτροφία)
άρθρο 16	Γεωργικοί σύμβουλοι για ομάδες παραγωγών	Ενημέρωση ομάδων παραγωγών
άρθρο 17	Εθελοντικά συστήματα ποιότητας σε συσκευαστήρια σύκων-κρασιού-φιστικιών-λαδιού-κηπευτικών	Προώθηση προϊόντων στο εξωτερικό, βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων
άρθρο 18	Δημιουργία μεταποιητικής εγκατάστασης και πρατηρίου πώλησης στον τελικό καταναλωτή, σε συνέχεια της κτηνοτροφικής ή γεωργικής εκμετάλλευσης (καθετοποίηση παραγωγής)	Μείωση κόστους παραγόμενου προϊόντος (διακίνηση, εμπορία κλπ) βελτίωση ανταγωνιστικότητας-προώθηση των κοινωνικοοικονομικών αναγκών-προώθηση τοπικών προϊόντων
άρθρο 20	Επέκταση γεωργικής εκμετάλλευσης στον τομέα της μεταποίησης και αγροτουρισμού	Κίνητρο για την απασχόληση στον πρωτογενή τομέα, αύξηση εσόδων
άρθρο 28	Σύσταση ομάδων παραγωγών στους τομείς σύκα-φιστίκια-κρασί-λάδι-οπωροκηπευτικά	Ενίσχυση -υποστήριξη νέων παραγωγών, κίνητρο για την απασχόληση στον πρωτογενή τομέα, δημιουργία νέων αγορών
άρθρο 30	Ομάδες παραγωγών σε βιολογικά προϊόντα	Ενίσχυση -υποστήριξη νέων παραγωγών, κίνητρο για την απασχόληση στον πρωτογενή τομέα, δημιουργία νέων αγορών
άρθρο 36	Παραγωγή βιομάζας με απώτερο σκοπό την εξοικονόμηση ενέργειας - προστασία του περιβάλλοντος με εκμετάλλευση του παραγόμενου βιοαερίου π.χ θέρμανση δημόσιων κτιρίων	Προστασία περιβάλλοντος εξοικονόμηση ενέργειας μείωση δημόσιων δαπανών π.χ θέρμανση σχολείων κ.λ.π

2. Δευτερογενής τομέας

2.1. Ποιοτικός έλεγχος

(Εισήγηση – Επιμέλεια: Κωνσταντίνα Παπαδοπούλου)

Στην Περιφερειακή Ενότητα Ανατολικής Αττικής δραστηριοποιούνται οι παρακάτω κατηγορίες μεταποιητικών επιχειρήσεων αγροτικών προϊόντων φυτικής προέλευσης:

α/α	ΕΙΔΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ				
		ΜΙΚΡΟΥ ΜΕΓΕΘΟΥΣ*		ΜΕΓΑΛΟΥ ΜΕΓΕΘΟΥΣ*	
		Αριθμός Μονάδων	Παραγωγή *	Αριθμός Μονάδων	Παραγωγή *
1	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ				
	Ελαιοτριβεία			22	
	Οινοποιεία	30	<15000HL	14	>15000 HL
	Βιοτεχνίες επεξεργασίας ξηρών καρπών	3	<50tn	4	50tn ετησίως
	Κονσερβοποιία οπωρολαχανικών (κομπόστες, τουρσιά κλπ)	1			
2	ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑ - ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ				
	Συσκευαστήρια ελαιολάδου	10	<200 tn	4	> 200 tn
	Συσκευαστήρια βρώσιμων ελιών	3	<600 tn	2	>600 tn ετησίως
	Συσκευαστήρια αρωματικών φυτών - μπαχαρικών	5	50tn ετησίως	1	400tn ετησίως
	Συσκευαστήρια νωπών οπωρολαχανικών	12		4	
3	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ				
	Χειροποίητα ζυμαρικά	1			
	Γλυκά κουταλιού - Μαρμελάδες	2		2(μαρμελάδες)	50000 βάζα/ετησίως
4	ΆΛΛΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ				
	Παραγωγή αναψυκτικών			1	5000000 lt/ετησίως

Επεξεργασία καφέ	1	30 tn/ετησίως	4	400 tn/ετησίως
Σαλάτες κομμένες			1	1 tn/ημέρα
Γκοφρέτες			1	3000 tn/ετησίως
Φρυγανιές			1	
Τσίπς (επεξεργασία πατατών)			1	24251 tn/ημερησίως

Εισαγωγές - εξαγωγές μεταποιημένων προϊόντων φυτικής προέλευσης

- Από το 2013 πραγματοποιήθηκαν:
  - 175 αναγγελίες για αποστολές σε χώρες ΕΕ συνολικής ποσότητας 406 τόνων μεταποιημένων αγροτικών προϊόντων φυτικής προέλευσης
  - 246 αναγγελίες για εξαγωγές σε τρίτες χώρες συνολικής ποσότητας 616 τόνων μεταποιημένων αγροτικών προϊόντων φυτικής προέλευσης
- παρελήφθησαν από χώρες ΕΕ 4329 τόννοι μεταποιημένων αγροτικών προϊόντων φυτικής προέλευσης

Πιστοποιητικά υγείας για εξαγωγή – βεβαιώσεις καταλληλότητας μεταποιητικών επιχειρήσεων αγροτικών προϊόντων φυτικής προέλευσης

- Από το 2012 έως σήμερα χορηγήθηκαν 15 πιστοποιητικά υγείας για εξαγωγή οίνου, 9 πιστοποιητικά υγείας για ελαιόλαδο, 10 πιστοποιητικά υγείας για λοιπά μεταποιημένα κυρίως προς Κίνα και Αραβικές Χώρες
- Επίσης χορηγήθηκαν 23 βεβαιώσεις καταλληλότητας

Εισαγωγές - εξαγωγές αγροτικών προϊόντων φυτικής προέλευσης

Στην περιοχή υπάρχουν 16 συσκευαστήρια προϊόντων φυτικής προέλευσης

- Εξάγεται κυρίως πατάτα από δυο επιχειρήσεις (Κερατέα και Κρυονέρι). Κατά το χρονικό διάστημα από 1-1-2013 μέχρι σήμερα έχουν υποβληθεί 21 αναγγελίες εξαγωγής πατάτας ποσότητας 328 τόνων
- Κατά την προηγούμενη καλλιεργητική περίοδο (1-8-2013 έως 9-11-2013) εξήχθησαν από έναν εξαγωγέα στο Μαρκόπουλο 37,150 τόννοι σύκα στη Γερμανία και Καναδά.
- Από τον 2^ο /2013 έγινε εισαγωγή 18.904,776 τόνων διαφόρων αγροτικών προϊόντων (καρότα, κρεμμύδια, πατάτες, πιπεριές, τομάτες, σταφύλια κλπ.)

2.2. Οίνος

(Εισήγηση – Επιμέλεια: Κωνσταντίνα Παπαδοπούλου)

Στην Ανατολική Αττική κατ' εξοχή αμπελουργική περιοχή παρήχθησαν 60869 HL οίνου το 2012 και 70500 HL οίνου το 2013 από 44 οινοποιεία

Εξαγωγική δραστηριότητα παρουσιάζουν έξι από αυτά με εξαγωγές από το 2013 έως σήμερα 133257 HL που όμως δεν αποτελούν αποκλειστικά παραγωγή της περιοχής αλλά και άλλων οινικών διαμερισμάτων της χώρας.

2.3. Εγκαταστάσεις τροφίμων ζωικής προέλευσης

(Εισήγηση – Επιμέλεια: Αγγελική Χατζοπούλου)

Στην περιοχή αρμοδιότητας της Δ/σης Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής Π.Ε. Αν. Αττικής δραστηριοποιούνται επιχειρήσεις τόσο στον τομέα της μεταποίησης όσο και στον τομέα της πρωτογενούς παραγωγής και ειδικότερα:

Α. 127 επιχειρήσεις επεξεργασίας και αποθήκευσης προϊόντων ζωικής προέλευσης:

- 1 σφαγείο οπληφόρων
- 1 πτηνοσφαγείο, το οποίο αποτελεί το μοναδικό σφαγείο πουλερικών σε όλη την Αττική
- 5 τυποποιητήρια μελιού με εξαγωγική δραστηριότητα
- 12 ωοσκοπικά κέντρα
- 1 εργαστήριο επεξεργασίας αλιευμάτων με εξαγωγική δραστηριότητα
- 30 ψυκτικές αποθήκες με δυνατότητα εξαγωγής προϊόντων και 9 για την κάλυψη των αναγκών της εσωτερικής αγοράς
- 20 εγκαταστάσεις επεξεργασίας κρέατος με δυνατότητα εξαγωγής προϊόντων
- 2 εγκαταστάσεις παραγωγής προϊόντων με βάση το κρέας με εξαγωγική δραστηριότητα και 15 με δυνατότητα εξαγωγής προϊόντων
- 18 εγκαταστάσεις επεξεργασίας κρέατος πουλερικών κρέας με δυνατότητα εξαγωγής προϊόντων
- 9 εγκαταστάσεις παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων με εξαγωγική δραστηριότητα και 26 με δυνατότητα εξαγωγής προϊόντων

- 3 εγκαταστάσεις παραγωγής προϊόντων catering και ζύμης με εξαγωγική δραστηριότητα και 6 με δυνατότητα εξαγωγής

Κατά τα τελευταία χρόνια διαπιστώνεται το φαινόμενο μετεγκατάστασης στην Ανατολική Αττική, πολλών εταιρειών από την Αθήνα ή τον Πειραιά, πιθανότατα λόγω οικιστικής ανάπτυξης των προαναφερόμενων περιοχών, της δημιουργίας ΒΙΟΠΑ σε πολλές περιοχές της Αν. Αττικής, της παρουσίας του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών στην περιοχή του Μαρκοπούλου και της ανάπτυξης του Λιμένα του Λαυρίου.

Οι εγκαταστάσεις επεξεργασίας τροφίμων ζωικής προέλευσης οφείλουν να αποστέλλουν τα ζωικά στερεά απόβλητα (ΖΥΠ) σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις διαχείρισης. Στην Αν. Αττική δεν υπάρχουν εγκαταστάσεις διαχείρισης ΖΥΠ με αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους για την ορθή διαχείρισή τους. Στο σημείο αυτό αναφέρουμε ότι το σύνολο των εγκαταστάσεων τροφίμων στην Περ. Εν. Αν. Αττικής εφαρμόζει τις διαδικασίες που προβλέπει η εθνική και κοινοτική νομοθεσία. Σύμφωνα με κοινοτικό έλεγχο που πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο του 2011 τα καταγεγραμμένα ζωικά απόβλητα από την επεξεργασία τροφίμων στην Περιφερειακή Ενότητα Αν. Αττικής αντιστοιχούσαν στο 25% των στερεών αποβλήτων της ελληνικής επικράτειας.

2.3.1. Ευκαιρίες, δυνατότητες, προτάσεις

A. ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Ένταξη σε προγράμματα επιδοτήσεων μέσω αναπτυξιακού νόμου, επιχειρησιακών προγραμμάτων, ΕΣΠΑ κτλ.

B. ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

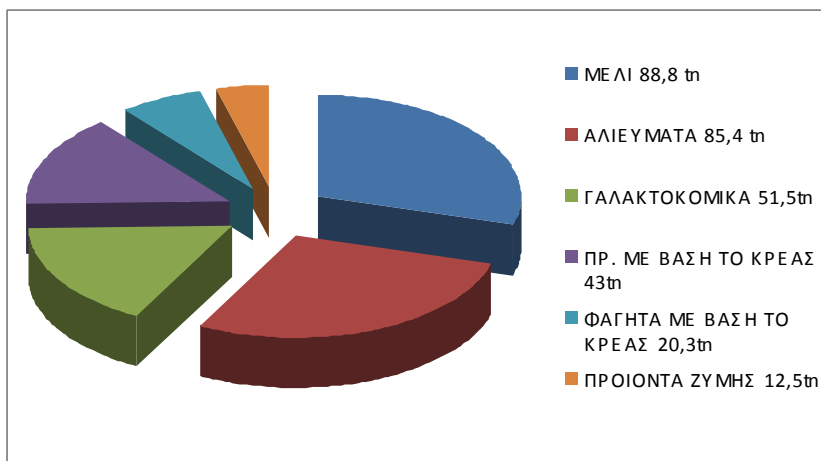
Κατά τα τελευταία δύο χρόνια διαπιστώνεται η αύξηση των εξαγωγών σε τρίτες χώρες όπως επίσης και η αποστολή προϊόντων σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα πλαίσια ανάπτυξης του ενδοκοινοτικού εμπορίου, λόγω της μετεγκατάστασης εταιρειών στην περιοχή της Αν. Αττικής αφενός και αφετέρου διότι αποτελούν πλέον την κύρια πηγή εσόδων για πολλές εταιρείες δεδομένου ότι η οικονομική κρίση επέφερε μείωση της εσωτερικής κατανάλωσης.

Στην περιοχή εδρεύουν εγκαταστάσεις εταιρειών με μεγάλη εξαγωγική δραστηριότητα, μεταξύ των οποίων: CRETA FARM, NHPEAS ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΑΕ, ΔΕΛΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ ΑΕ, ΝΙΚΑΣ ΑΕ, ΑΤΤΙΚΗ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Α. ΠΙΤΤΑΣ ΕΕΒΕ, ELVIS, ΑΦΟΙ ΣΤΑΜΟΥ ΟΕ, ΑΦΟΙ ΚΕΚΟΥ & ΣΙΑ ΟΕ, ΑΦΟΙ ΠΑΝΤΕΡΗ ΟΕ, OLYMPIC CATERING, Γ.ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ & ΣΙΑ ΟΕ κ.α.

Ιδιαίτερο εξαγωγικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν το μέλι και τα προϊόντα ιχθυοκαλλιέργειας τα οποία καταλαμβάνουν τις πρώτες θέσεις μεταξύ των προϊόντων

που εξάγονται σε χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, από τις εγκαταστάσεις της Αν. Αττικής.

ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΕ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2013

Στα πλαίσια προώθησης των εξαγωγών η ΔΑΟΚ έχει προβεί στις κάτωθι ενέργειες:

- εκπαίδευση κτηνίατρων στη νομοθεσία της Ρωσικής Ομοσπονδίας / Τελωνειακής Ένωσης (ΡΟ/ΤΕ) με τη συμμετοχή τους σε ειδικά σεμινάρια που διοργάνωσε το ΥΠΑΑΤ
- προετοιμασία και έλεγχος τεσσάρων εγκαταστάσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα των αλιευμάτων, παραγωγής γιαούρτης, παγωτού και μαγειρεμένου φαγητού, σύμφωνα με τις απαιτήσεις ΡΟ/ΤΕ
- συμμετοχή σε επιθεωρήσεις από κλιμάκια Ρώσων επιθεωρητών στις εταιρείες «ΔΕΛΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ ΑΕ» & «ΝΗΡΕΑΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΑΕ»
- συμμετοχή σε επιθεωρήσεις από κλιμάκιο Κινέζων στην εταιρεία «CRETA FARM»
- συμμετοχή στην ημερίδα «Μελισσοκομία Προωθούμενη Επαγγελματική Δραστηριότητα με Εξαγωγικό Ορίζοντα» με την παρουσίαση θεμάτων με τίτλο: «Αδειοδότηση εγκατάστασης τυποποίησης μελιού» και «Εξαγωγές μελισσοκομικών προϊόντων» (Πνευματικό Κέντρο Δήμου Σπάτων 30/10/2013)
- αποστολή στις επιχειρήσεις τροφίμων ενημερωτικά έγγραφα και ειδικότερα:
- «Στήριξη και προώθηση των ελληνικών τροφίμων και ποτών στη βρετανική αγορά» «Ενέργειες για την ένταξη εγκαταστάσεων Ανατ. Αττικής στο μητρώο εξαγωγέων στη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας»
- «Ενέργειες για την ένταξη εγκαταστάσεων Ανατ. Αττικής στο μητρώο εξαγωγέων στη Ρωσία»
- Επίσκεψη Ρώσων Επιθεωρητών σε ελληνικές εταιρείες παραγωγής προϊόντων ζωικής προέλευσης
- «Ενημέρωση για εξαγωγές στο Χονγκ Κονγκ»
- «Ενημέρωση για εξαγωγές στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής»

- «Ενημέρωση για εξαγωγές στην Ιαπωνία»
- «Ενημέρωση για Εγκεκριμένες εγκαταστάσεις κρατών μελών και τρίτων χωρών»
- «Ενημέρωση για εξαγωγές στο Βιετνάμ»
- «Ενημέρωση για εξαγωγές στις Ην. Πολιτείες του Μεξικού»

2.3.2. Υγειονομική κατάσταση εκτροφών αιγοπροβάτων & βοοειδών

Σε ένα μεγάλο ποσοστό οι εγκαταστάσεις αυτές δεν πληρούν τις υγειονομικές προϋποθέσεις που απαιτούνται για την πρωτογενή παραγωγή. Συχνά αποτελούνται από πρόχειρες κατασκευές. Μεγάλο ποσοστό των εκτροφέων δεν έχει εκπαιδευθεί στην εφαρμογή ορθών κτηνοτροφικών πρακτικών.

Επιπρόσθετα στην περιοχή υπάρχουν μονάδες θετικές σε μεταδοτικά λοιμώδη νοσήματα (πχ φυματίωση ή/και βρουκέλλωση) και εφαρμόζονται τα προγράμματα εξυγίανσης όπως αναφέρονται στην παρ. 1.4.5.1 του παρόντος

Ο περιορισμένος αριθμός κτηνιάτρων καθιστά δύσκολο τον πλήρη έλεγχο όλων των ανωτέρω εγκαταστάσεων και την εφαρμογή όλων των προγραμμάτων εξυγίανσης του ζωικού κεφαλαίου.

Το κόστος μεταφοράς και διαχείρισης νεκρών ζώων είναι πολύ υψηλό ενώ η άσκηση πίεσης για την εφαρμογή ορθής διαχείρισης σε ορισμένες περιπτώσεις είναι έως και αδύνατη διότι θα οδηγούσε σε κλείσιμο κτηνοτροφικών μονάδων.

2.3.3. Ευκαιρίες, δυνατότητες, προτάσεις

- Υπάρχουν προγράμματα οικονομικών αποζημιώσεων και ενισχύσεων, που προκύπτουν από την επιβολή κτηνιατρικών μέτρων εξυγίανσης του ζωικού κεφαλαίου
- Ανάθεση σε ιδιώτες / ή εξουσιοδοτημένους κτηνιάτρους την εκπόνηση προγραμμάτων εξυγίανσης ζωικού κεφαλαίου.
- Υποχρεωτική παρακολούθηση κτηνοτροφικής μονάδας από κτηνίατρο.
- Οι άδειες μεταφοράς ζωικών υποπροϊόντων καλύπτουν όλη την επικράτεια.
- Ανάγκη δημιουργίας εγκαταστάσεων διαχείρισης ζωικών υποπροϊόντων και κυρίως εγκαταστάσεων αποθήκευσης, μονάδων μεταποίησης, παραγωγής

βιοαερίου, λιπασματοποίησης. Συχνά δίνονται επιδοτήσεις μέσω Αναπτυξιακού Νόμου ή Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Επιμόρφωση των ελεγκτών με σεμινάρια που διοργανώνονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

2.3.4. Νομικό Πλαίσιο

Το βασικό νομικό πλαίσιο ελέγχου των ανωτέρω εγκαταστάσεων περιλαμβάνει :

- Π.Δ. 79/2007 ΦΕΚ Α 95
- ΚΥΑ 15523/2006 ΦΕΚ Β 1187
- Κανονισμό 178/2002
- Κανονισμό 852/2004
- Κανονισμό 853/2004
- Κανονισμό 854/2004
- Κανονισμό 2073/2005

Στην περίπτωση εγκαταστάσεων που πραγματοποιούν εξαγωγές σε τρίτες χώρες λαμβάνονται υπόψη τυχόν πρόσθετες απαιτήσεις των χωρών αυτών.

2.3.5. Πραγματοποιούμενοι Έλεγχοι

Η Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής Π.Ε. Αττικής πραγματοποίησε κατά το έτος 2013 τους κάτωθι ελέγχους, που αφορούν στον τομέα μεταποίησης τροφίμων ζωικής προέλευσης:

- Κρεοσκοπικοί έλεγχοι σε αιγοπρόβατα, χοιρινά και πτηνά
- Κτηνιατρικοί έλεγχοι, επιθεωρήσεις σε εγκαταστάσεις τροφίμων ζωικής προέλευσης
- Κτηνιατρικοί έλεγχοι, επιθεωρήσεις τροφίμων ζωικής προέλευσης που προορίζονται για εξαγωγή
- Κτηνιατρικοί έλεγχοι σε εγκαταστάσεις πρωτογενούς παραγωγής

- Κτηνιατρικοί έλεγχοι οχημάτων μεταφοράς τροφίμων ζωικής προέλευσης

- Λήψη δειγμάτων τροφίμων ζωικής προέλευσης για εργαστηριακό έλεγχο
- Καταγραφή και δήλωση εμφανιζόμενων ζωοανθρωπονόσων
- Έλεγχος για την εφαρμογή του Κανονισμού 1069/09 και του Π.Δ. 211/06

2.4 Φυτοϋγειονομικός Έλεγχος

(Εισήγηση – Επιμέλεια: Κωνσταντίνα Παπαδοπούλου)

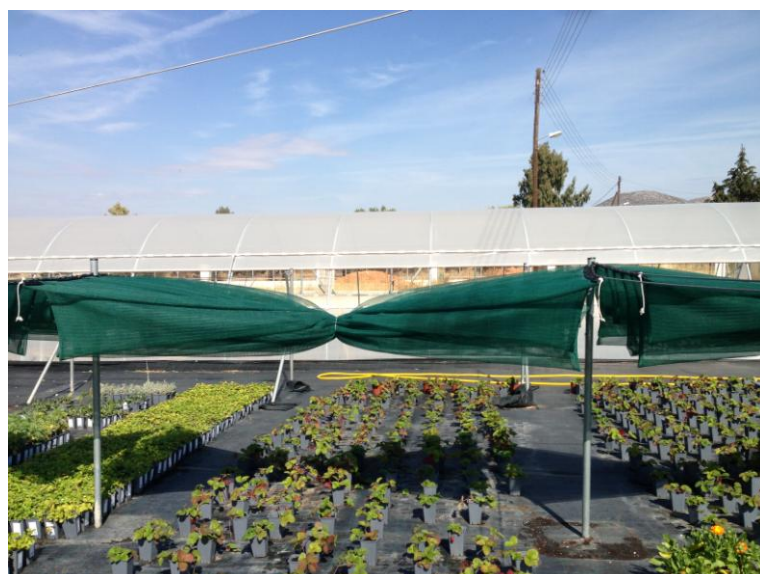
Φυτοϋγειονομικός έλεγχος – πρόγραμμα δακοκτονίας

Στο φυτοϋγειονομικό μητρώο υπάρχουν 187 εγγεγραμμένες επιχειρήσεις διακίνησης φυτών και φυτικών υλικών.

Από 2013 μέχρι σήμερα πραγματοποιήθηκαν 11 εξαγωγές προς τρίτες χώρες:

- 27536 γλαστρικά φυτά
- 17464 φιάλες λαδιού
- 8000 κιλά κελυφωτό φιστίκι

Από το 2013 μέχρι σήμερα χορηγήθηκαν 152 φυτουγειονομικά διαβατήρια για διακίνηση 2.732.743 φυτών και πραγματοποιήθηκαν 1333 δειγματοληψίες για οργανισμούς καραντίνας.

Στην περιοχή δραστηριοποιούνται και ελέγχονται τρεις επιχειρήσεις χειρισμού ξύλινων μέσων συσκευασίας.

Πρόγραμμα δακοκτονίας

Το 2012 πραγματοποιήθηκε πρόγραμμα καταπολέμησης του δάκου της ελιάς στους Δήμους Σαρωνικού Λαυρεωτικής Δ/Δ Κερατέας και Μαρκοπούλου για προστασία 439.000 ελαιοδένδρων, ενώ το 2013 δεν πραγματοποιήθηκε το πρόγραμμα λόγω μειωμένης καρπώδεσης.

Δράσεις

Τον Δεκέμβριο του 2013 οργανώθηκε συνάντηση στην έδρα της Π.Ε. Ανατολικής Αττικής με εκπροσώπους των Δήμων και ενημερώθηκαν για τα μέτρα προστασίας των φοινικοειδών από το έντομο *Rhynchophorus ferrugineus* (σκαθάρι των φοινικοειδών) και τη λήψη μέτρων κατά τους ψεκασμούς για την προστασία των μελισσών. Ζητήθηκε επίσης η συνδρομή τους στην εκτέλεση του προγράμματος δακοκτονίας

2.5 Εμπορία φυτοπροστατευτικών προϊόντων, υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων

(Εισήγηση – Επιμέλεια: Κωνσταντίνα Παπαδοπούλου)

Στην περιοχή υπάρχουν 55 καταστήματα εμπορίας φυτοπροστατευτικών προϊόντων για την ενημέρωση των οποίων οργανώθηκε από την Υπηρεσία μας παρουσίαση των νέων νομοθετικών απαιτήσεων που αφορούν την ηλεκτρονική καταγραφή από αρμόδιο υπάλληλο του ΥΠΑΑΤ.

Μετά από επιτόπιους ελέγχους αρμόδιοι ελεγκτές της Υπηρεσίας μας προέβησαν το 2012 σε δέσμευση 2580 σκευασμάτων για παράνομη εμπορία, ενώ δέσμευσαν με σκοπό την επανεξαγωγή 242 βαρέλια των 20 λίτρων φυτοπροστατευτικού προϊόντος. Το 2013 δέσμευσαν 1036 σκευάσματα για παράνομη εμπορία.

Με πρωτοβουλία της Δ/σης Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής οργανώθηκε η διαδικασία απόσυρσης ληγμένων φυτοπροστατευτικών προϊόντων και κενών συσκευασιών φυτοπροστατευτικών προϊόντων του προγράμματος δακοκτονίας και καταστροφή τους σε χώρα της ΕΕ.

Επίσης στα πλαίσια των ελέγχων για υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε προϊόντα φυτικής προέλευσης πραγματοποιήθηκαν :

- το 2013 σαράντα επτά δειγματοληψίες και βρέθηκαν έξι παραβάσεις εκ των οποίων τρεις αφορούσαν παραγωγούς της περιοχής.
- μέχρι σήμερα για το 2014 έγιναν 22 δειγματοληψίες και βρέθηκε μια παράβαση

Προβλήματα:

- οι χρήσεις γης δεν επιτρέπουν στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις την κατασκευή συσκευαστηρίων στους τόπους παραγωγής των αγροτικών προϊόντων
- έλλειψη ενημέρωσης ιδιαίτως των νέων μεταποιητικών επιχειρήσεων για τις νομοθετικές απαιτήσεις κρατών προκειμένου να εξάγουν μεταποιημένα προϊόντα φυτικής προέλευσης (μάλλον πρόκειται για εγγενή αδυναμία των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών.)

2.5.1 Προτεινόμενες δράσεις

- Ενημέρωση των χρηστών φυτοπροστατευτικών προϊόντων για την ορθή χρήση και διαχείριση, σε συνεργασία με τους Δήμους και τους τοπικούς Αγροτικούς Συνεταιρισμούς – Συλλόγους
- Εξωστρέφεια της υπηρεσίας με στόχο την συνεργασία με άλλες αρμόδιες αρχές της ΕΕ για απόκτηση γνώσεων και ορθών πρακτικών.
- Συνεχής επιδίωξη για επιμόρφωση του επιστημονικού προσωπικού σε θέματα νομοθεσίας, τεχνικών ελέγχου, ανάπτυξης τεχνολογίας, περιβαλλοντικής διαχείρισης κλπ
- Συνεργασία με τον ΟΠΕ για ενημέρωση του επιχειρηματικού κόσμου για τις απαιτούμενες διαδικασίες εξαγωγών αγροτικών προϊόντων της Αν. Αττικής σε τρίτες χώρες

2.5.2 Προτεινόμενα μέτρα

- Σύνταξη από τους αρμόδιους κεντρικούς φορείς οδικού χάρτη σχετικά με τη διαδρομή της διαδικασίας εξαγωγής για κάθε είδος προϊόντος σε Τρίτες χώρες.
- Θεσμοθέτηση περιβαλλοντικής παιδείας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- Ευέλικτο θεσμικό πλαίσιο αδειοδότησης των εγκαταστάσεων τυποποίησης και μεταποίησης των φυτικών και ζωικών προϊόντων

- Ενίσχυση των ΔΑΟΚ με γεωτεχνικούς, τεχνολόγους γεωπονίας και τροφίμων καθώς και διοικητικούς υπαλλήλους .
- Ολοκλήρωση των νομοθετικών ρυθμίσεων για την καθιέρωση των απαιτήσεων για την λειτουργία των πολυλειτουργικών αγροκτημάτων και την ανάπτυξη εντός αυτών μικρών μεταποιητικών μονάδων αγροτικών προϊόντων.

3. Πρόταση αναπτυξιακής πολιτικής της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ανατολική Αττική

(Εισήγηση – Επιμέλεια: Μαρία Στεφανοπούλου, Μαρία Γεωργιτσανάκου)

«Διατήρηση και ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα ως βασικού πυλώνα βιώσιμης ανάπτυξης μέσα από την δημιουργία εταιρικής σχέσης του Αστικού και του Αγροτικού Χώρου.»

3.1. Στόχος: η τοπική ανάπτυξη

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχοντας ως ζητούμενο να πορευτεί στο μέλλον με στόχο την τοπική ανάπτυξη δε μπορεί παρά να μη βασιστεί στο τρίπτυχο «ασχυρή τοπική οικονομία - διασφάλιση κοινωνικής συνοχής - περιβαλλοντική ευθύνη». Η τοπική Αυτοδιοίκηση καλείται λοιπόν, να εφαρμόσει νέα σύγχρονα οικονομικά εργαλεία στη βάση της οικονομικής αυτοτέλειας των ΟΤΑ και να ισχυροποιήσει το θεσμικό και κοινωνικό της ρόλο. Η πρόσφατη οικονομική κρίση και η συνεπακόλουθη κρίση ρευστότητας που έχει αγγίξει και την αυτοδιοίκηση (μείωση από όλες τις πηγές εσόδων της τοπικής διοίκησης), δρα καταλυτικά ώστε οι αυτοδιοικητικές αρχές να προβούν σε αναζήτηση και άλλων πηγών χρηματοδότησης με στόχο την κάλυψη των τοπικών αναγκών για έργα και παροχή υπηρεσιών. Γίνεται πλέον σαφές ότι η τοπική ανάπτυξη απαιτεί ένα νέο πιο σύνθετο προγραμματισμό των οικονομικών πόρων, καθιστώντας επιτακτική την ανάγκη αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων από το νέο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (νέο ΕΣΠΑ) και από κάθε άλλο διαθέσιμο κοινοτικό ή εθνικό πόρο.

3.2. Μοχλός ανάπτυξης : η πόλη ως χώρος αστικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων

Η πόλη / αστικός χώρος, πέρα από τον οικιστικό ιστό, νοείται μεταξύ άλλων, και ο χώρος ανάπτυξης των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων. Η πόλη αποτελεί τον μοχλό ανάπτυξης, στη σύγχρονη αντίληψη αναπτυξιακής πολιτικής, καθώς συγκεντρώνει το ενδιαφέρον των αναπτυξιακών στρατηγικών και των προγραμμάτων χρηματοδότησης. Στην Ανατολική Αττική οι πόλεις / οικισμοί παρουσιάζουν μεγάλη πολυμορφία.¹ Το τοπίο της Ανατολικής Αττικής παρουσιάζει

¹ Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι ανάλογη είναι και η εικόνα των πόλεων του Ευρωπαϊκού Νότου. Οι πόλεις παρουσιάζουν τόση πολυμορφία που «οι ερευνητές δεν κατόρθωσαν να τις τιθασεύσουν σε μοντέλα, όπως και οι πολεοδόμοι δεν κατάφεραν να τις φέρουν πλησιέστερα προς τα σταθερότυπα ή τις ουτοπίες τους». «Οι πόλεις του ευρωπαϊκού νότου δεν ακολουθούν ούτε τους «κύκλους ζωής» ούτε

μια εικόνα μωσαϊκού, όπου οι χρήσεις γης διασπείρονται στον αστικό ιστό και συγκεντρώνονται σε ορισμένα κέντρα ανάμικτα με κατοικίες. Στην πραγματικότητα, αναδεικνύεται ο προβληματισμός ότι ο χωροταξικός σχεδιασμός ανάπτυξης και επέκτασης των πόλεων δεν μπορεί να ακολουθήσει τα αγγλοαμερικανικά πρότυπα σχεδιασμού που υποστηρίζουν τον διαχωρισμό χρήσεων σε ζώνες και τις αντιθέσεις του αστικού / αγροτικού χώρου.

3.3. Αττική Γη: Μωσαϊκό μικτών χρήσεων γης

Η επισήμανση γίνεται με σκοπό να τονισθεί ότι ο σχεδιασμός/προγραμματισμός ανάπτυξης του αστικού / αγροτικού χώρου ενέχει δυσκολίες που βασίζονται και στην τοπική ιδιομορφία, ποικιλομορφία και μοναδικότητα της περιοχής μας. Το έντονα αστικοποιημένο τοπίο της Ανατολικής Αττικής κυριαρχείται λοιπόν, από περιοχές μικτών χρήσεων γης. Οι κατοικίες δηλαδή, αναμειγνύονται με τις οικονομικές δραστηριότητες του πρωτογενούς/δευτερογενούς τομέας/ τριτογενούς τομέας. Ο κατακερματισμός αυτός του αστικού χώρου θα μπορούσε να αποδοθεί τόσο στην κυριαρχία της άτυπης οικονομίας (μικρομάγαζα, περίπτερα, αυτοαπασχολούμενοι, εργαζόμενοι κατ' οίκον, υπεργολαβίες) όσο και στην επέκταση του αστικού χώρου σε περιοχές που προβλέπεται / χωροθετείται η γεωργική και κτηνοτροφική χρήση. Αναπτύσσεται δηλαδή ένα αστικό τοπίο όπου ανταγωνίζεται το αγροτικό με τις κατοικημένες περιοχές να αναμειγνύονται με τις καλλιέργειες, τις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, τις μονάδες μεταποίησης και τυποποίησης κ.α., ακόμα και στις ζώνες εκείνες που έχουν καθοριστεί για χρήση από τον πρωτογενή/ δευτερογενή τομέα.

(Φωτογραφίες από το αρχείο της ΔΑΟΚ Ανατολικής Αττικής)

τις αντιθέσεις αστικού /αγροτικού, όπως τίθεται στην αγγλοαμερικανική αστική θεωρία.», Λ.Λεοντίδου, «Αγεωγράφητος Χώρα», Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2009, σ. 266-269.

3.4. Εταιρική σχέση πόλης - υπαίθρου, αστικού χώρου - αγροτικού χώρου, οικιστικής ανάπτυξης - πρωτογενούς τομέα

Στη σύγχρονη αναπτυξιακή πολιτική, η δημιουργία και η εξασφάλιση προϋποθέσεων εταιρικής σχέσης πόλης και υπαίθρου αποτελεί αν όχι μονόδρομο, αναγκαία και ικανή συνθήκη ανάπτυξης τόσο της υπαίθρου όσο και της πόλης. Σύμφωνα με την παραπάνω εκτεταμένη ανάλυση του αττικού τοπίου όπου ο αστικός χώρος αναμιγνύεται με τον αγροτικό πέρα από κάθε προβλεπόμενο σχεδιασμό, η συνύπαρξη αυτή δρα καταλυτικά σε μια τέτοια επιλογή συνεργασίας.

Η συνεργασία του αγροτικού και αστικού χώρου πρέπει να γίνει όχι μόνο στη βάση επέκτασης του οικιστικού ιστού στην ύπαιθρο, αλλά και με γνώμονα την ενίσχυση της ελκυστικότητας του αγροτικού χώρου μέσω της παροχής και βελτίωσης των βασικών υπηρεσιών και υποδομών που σχετίζονται με την ποιότητα της ζωής των κατοίκων, την αισθητική αναβάθμιση του φυσικού τοπίου και των οικισμών. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση και οι Δήμοι ως βασικοί συντελεστές οργάνωσης της τοπικής οικονομίας και κοινωνίας οφείλουν να εισάγουν μια νέα κουλτούρα αστικής ανάπτυξης πλήρως εναρμονισμένης με τις αρχές της πρόληψης και προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος. Στην κατεύθυνση αυτή, δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην οικονομική υποστήριξη έργων, μελετών και ενεργειών που αφορούν στην κατασκευή και βελτίωση φιλικών προς το περιβάλλον τεχνικών και παραγωγικών υποδομών, στη διατήρηση των οικολογικών αποθεμάτων, όπως και στη στήριξη της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στο πλαίσιο του χωροταξικού σχεδιασμού με επίκεντρο την αειφόρο ανάπτυξη. Έχει γίνει πλέον κατανοητό ότι η βιώσιμη ανάπτυξη μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων.

3.5. Δυναμική ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα ως απαραίτητη προϋπόθεση υλοποίησης των στρατηγικών στόχων χωροταξικής, πολεοδομικής και οικιστικής οργάνωσης της Ανατολικής Αττικής

Η διατήρηση και η ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα αποτελεί ζωτικής σημασίας προτεραιότητα για την βιώσιμη ανάπτυξη της Ανατολικής Αττικής. Καθώς όχι μόνον υποστηρίζει και συμπληρώνει τις παραγωγικές διαδικασίες του Δευτερογενούς και του Τριτογενούς τομέα². Η ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα συμβάλλει λοιπόν,

- στην ανάπτυξη των παραγωγικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στον αστικό χώρο, τονώνοντας την τοπική οικονομία,
- στην κάλυψη των αναγκών – αυτονομία των κατοίκων της Αττικής. Σημαντικό είναι στο σημείο αυτό, να τονιστεί ότι η Περιφερειακή Ενότητα Ανατολικής Αττικής κατέχει το 40% της γεωργικής γης στο σύνολο της Περιφέρειας Αττικής.
- στη διαφύλαξη του περιβάλλοντος (διαφύλαξη τοπίου, βιοποικιλότητα κ.α).

Απαραίτητες προϋποθέσεις διατήρησης και ανάπτυξης πρωτογενούς τομέα είναι:

---

² όπως αναγνωρίζεται στο Σχέδιο Νόμου του ΡΣΑ (Αρ.23, παρ. 1, εδαφ. 2)

- *Η διαφύλαξη του Αγροτικού Χώρου.* Επισημαίνεται, ότι η γη που δεν καλλιεργείται χάνει τον παραγωγικό/ λειτουργικό της ρόλο και μακροπρόθεσμα χάνεται σαν φυσικός πόρος. (καταπάτηση, οικοπεδοποίηση, ερημοποίηση). Απαραίτητη κρίνεται λοιπόν η αρμονική και όχι ανταγωνιστική συνύπαρξη Αστικού και Αγροτικού Χώρου.³
- *Η διαφύλαξη της Γης Υψηλής Παραγωγικότητας* μέσα από την διατήρηση και ενίσχυση του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου⁴.
- *Ο περιορισμός διάχυσης αστικών χρήσεων στη Γεωργική Γη Υψηλής Παραγωγικότητας.* Τυχόν απόδοσή της σε άλλες χρήσεις πρέπει να γίνεται επιλεκτικά και ύστερα από στάθμιση των παραγόντων κόστους – ωφέλειας σε κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό επίπεδο.

3.6. Αντί- επιλόγου

Η ανάπτυξη *σχέσης συνεργασίας* μεταξύ οικιστικού και πρωτογενούς τομέα θα οδηγήσει την τοπική αυτοδιοίκηση σε βιώσιμη ανάπτυξη, με γνώμονα την ικανοποίηση των αναγκών των κατοίκων της τοπικής κοινωνίας. Η δυναμική ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα θα προσφέρει στην πόλη ενίσχυση της τοπικής οικονομίας (φορολογία, κατανάλωση), συνοχή της τοπικής κοινωνίας (απασχόληση/ ποιότητα ζωής), διαφύλαξη του Αττικού Τοπίου και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, αναδεικνύοντας την πόλη ως τον σύγχρονο μοχλό ανάπτυξης και προσέλκυσης του επενδυτικού ενδιαφέροντος.

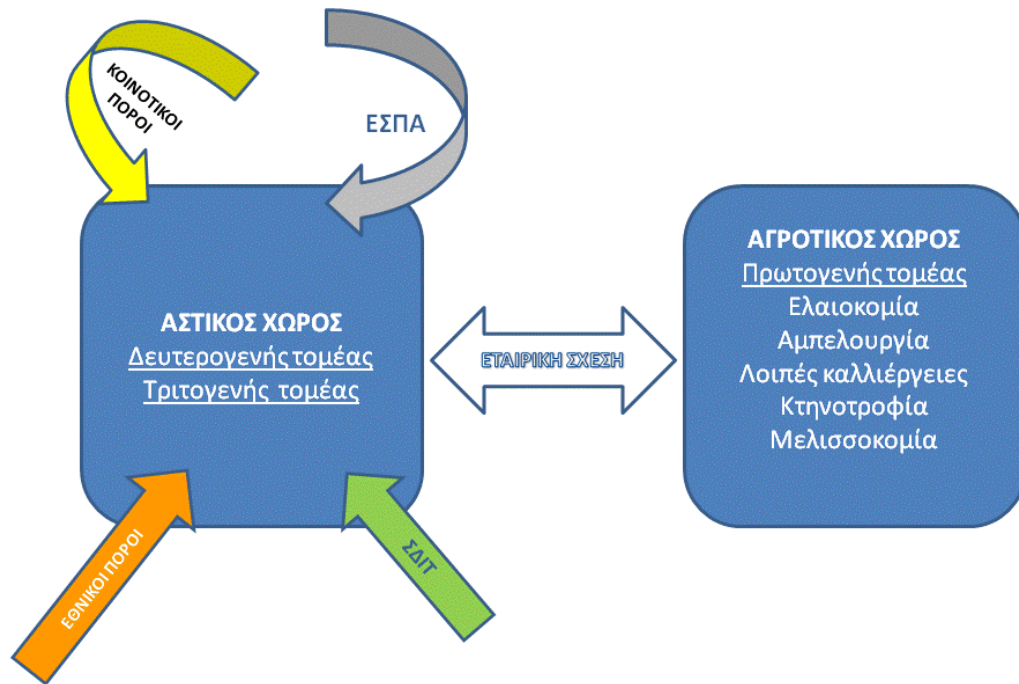
Απαραίτητα προϋπόθεση ανάπτυξης του πρωτογενούς τομέα στην Ανατολική Αττική είναι διαφύλαξη του *Αγροτικού Χώρου*. Με δεδομένο ότι η Αττική κατέχει μόνο το 1% της Αγροτικής Γης της χώρας μας και με το 40% αυτής να βρίσκεται στην Περιφερειακή Ενότητα μας, γίνεται σαφής η αναγκαιότητα διαφύλαξης της, ως πόρου πολύτιμου και πεπερασμένου στην Αττική. Ο Αγροτικός Χώρος χρίζει προστασίας, οικολογικής διαχείρισης και οποιαδήποτε προσπάθεια συρρίκνωσης του θεωρείται εγκληματική.

Τέλος, θεωρείται απαραίτητο να τονιστεί η ανάγκη εφαρμογής δράσεων κατάρτισης, δια βίου μάθησης, εξειδικευμένης γνώσης και συμβουλευτικών υπηρεσιών, από τα στελέχη της Υπηρεσίας μας, για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του αγροτικού χώρου, την ενίσχυση της ελκυστικότητάς του με στόχο την αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής των κατοίκων της Περιφέρειας Αττικής.

³ Σημειώνεται ότι ο αγροτικός χώρος στην Ελλάδα δεν έχει αποτελέσει έως σήμερα αντικείμενο εξειδικευμένου χωρικού σχεδιασμού με συνέπεια να αντιμετωπίζεται πολλές φορές ως «μη αστικός» ή «λοιπός χώρος».

⁴ Οι στρατηγικοί στόχοι αναπτυξιακής πολιτικής για την Αττική, που συζητείται με χρονικό ορίζοντα έως το έτος 2021, ορίζουν τη γεωργική γη ως «περιοχή γεωργίας πρώτης προτεραιότητας» αφήνοντας περιθώρια αμφιβολιών για το ποιο θεσμικό πλαίσιο θα την διαφυλάττει/ προστατεύει καθώς η υφιστάμενη νομοθεσία προβλέπει τον όρο Αγροτική Γη Υψηλής Παραγωγικότητας (ΑΓΥΠ). Σχέδιο Νόμου ΡΣΑ Αθήνας / Αττικής 2021, αρθρ.24 παρ.3.

Σχηματική παρουσίαση της Πρότασης / Κατεύθυνσης αναπτυξιακής πολιτικής στην Ανατολική Αττική.

Η ενίσχυση του Πρωτογενούς Τομέα θα καταστήσει τον Αγροτικό Χώρο παραγωγικό και λειτουργικό, ικανό να δράσει συμπληρωματικά και υποστηρικτικά στην ανάπτυξη του Δευτερογενούς και Τριτογενούς Τομέα του Αστικού Χώρου, ο οποίος διαδραματίζει ζωτικό ρόλο για την οικονομική ανάπτυξη, την άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων, την ποιότητα του περιβάλλοντος και την εδαφική συνοχή των πόλεων. Οι πόλεις αποτελούν πόλους προσέλκυσης του σύγχρονου επενδυτικού ενδιαφέροντος και των προσανατολισμών των επόμενων αειφόρων αναπτυξιακών πολιτικών σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

4. Ομάδα εργασίας:

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ:

- ΧΡΥΣΑ ΚΑΠΕΤΑΝΟΠΟΥΛΟΥ, ΠΕ ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΣ

ΕΙΣΗΓΗΣΗ-ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

- ΑΘΗΝΑ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ, ΠΕ ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΣ
- ΜΑΡΙΑ ΓΕΩΡΓΙΤΣΑΝΑΚΟΥ, ΠΕ ΓΕΩΠΟΝΟΣ
- ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΣΤΟΡΙΝΗ, ΠΕ ΓΕΩΠΟΝΟΣ
- ΕΙΡΗΝΗ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ, ΠΕ ΓΕΩΠΟΝΟΣ
- ΣΟΦΙΑ ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΝΗ, ΠΕ ΓΕΩΠΟΝΟΣ
- ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΠΕΚΑΣ, ΤΕ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
- ΘΩΜΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΕ ΓΕΩΠΟΝΟΣ
- ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, ΠΕ ΓΕΩΠΟΝΟΣ
- ΦΩΤΕΙΝΗ ΠΗΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΤΕ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
- ΜΑΡΙΑ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΥ, ΠΕ ΓΕΩΠΟΝΟΣ
- ΕΙΡΗΝΗ ΤΣΑΛΟΥ, ΠΕ ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΣ
- ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ, ΠΕ ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΣ

ΔΙΑΘΕΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ:

- ΚΩΣΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ, ΠΕ ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΣ
- ΧΑΡΗΣ ΔΗΜΑΚΗΣ, ΠΕ ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΣ
- ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΕ ΓΕΩΠΟΝΟΣ
- ΑΝΘΗ ΚΑΚΙΟΥ, ΠΕ ΓΕΩΠΟΝΟΣ
- ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΕΛΟΣ, ΠΕ ΓΕΩΠΟΝΟΣ
- ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ ΚΟΡΤΕΣΗΣ, ΠΕ ΓΕΩΠΟΝΟΣ
- ΓΡΗΓΟΡΙΑ ΛΕΒΕΝΤΗ, ΠΕ ΓΕΩΠΟΝΟΣ
- ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΛΕΟΥΣΗ, ΠΕ ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΣ
- ΛΑΜΠΡΟΣ ΝΤΟΥΛΜΠΕΡΗΣ, ΠΕ ΓΕΩΠΟΝΟΣ
- ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΠΟΛΥΜΕΝΑΚΟΣ, ΠΕ ΓΕΩΠΟΝΟΣ
- ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΕ ΓΕΩΠΟΝΟΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ:

- ΒΑΡΒΑΡΑ ΚΟΛΛΙΑ
- ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΤΑΒΕΛΗΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΛΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ:

ΜΑΡΙΑ ΓΕΩΡΓΙΤΣΑΝΑΚΟΥ, ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΠΕΚΑΣ, ΜΑΡΙΑ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΗΓΕΣ:

- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
- Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Περιφερειακής Ενότητας Ανατολικής Αττικής
- Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία
- Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας (ΕΘΙΑΓΕ)
- Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ)
- Κέντρο Μελισσοκομίας ΠΑΣΕΓΕΣ
- <http://ec.europa.eu/>
- www.agronews.gr – εφημερίδα Agrenda
- www.agrotikianaptixi.gr
- EPILOBEE
- «Αγεωγράφητος χώρα», Λ. Λεοντίδου